

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

With the support of the UNESCO Office in Moscow
for Armenia, Azerbaijan, Belarus,
the Republic of Moldova and the Russian Federation

RAPORT ANALITIC • АНАЛИТИЧЕСКИЙ ДОКЛАД • ANALYTICAL REPORT

ACTELE NORMATIVE ȘI LEGISLATIVE ALE REPUBLICII MOLDOVA ÎN DOMENIUL PROTEJĂRII PATRIMONIULUI CULTURAL

Republica Moldova
Ministerul Culturii și Turismului

ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫЕ И
НОРМАТИВНЫЕ АКТЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ
НАЦИОНАЛЬНОГО
КУЛЬТУРНОГО
НАСЛЕДИЯ

NORMATIVE AND
LEGISLATIVE ACTS OF THE
REPUBLIC OF MOLDOVA IN
THE FIELD OF CULTURAL
HERITAGE PROTECTION

With the support of the UNESCO Office in Moscow
for Armenia, Azerbaijan, Belarus,
the Republic of Moldova and the Russian Federation

Editat cu suportul Biroului UNESCO din or. Moscova
pentru Azerbaidjan, Armenia, Belarus,
Republica Moldova și Federația Rusă.

Ideile și opiniile expuse în această publicație aparțin
autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al
UNESCO.

Se distribuie gratuit.

Опубликовано при поддержке Бюро ЮНЕСКО в
Москве по Азербайджану, Армении, Беларуси,
Республике Молдова и Российской Федерации.

Сведения и материалы, содержащиеся в данной
публикации, необязательно отражают точку зрения
ЮНЕСКО. За представленную информацию несут
ответственность авторы.

Распространяется бесплатно.

Published with the support of the UNESCO
Moscow Office for Armenia, Azerbaijan, Belarus,
the Republic of Moldova and the Russian
Federation.

The authors are responsible for the choice and the
presentation of the facts contained in this booklet
and for the opinions expressed therein, which
are not necessarily those of UNESCO and do not
commit the Organization.

Distributed free of charge.

RAPORT ANALITIC • АНАЛИТИЧЕСКИЙ ДОКЛАД • ANALYTICAL REPORT

ACTELE NORMATIVE ȘI LEGISLATIVE ALE REPUBLICII MOLDOVA ÎN DOMENIUL PROTEJĂRII PATRIMONIULUI CULTURAL

ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫЕ И НОРМАТИВНЫЕ АКТЫ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ НАЦИОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ

NORMATIVE AND LEGISLATIVE ACTS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE FIELD OF CULTURAL HERITAGE PROTECTION

Raportul analitic pentru Conferința Națională „Convențiile UNESCO în domeniul protejării și valorificării patrimoniului cultural în relație cu legislația națională a Republicii Moldova” este întocmit de Direcția patrimoniu și resurse turistice a Ministerului Culturii și Turismului cu susținerea Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO și cu suportul financiar al Biroului UNESCO din Moscova. Raportul cuprinde materiale elaborate de specialiștii în domeniul protejării patrimoniului cultural.

Autorul raportului analitic:

RAILEAN Nicolae, șeful Direcției patrimoniu și resurse turistice a Ministerului Culturii și Turismului

Consultanți:

CEBOTARI Silvia, specialist principal, Agenția de inspecție și restaurare a monumentelor

NICOLĂESCU Tatiana, specialist principal, Agenția de inspecție și restaurare a monumentelor

CIOCANU Sergius, doctor în arhitectură, colaborator științific superior, Institutul Patrimoniului Cultural, Academia de Științe a Republicii Moldova

CODREANU Ludmila, consultant principal, Direcția patrimoniu și resurse turistice a Ministerului Culturii și Turismului

Responsabil de ediție: DRUMEA Luminița, doctor în filologie, secretar general adjunct, Comisia Națională a Republicii Moldova pentru UNESCO

Traducere: NICOLĂESCU Tatiana (rusă), BADIU Larisa (engleză)

Redactori: CHIRIȚĂ Gheorghe (română) ZAICOVSKAIA Tatiana (rusă)

Design: CONEA Dorian

© Biroul UNESCO din Moscova

© Ministerul Culturii și Turismului al Republicii Moldova

© Comisia Națională a Republicii Moldova pentru UNESCO

Аналитический доклад подготовлен Управлением культурного наследия и туристических резервов Министерства культуры и туризма Республики Молдова при содействии Национальной комиссии Республики Молдова по делам ЮНЕСКО, при финансовой поддержке Бюро ЮНЕСКО в Москве в рамках контракта ЮНЕСКО по организации и проведению Национальной конференции «Конвенции ЮНЕСКО в области охраны и освоения культурного достояния в соотношении с национальным законодательством Республики Молдова». В основу доклада положены материалы, разработанные специалистами в области охраны памятников.

Автор Аналитического доклада:

РАЙЛЯН Николае, начальник Управления культурного наследия и туристических ресурсов Министерства культуры и туризма

Консультанты:

ЧЕБОТАРЬ Сильвия, главный специалист Агентства по инспектированию и реставрации памятников

НИКОЛЭСКУ Татьяна, главный специалист Агентства по инспектированию и реставрации памятников

ЧОКАНУ Серджиус, доктор архитектуры, старший научный сотрудник Института культурного наследия Академии наук Республики Молдова

КОДРЯНУ Людмила, главный консультант Управления культурного наследия и туристических ресурсов Министерства культуры и туризма

Ответственный за издание: ДРУМЯ Луминица,

доктор филологии, заместитель Генерального секретаря Национальной комиссии РМ по делам ЮНЕСКО

Переводы: НИКОЛЭСКУ Татьяна (русский)

БАДИУ Лариса (английский)

Редактирование: КИРИЦЭ Георге (румынский текст) ЗАЙКОВСКАЯ Татьяна (русский текст)

Дизайн: КОНЯ Дориан

© Бюро ЮНЕСКО в Москве

© Министерство культуры и туризма Республики Молдова

© Национальная комиссия РМ по делам ЮНЕСКО

The analytical report to the National Conference “UNESCO Conventions on the protection and recovery of cultural heritage in line with national legislation of the Republic of Moldova” is prepared by the Directorate of Heritage and Tourist Resources of the Ministry of Culture and Tourism with the support of the National Commission of the Republic of Moldova for UNESCO and the financial support of UNESCO Office in Moscow. The report includes material developed by specialists in the field of cultural heritage protection.

The author of the analytical report:

RAILEAN Nicolae, head of the Directorate of Heritage and Tourist Resources of the Ministry of Culture and Tourism

Consultants:

CEBOTARI Silvia, principal specialist, Inspection and Restoration of Monuments Agency

NICOLAESCU Tatiana, main specialist, Inspection and Restoration of Monuments Agency

CIOCANU Sergius, doctor of architecture, senior scientific collaborator, Institute of Cultural Heritage, Academy of Sciences of Moldova

CODREANU Ludmila, main consultant, Directorate of Heritage and Tourist Resources of the Ministry of Culture and Tourism

Responsible for the edition: Drumea Luminița, doctor of philology, deputy general secretary, National Commission of the Republic of Moldova for UNESCO.

Translation: Tatiana NICOLAESCU (into Russian language)

Larisa BADIU (into English language)

Drafting: Gheorghe CHIRIȚĂ (Romanian language)
Tatiana ZAICOVSKAIA (Russian language)

Design: Dorian CONEA

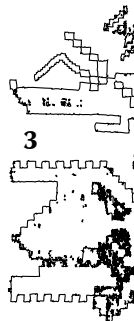
© UNESCO Moscow Office

© Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Moldova

© National Commission of the Republic of Moldova for UNESCO

CUPRINS

I. INTRODUCERE.....	6
II. CONSIDERAȚII ASUPRA PROIECTELOR DE ACTE LEGISLATIVE ȘI NORMATIVE ÎN DOMENIUL PROTEJĂRII PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL	13
II.1. Proiecte de acte legislative	14
Legea privind protejarea monumentelor istorice	14
Legea privind protejarea patrimoniului arheologic	43
Legea privind protejarea patrimoniului cultural național mobil.....	75
Legea monumentelor de for public	91
II.2. Proiecte de acte normative.....	98
Regulamentul privind obligația de folosință a monumentului istoric.....	98
Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice	100
Regulamentul de organizare și funcționare a Institutului Monumentelor Istorice	102
Regulamentul privind lucrările de conservare-restaurare a monumentelor istorice	105
Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale a Monumentelor de For Public...	108
III. CONCLUZII	110
IV. RECOMANDĂRI PRIVIND PERFECTIONAREA LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA ÎN DOMENIUL CONSERVĂRII DIVERSITĂȚII PATRIMONIULUI CULTURAL	111
V. AUTORII PROIECTELOR DE ACTE NORMATIVE ȘI LEGISLATIVE.....	117

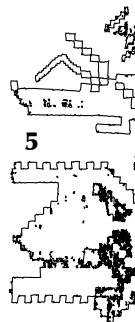

СОДЕРЖАНИЕ

I. ВВЕДЕНИЕ.....	6
II. АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОБЗОР ПРОЕКТОВ ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ И НОРМАТИВНЫХ АКТОВ В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ НАЦИОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ	13
II.1. Проекты законодательных актов.....	14
Закон об охране исторических памятников.....	14
Закон об охране археологического наследия.....	43
Закон об охране движимых памятников национального культурного наследия	75
Закон о памятниках публичного назначения	91
II.2. Проекты нормативных актов.....	98
Положение об охранном обязательстве по использованию исторических памятников.....	98
Положение об организации и функционировании Национальной комиссии исторических памятников	100
Положение об организации и функционировании Института исторических памятников.....	102
Положение о проведении работ по консервации и реставрации исторических памятников	105
Положение об организации и функционировании Национальной комиссии памятников публичного назначения	108
III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	110
IV. РЕКОМЕНДАЦИИ ПО УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА В ОБЛАСТИ СОХРАНЕНИЯ РАЗНООБРАЗИЯ КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ	111
V. АВТОРЫ ПРОЕКТОВ НОРМАТИВНЫХ И ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ АКТОВ	117

CONTENTS

I. INTRODUCTION	6
II. CONSIDERATIONS ON PROJECTS OF LEGISLATIVE AND NORMATIVE ACTS IN THE FIELD OF THE NATIONAL CULTURAL HERITAGE PROTECTION	13
II.1. Projects of legislative acts:	14
Law on protection of historical monuments	14
Law on protection of the archaeological heritage	43
Law on protection of the mobile national cultural heritage	75
Law on public monuments	91
II.2. Projects of normative acts:	98
Regulations regarding required use of historical monument	98
Regulation of organization and functioning of the National Historical Monuments	100
Rules of organization and functioning of the Institute of Historical Monuments	102
Regulation on the work of conservation and restoration of historical monuments	105
Regulation on organization and operation of the National Public Monuments	108
III. CONCLUSIONS.....	110
IV. RECOMMENDATIONS ON IMPROVEMENT OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE FIELD OF CULTURAL HERITAGE DIVERSITY	111
V. THE AUTHORS OF THE DRAFT NORMATIVE AND LEGISLATIVE ACTS.....	117

6

INTRODUCERE

În pofida distrugerilor și pierderilor produse de-a lungul timpurilor, în Republica Moldova s-a mai păstrat încă, răspîndit în teritoriu, un important patrimoniu cultural și natural de certă valoare. Acesta cuprinde monumente și ansambluri cultural-istorice foarte diverse, printre care: situri arheologice, case de locuit, conace, cetăți, mănăstiri și biserici, lucrări de artă monumentală, monumente și instalații tehnice, precum și ansambluri de construcții-piețe, străzi, cartiere, sate și centre urbane sau zone etnografice cu arhitectură tradițională. Multe dintre acestea au fost vitregite, suferind distrugeri, intervenții neautorizate, utilizări sau amenajări

I.

ВВЕДЕНИЕ

В Республике Молдова, несмотря на разрушения и утраты, происходившие на протяжении многих лет, сохранилось богатое культурное и природное достояние неоспоримой ценности, представляющее собой различные историко-культурные памятники и ансамбли: археологические поселения, жилые дома, усадьбы, крепости, монастыри и церкви, произведения монументального искусства, технические устройства и памятники, а также рыночные строительные ансамбли, улицы, кварталы, села и городские центры, этнографические зоны с традиционной архитектурой. В связи с несоблюдением действующего законодательства многие из них были приведены в

INTRODUCTION

Despite the destruction and losses produced by the time, the Republic of Moldova still keeps, widespread in the territory, an important cultural and natural heritage of high value. It contains diverse monuments, historical and cultural ensembles very, including: archaeological sites, houses, manors, castles, monasteries and churches, monumental works of art, monuments and technical installations, as well as ensembles of such constructions as markets, streets, neighbourhoods, villages and urban centres or traditional architecture ethnographic areas. Many of these were disfavoured, suffered destruction, unauthorized

necorespunzătoare, fiind aduse în condiții critice, prin grave încălcări ale legislației în vigoare.

Pentru a împiedica degradarea sau distrugerea în continuare a acestui important patrimoniu și pentru a-l putea transmite în stare nealterată generațiilor viitoare, statul, în a cărei obligație se află această sarcină, prin intermediul Ministerului Culturii și al structurilor sale specializate, depune eforturi tot mai considerabile pentru definitivarea cadrului juridic și organizatoric inerent unei protecții cât mai eficiente.

Pînă în anii '90 ai sec. XX gestionarea bunurilor culturale cu valoare de patrimoniu a fost reglementată de Legea URSS „Cu privire la protecția și folosirea monumentelor de istorie și cultură” din 29 noiembrie 1976 și Legea RSSM „Privind protecția și folosirea monumentelor de istorie și cultură” din 30 noiembrie 1977, precum și de

критическое состояние, подвергнуты разрушениям, незаконным процедурам реставрации и использования.

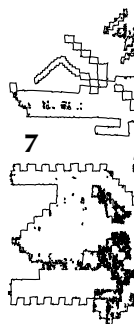
В целях предупреждения дальнейшего разрушения культурного наследия и передачи его в неповрежденном виде будущим поколениям, государство, в обязанности которого входит данная деятельность, через Министерство культуры и его специализированные структуры, прилагает все большие усилия для завершения разработки более эффективной правовой и организационной системы в области охраны культурного наследия.

До 90-х гг. XX в. управление культурным наследием было регламентировано Законом СССР «Об охране и использовании памятников истории и культуры» от 29 ноября 1976 г. и Законом МССР «Об охране и использовании памятников истории и культуры» от 30 ноября 1977 г., а также соответствующим положением № 865 от 16 сентября

intervention and use of inadequate facilities, thus being brought to critical conditions with serious breaches of the present legislation.

To impede further degradation or destruction of this important heritage and to be able to hand it down unaltered to future generations, the state, which is responsible for this task, through the Ministry of Culture and its specialized structures, strives for finalizing the legal and organizational personnel inherent to a protection as efficient as possible.

Until the 90s of century XX the management of cultural patrimony assets was regulated by the USSR Law “On protection and use of monuments of history and culture” from November 29, 1976 and MSSR Law “On protection and use of monuments of history and culture” from November 30, 1977, Regulation no. 865 from September 16, 1982 and other specific documents.

regulamentul respectiv nr. 865 din 16 septembrie 1982, de alte acte normative specifice.

Odată cu crearea statului independent Republica Moldova, s-a procedat la perfectarea sistemului național de protecție a patrimoniului cultural. A fost elaborată de către specialiști și aprobată de către Parlamentul Republicii Moldova Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22 iunie 1993 și Registrul monumentelor ocrotite de stat, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1531-XII din 22 iunie 1993.

Pentru facilitarea și eficientizarea punerii în aplicare a Legii privind protecția monumentelor, au fost elaborate un șir de acte legislative și normative care aveau menirea să completeze vidul juridic creat în acest domeniu în Republica Moldova: regulamente de urbanism, de săpături arheologice, de export și import al bunurilor culturale,

1982 г. и другими специфическими нормативными актами.

С образованием независимого государства Республика Молдова началась разработка национальной системы охраны культурного наследия. Был разработан специалистами и утвержден Парламентом Республики Молдова Закон об охране памятников (№ 1530-XII от 22 июня 1993 г.) и Регистр памятников, охраняемых государством (№ 1531-XII от 22 июня 1993 г.).

В целях обеспечения более эффективного применения Закона об охране памятников был разработан ряд законодательных и нормативных актов, призванных заполнить правовой вакуум, образовавшийся в этой области: положения о градостроительстве, об археологических раскопках, о ввозе и вывозе культурных ценностей, некоторые дополнения и уточнения административного и правового законодательства в части, относящейся к культурному наследию.

Since the creation of the independent state of the Republic of Moldova, it was proceeded to perfecting the national system of cultural heritage protection. It was developed by experts and approved by the Parliament of the Republic of Moldova, the Law on protection of monuments no. 1530-XII from June 22, 1993 and the Register of monuments protected by state, approved by the Decision of the Parliament of the Republic of Moldova no. 1531-XII from June 22, 1993.

To facilitate and streamline the implementation of the Law on protection of monuments, there were developed a number of legislative and normative acts that were intended to fill the legal void created this field in the Republic of Moldova: regulations on town planning, archaeological excavations, export and import of cultural goods, some additions and clarifications of the

unele completări și precizări ale codului administrativ și cel penal la compartimentele ce vizează patrimoniul cultural.

Pe teritoriul Republicii Moldova au fost identificate circa 15 mii de monumente din diverse epoci istorice și care acoperă întreg palmaresul de civilizații care s-au constituit ori s-au perindat pe acest teritoriu de-a lungul secolelor. Din ele doar 5698 monumente sînt incluse în Registrul monumentelor ocrotite de stat și beneficiază de statutul de monument protejat. Pentru completarea registrului respectiv au fost antrenate instituții științifice de specialitate, care au elaborat propuneri concrete și argumentate.

Sistemul actual juridic și organizatoric de ocrotire a moștenirii istorice și culturale din republică se bazează pe Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22 iunie 1993,

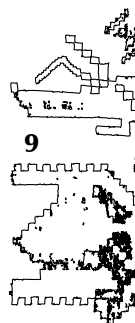
На территории Республики Молдова было идентифицировано около 15 тыс. памятников разных исторических эпох, представляющих различные цивилизации, формировавшиеся и сменявшие друг друга на этих землях на протяжении веков. Из них только 5698 памятников включены в Регистр памятников, охраняемых государством, которые обладают статусом охраняемого памятника. Для составления данного Регистра были привлечены специализированные исследовательские учреждения, которые внесли конкретные и аргументированные предложения.

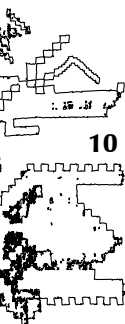
В настоящее время организационная и правовая система охраны культурного и исторического наследия в Республике Молдова основывается на Законе об охране памятников № 1530-XII от 22 июня 1993 г., Законе о культуре № 413 от 27 мая 1999 г., Законе о музеях № 1596-XV от 27 декабря 2002 г., Законе об архивном фонде Респуб-

administrative and penal code related to cultural heritage sections.

On the territory of the Republic of Moldova there were identified around 15 thousand monuments from different historical periods and covering the whole record of civilizations that settled up there or came here by burns down the centuries. Only 5698 of these monuments are included into the Register of State protected monuments and enjoy the status of protected monument. To complement this register there were trained specialised scientific institutions, which developed well-thought and motivated proposals and arguments.

The current organizational and legal protection of historical and cultural heritage system of the republic is based on the Law on protection of monuments no. 1530-XII from June 22, 1993, the Law on Culture no. 413-XIV from May 27, 1999, Law on museums nr.1596 -XV

10

Legea despre cultură nr. 413-XIV din 27 mai 1999, Legea muzeelor nr.1596-XV din 27 decembrie 2002, Legea privind fondul arhivistic al Republicii Moldova nr. 880-XII din 22 ianuarie 1992, Legea cu privire la biblioteci nr. 286-XIII din 16 mai 1994, Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului nr. 835-XIII din 25 februarie 1998 și un șir de regulamente aprobate prin hotărâri de Guvern sau de ministerele cu atribuții în domeniu, care reglementează activitatea în domeniul respectiv.

În scopul asigurării cadrului juridic pentru activitatea cât mai eficientă în domeniul protejării patrimoniului cultural național, armonizării legislației naționale cu cea internațională, Ministerul Culturii a inițiat și a promovat ratificarea de către Republica Moldova a Convenției UNESCO privind patrimoniul mondial, cultural și natu-

лики Молдова № 880-XII от 22 января 1992 г., Законе о библиотеках № 286-XIII от 16 мая 1994 г., Законе о принципах градостроительства и обустройства территории № 835-XIII от 25 февраля 1998 г. и ряде положений, утвержденных Правительством или заинтересованными министерствами, обладающими полномочиями в данной области, которые регламентируют деятельность в области охраны культурного наследия.

В целях обеспечения более эффективной правовой системы в области охраны национального культурного наследия, гармонизации национального законодательства с международным, Министерство культуры инициировало и продвигало ратификацию Республикой Молдова Конвенции ЮНЕСКО о всемирном культурном и природном наследии (Париж, 1972), а также Европейской Конвенции об охране археологического наследия

from December 27, 2002, the Law on fundamentals of the Republic of Moldova no. 880-XII from January 22, 1992, the Law on libraries no. 286-XIII from May 16, 1994, the Law on the principles of urban and town planning no. 835-XIII from February 25, 1998 and a series of regulations approved by decisions of the Government or ministries with responsibilities in this area, which covers the activity in the field.

To ensure the legal framework for an activity as efficient in protecting cultural heritage as possible, to harmonize national legislation with the international one, the Ministry of Culture has initiated and promoted the ratification by the Republic of Moldova of the UNESCO Convention on world heritage, cultural and natural (Paris, 1972), the European Convention for the protection of the archaeological heritage (La Vallette, 1992), the European Conven-

ral (Paris, 1972), Convenția europeană pentru protecția patrimoniului arheologic (La Valette, 1992), Convenția europeană pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei (Granada, 1985), Convenția europeană privind protecția peisajului european (Florența, 2000).

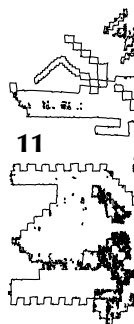
Dat fiind că Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22 iunie 1993 și un șir de acte normative vizînd domeniul protecției monumentelor sînt depășite, iar în unele cazuri vin în discordanță cu legislația europeană și internațională, cu Convențiile UNESCO în acest domeniu, Ministerul Culturii și Turismului a inițiat elaborarea unui șir de proiecte de legi și regulamente (patru proiecte de legi și nouă regulamente), care vin să reglementeze sistemul de protecție a unora dintre cele mai importante categorii de monumente și bunuri culturale:

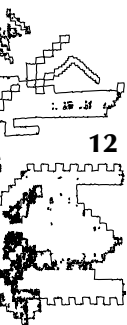
(Ла Валетте, 1992), Европейской Конвенции об охране архитектурного наследия Европы (Гранада, 1985), Европейской Конвенции об охране европейского ландшафта (Флоренция, 2000).

Ввиду того, что главный законодательный акт в области охраны памятников – Закон об охране памятников № 1530-XII от 22 июня 1993 г., а также ряд других законодательных и нормативных актов в этой сфере явно не отображают действительной ситуации в данной области, а в некоторых случаях противоречат европейскому и международному законодательству, Министерство культуры и туризма инициировало разработку ряда законодательных и нормативных актов (четыре законопроекта и девять проектов положений), призванных регламентировать систему охраны одних из самых значительных категорий памятников и культурных ценностей: Закон об

tion for the Protection of Architectural Heritage of Europe (Granada, 1985), the European Convention on the Protection of the European landscape (Florence, 2000).

Since the Law on protection of monuments no. 1530-XII from June 22, 1993 and a series of normative acts regarding the protection of monuments are outdated and in some cases come into disagreement with the European and international legislation, with UNESCO agreements in this field, the Ministry of Culture and Tourism has initiated a number of developing draft laws and regulations (four draft laws and nine regulations), which will regulate the system of protection of some of the most important categories of monuments and cultural goods: the Law on protection of historical monuments, the Law on public forum monuments, the Law on archaeological heritage

Legea privind protejarea monumentelor istorice, Legea monumentelor de for public, Legea privind protecția patrimoniului arheologic, Legea privind protejarea patrimoniului cultural mobil și un șir de regulamente ce vizează activitățile specifice în domeniul protejării bunurilor culturale naționale mobile și imobile.

охране исторических памятников, Закон об охране археологического наследия, Закон об охране движимых памятников национального культурного наследия, Закон о памятниках публичного назначения и указанные выше положения, которые регламентируют специфическую деятельность в области охраны национальных движимых и недвижимых памятников культуры.

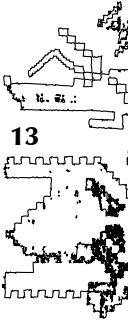
protection, the Law on the mobile cultural heritage protection and a series of regulations aimed at specific activities in the protection of national cultural real estate and mobile goods.

II.

CONSIDERAȚII ASUPRA PROIECTELOR DE ACTE LEGISLATIVE ȘI NORMATIVE ÎN DOMENIUL PROTEJĂRII PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL

АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОБЗОР ПРОЕКТОВ ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ И
НОРМАТИВНЫХ АКТОВ В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ НАЦИОНАЛЬНОГО
КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ

CONSIDERATIONS ON PROJECTS OF LEGISLATIVE AND
NORMATIVE ACTS IN THE FIELD OF THE NATIONAL
CULTURAL HERITAGE PROTECTION

II.1.

Proiecte de acte legislative

Проекты законодательных актов

Draft legislation

Legea privind protejarea monumentelor istorice

Proiectul de lege privind protejarea monumentelor istorice este structurat pe 12 capitole, cuprinzând tot spectrul de probleme ce țin de protejarea monumentelor istorice: garanțiile statului în acest domeniu; drepturile, obligațiunile și responsabilitățile autorităților publice, ale proprietarilor și deținătorilor de monumente; reglementările ce țin de dreptul de proprietate asupra monumentelor, metodologii și proceduri de folosire, vânzare-cumpărare a obiectivelor cu statut de monument istoric etc.

Закон об охране исторических памятников

Проект Закона об охране исторических памятников состоит из 12 глав, которые включают весь спектр проблем, предусматривающих охрану исторических памятников: гарантии государства в данной сфере; права, обязательства и ответственность органов публичного управления, собственников и владельцев памятников; регламентации в области права собственности на памятники, методологии и процедуры использования и купли-продажи объектов, обладающих статусом исторического памятника.

Law on protection of historical monuments

Draft law on protection of historical monuments, consists of 12 chapters, including the whole spectrum of issues pertaining to protection of historical monuments: the State guarantees in this area, the rights, liabilities and responsibilities of public authorities, of owners and holders of monuments; regulations pertaining to the ownership of these monuments, methodologies and procedures for the use and sale-purchase of the objectives with the status of monument etc.

În **Capitolul I. Dispoziții generale** sînt formulate prevederi vizînd regimul juridic al bunurilor aparținînd patrimoniului istoric indiferent de titlul de proprietate asupra acestora, prin reglementarea activităților specifice de ocrotire: evidență, expertizare, clasare, cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, în vederea accesului liber la cultură și transmiterii acestor valori generațiilor viitoare, exercitării dreptului de proprietate și a altor drepturi reale, precum și a dreptului de administrare asupra unui bun și monument de patrimoniu istoric.

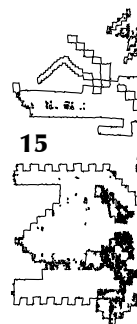
Reglementarea juridică a raporturilor din domeniul ocrotirii și valorificării patrimoniului istoric are la bază Constituția Republicii Moldova, prevederile prezentei legi și ale altor acte legitime, ale actelor normative ale Guvernului, precum și ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Totodată, în sen-

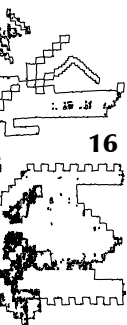
В **Главе I. Общие положения** сформулированы положения, предусматривающие правовой режим объектов культурного наследия, независимо от формы собственности на них, а также специфическую деятельность в области их охраны: учет, экспертизацию, классификацию, исследование, консервацию, реставрацию и использование; права на собственность и другие реальные права, а также права на администрирование исторических памятников.

Правовая регламентация отношений в области охраны и использования исторического наследия основывается на Конституции Республики Молдова, положениях настоящего Закона и других законодательных актов, нормативных актов Правительства и международных договоров, участницей которых является Республика Молдова. Определяется, что под охраной исторического наследия имеется в виду совокупность предпри-

Chapter I. General provisions are made regarding the legal regime of property belonging to the historical heritage regardless of title of ownership over them, by regulating specific protection activities: evidence, expertise, ranking, research, conservation, restoration and implementing value in order to free access to culture and transmitting these values to future generations; the ownership and other real rights and the right of managing goods and historical heritage monuments.

The legal regulation relationships and recovery of the historical heritage is based on the Constitution of the Republic of Moldova, the provisions of this law and other legitimate documents, normative acts of the Government and the international treaties to which Moldova is party. However, for the purposes of this Act, the protection means all scien-

sul prezentei legi, *prin ocrotire se înțelege ansamblul de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, evidența, conservarea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a bunurilor și monumentelor de patrimoniu istoric și integrarea lor social-economică și culturală în viața colectivităților locale.*

Proiectul de lege stabilește că patrimoniul istoric este alcătuit din:

- a) opere de arhitectură, sculptură sau pictură monumentală, monumente-construcție sau parte de construcție, împreună cu instalațiile, componentele artistice, elementele de mobilier interioară sau exterioară care fac parte integrantă din acestea, precum și lucrări artistice comemorative, funerare, de for public, împreună cu tere-

маемых мер научного, правового, административного, финансового, фискального и технического характера, призванных обеспечить идентификацию, исследование, учет, классификацию, инвентаризацию, консервацию, консолидацию, реставрацию и использование исторических памятников, их социально-экономическую интеграцию в жизнь местных сообществ.

В проекте Закона перечислены категории памятников, относящихся к историческому наследию:

- a) произведения архитектуры, скульптуры или монументальной живописи; памятники-строения или части строений в совокупности с установками, художественными компонентами; элементы внутренней и внешней мебелировки, являющейся составной частью данных памятников, а также художественные работы мемориального, погребального, общественного характера в

tific, legal, administrative, financial, fiscal and technical measures to ensure the identification, research, inventory, rank, record, maintenance, strengthening, restoration, value implementation of goods and monuments of historical heritage and their socio-economic and cultural life in local communities.

The draft law states that historic heritage is composed of:

- a. works of architecture, sculpture or monumental painting, buildings or part of construction, alongside with artistic installations, components, the interior or exterior FURNISHING forming an integral part of the artistic work and commemorative funeral artistic works, of public forum together with associated enclosed land surveying, which is significant cultural and

nul aferent delimitat topografic, care constituie mărturii cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific și tehnic și care au o valoare națională sau universală deosebită sau excepțională;

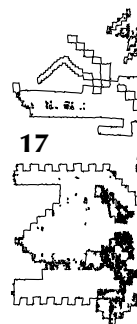
- b) ansamblu – grup coerent din punct de vedere cultural, istoric, arhitectural, urbanistic ori muzeistic de construcții urbane sau rurale, care datorită arhitecturii, unității și integrării lor în peisaj formează o unitate delimitată topografic ce constituie o măturie cultural-istorică semnificativă din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific sau tehnic;
- c) bunuri arheologice și istorico-documentare de valoare deose-

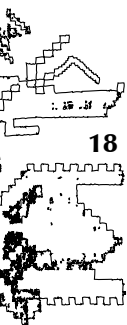
совокупности с прилегающими топографически разграниченными территориями, представляющими собой важные историко-культурные свидетельства с архитектурной, археологической, исторической, художественной, этнографической, религиозной, социальной, научной и технической точки зрения и обладающими особо важной или исключительной национальной или мировой ценностью;

- b) ансамбли – последовательная с исторической, культурной, архитектурной, градостроительной или музейной точки зрения группа городских или сельских строений, которые, ввиду своего архитектурного единства и ландшафтной целостности, формируют топографическую единицу с четко установленными границами, представляющую собой культурно-историческое свиде-

historical testimony from the architectural, archaeological, historical, artistic, ethnographic, religious, social, scientific and technical point of view and have a national or universal exceptional or special value;

- b. ensemble – a coherent group from the cultural, historical, architectural point of view, town- or museum planning of urban or rural buildings or urban or rural, which, thanks to their architecture, unity and integration into the landscape form an enclosed topographically delimited unit is a that constitutes a cultural and historical evidence significant from the architectural, urban, archaeological, historical, artistic, ethnographic, religious, social, scientific or technical point of view;

18

bită și excepțională (descoperiri arheologice terestre și subacvatic; elemente provenite de la dezmembrarea monumentelor istorice; mărturii materiale privind istoria politică, economică, socială, militară, religioasă, științifică, artistică sau din alte domenii);

- d) bunuri de importanță științifică de valoare deosebită sau excepțională (specimene rare și colecții de zoologie, botanică, mineralogie și anatomie; alte bunuri de această categorie);
- e) bunuri de importanță tehnică de valoare deosebită sau excepțională (creații tehnice unicate; rarități, indiferent de marcă; creații tehnice cu valoare memorială; realizări ale tehnicii populare, alte bunuri din această categorie).

тельство в архитектурном, градостроительном, археологическом, историческом, художественном, этнографическом, религиозном, социальном и техническом аспектах;

- в) археологические и историко-документальные объекты особой или исключительной ценности (археологические наземные и подводные находки; элементы, образовавшиеся в результате расчленения исторических памятников; материальные свидетельства, касающиеся политической, экономической, социальной, военной, религиозной, научной, художественной истории или других областей);
- г) объекты особой или исключительной научной ценности (редкие образцы и зоологические, ботанические, минералогические и анатомические коллекции; другие ценности данной категории);

- c. archaeological and historical documentation goods of special and exceptional value (land archaeological and underwater discoveries; elements from the dismantling of historical monuments; material testimony on political, economical, social, military, religious, scientific, artistic or other areas history);
- d. assets of scientific importance of special or exceptional value (rare specimens and collections of zoology, botany, mineralogy and anatomy, and other assets of this category);
- e) goods of technical importance of special or exceptional value (technical creations unique, rarities, regardless of brand, technical creation of Memorial value; achievements of folk art and other goods in this category).

Proiectul de lege prevede divizarea monumentelor istorice în:

- a) monumente de patrimoniu istoric de valoare națională și universală cu semnificație deosebită pentru istoria și cultura Moldovei – categoria N;
- b) monumente de patrimoniu istoric de valoare și importanță locală care au semnificație deosebită pentru istoria și cultura colectivităților unităților administrativ-teritoriale municipale, raionale și locale – categoria L.

Capitolul II. Noțiuni și definiții al proiectului de lege include noțiuni și definiții caracteristice domeniului, cum ar fi: clădiri de valoare arhitecturală, memorială, istorică, tehnică, comemorativă, etnografică; sit arheologic, urbanistic, rural, natural etc.

- д) технические объекты особой или исключительной ценности (уникальные технические объекты; раритеты независимо от их маркировки; технические объекты мемориального значения; объекты народной техники; другие ценности данной категории).

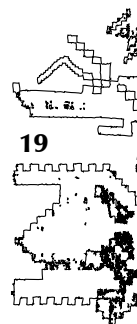
Проект Закона предусматривает разделение исторических памятников по категориям:

- a) памятники исторического наследия национальной и универсальной ценности, особой значимости для истории и культуры Молдовы – категория «Н»;
- б) памятники исторического наследия местного значения, особой ценности для истории и культуры местных городских, районных и сельских территориально-административных единиц – категория «М».

The bill provides for the division of historical monuments into:

- a. historical heritage monuments of national and universal value of special significance for the history and culture of Moldova – category N;
- b. historical heritage monuments of local value and importance that have a special significance for the history and culture of regional, municipal, district and local administrative units – category L.

Chapter II. Concepts and definitions of the draft law includes terms and definitions specific to the domain, such as buildings of architectural, memorial, historical, technical, commemorative, ethnographic value, archaeological, urban, rural, natural site etc.

În **Capitolul III** sînt formulate atribuțiile administrațiilor publice centrale și locale în domeniul protejării monumentelor istorice.

Parlamentul aprobă direcțiile principale ale politicii de stat în domeniul ocrotirii, păstrării și valorificării patrimoniului istoric, programele de stat în domeniul păstrării, utilizării, popularizării și ocrotirii patrimoniului istoric, asigură o politică investițională unică în scopul ocrotirii monumentelor de patrimoniu istoric și cultural, stabilește ordinea realizării controlului de stat asupra ocrotirii, păstrării și valorificării patrimoniului istoric.

Guvernul aprobă și promovează cadrul normativ în domeniul ocrotirii, păstrării și valorificării monumentelor patrimoniului istoric, zonelor protejate și a rezervațiilor istorico-culturale, stabilește hotarele terenurilor monumentelor de patrimoniu istoric de valoare națională și universală

Глава II. Понятия и дефиниции

включает понятия и дефиниции, характеризующие сферу охраны исторических памятников, в том числе: здания и строения архитектурной, мемориальной, исторической, этнографической ценности; археологическое поселение; градостроительный; сельский; ландшафтный и др.

В **Главе III** сформулированы обязанности органов центрального и местного публичного управления в сфере охраны исторического наследия, в том числе:

– *обязанности Парламента*: разработка главных направлений государственной политики в области охраны, хранения и освоения исторического наследия; разработка государственных программ в сфере хранения, использования, популяризации и охраны исторического наследия; обеспечение единой инвестиционной политики в целях охраны историко-культурного наследия; определение порядка

In **Chapter III** are formulated the powers of public central administrations and local authorities in the field of historical monuments protection.

The Parliament approves the main directions of state policy in the protection, preservation and recovery of the historical heritage, provides a unique investment policy in order to preserve the monuments of historical and cultural heritage, and states the order of implementing the state control on protection, preservation and recovery of the historic patrimony.

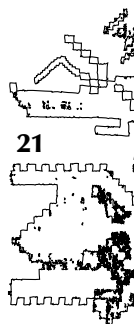
The Government approves and promotes the regulatory framework in the field of protection, preservation and recovery of the historical patrimony monuments, protected areas and historic and cultural reservations, establishes land boundaries of historical monuments of

și ale zonelor de protecție a acestora, stabilește modul de întocmire a listei monumentelor de patrimoniu istoric pentru includerea acestora în lista monumentelor de patrimoniu istoric universal, precum și pentru includerea sau excluderea acestora din lista monumentelor de patrimoniu istoric de valoare națională, aprobă regimul de utilizare a teritoriilor și a zonelor de protecție a monumentelor de patrimoniu istoric de o deosebită valoare națională și universală, promovează măsurile de stimulare privind ocrotirea, păstrarea și valorificarea monumentelor de patrimoniu istoric, efectuează, prin autoritățile de specialitate ale administrațiilor publice centrale și locale sau prin împuternicitul special, controlul de stat în domeniul ocrotirii, întreținerii și valorificării patrimoniului istoric, care au dreptul de a sancționa sau a intenta o acțiune

осуществления государственного контроля над охраной, хранением и использованием исторических памятников;

– *обязанности Правительства:* утверждение и продвижение нормативных актов в области охраны, хранения и освоения исторических памятников и охраняемых зон историко-культурных заповедников; определение территориальных границ и охранных зон исторических памятников национального и мирового значения; определение территориальных границ и охраняемых зон исторических памятников национального и мирового значения; определение способов составления Регистра исторических памятников для включения в Регистр исторических памятников мирового наследия, а также для их включения в Регистр исторических памятников национального культурного наследия или исключения из него; утверждение режима использования территорий и охранных зон исторических

national and universal value and buffer zones thereof, determines the manner of making the list of historical monuments for including them into the list of monuments of historical universal patrimony, and their including or excluding from the list of historical monuments of national value, approves the use of territories and areas of protection of historical monuments of particular national and universal value, and promotes measures of stimulation regarding the protection, preservation and recovery of historical monuments, carries out through the public and central or local administration or authorized specialists state control in the protection, maintenance and recovery of the historical patrimony, they having the right to punish or bring an action in court for breach of this law.

în judecată în cazul încălcării prezen-
tei legi.

În același context, autoritățile admini-
strației publice centrale de speci-
alitate care este Ministerul Culturii și
Turismului elaborează și asigură apli-
carea strategiei naționale, urmărește
respectarea prevederilor legale, nor-
melor și metodologiilor din domeniul
ocrotirii monumentelor de patrimo-
niu istoric, asigură îndeplinirea anga-
jamentelor statului asumate prin con-
vențiile internaționale referitoare la
protecția patrimoniului istoric, la care
Republica Moldova este parte, repre-
zintă statul în relația cu proprietarii
de monumente de patrimoniu istoric,
îndeplinește în direct sau prin insti-
tuțiile sale subordonate, precum și,
după caz, în coordonare și colaborare
cu Academia de Științe a Moldovei și
alte autorități și instituții prevederile
prezentei legi.

памятников особой национальной
и мировой ценности; принятие сти-
мулирующих мер в сфере охраны,
хранения и освоения исторических
памятников; осуществление – через
специализированные учреждения
органов центрального и местного
публичного управления или специ-
альных уполномоченных лиц – го-
сударственного контроля в области
охраны, содержания и освоения
исторических памятников. Уста-
навливается, что номинированные
учреждения и уполномоченные
лица имеют право на возбуждение
судебных дел по фактам нарушения
данного Закона.

В том же контексте устанавлива-
ется, что Министерство культуры
и туризма – в качестве специализи-
рованного центрального органа
публичного управления – разраба-
тывает и обеспечивает применение
национальной стратегии в области
охраны исторического наследия,
контролирует соблюдение поло-
жений Закона, норм и методологий

Similarly, the central public ad-
ministration in the area that is the
Ministry of Culture and Tourism
shall develop and ensure imple-
mentation of the national strategy,
seeks compliance with laws, rules
and methods in the domain of pro-
tection of historical heritage monu-
ments, ensure the implementation
of state commitments undertaken
by the international conventions re-
lating to historical heritage protec-
tion, to which the Republic of Mol-
dova is party, represent the State
in the relationship with the owners
of historical monuments, carrying
out the stipulations of this Law - di-
rectly or through its subordinate in-
stitutions and, where appropriate,
in coordination and collaboration
with the Academy of Sciences of
the Republic of Moldova and other
authorities and institutions.

La acest capitol al proiectului de lege se mai stabilește că Ministerul Culturii și Turismului organizează sistemul național de evidență și ține Registrul patrimoniului istoric, emite avize de specialitate, asigură inspecția și controlul propriu al monumentelor indiferent de regimul de proprietate; face propuneri pentru bugetul de stat anual privind sumele necesare în vederea finanțării cheltuielilor, susține, în condițiile legii, programe și proiecte de revitalizare și punere în valoare, coordonează lucrările de conservare, consolidare și restaurare a monumentelor de patrimoniu istoric.

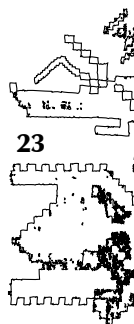
Este important că proiectul de lege stipulează foarte clar și atribuțiile autorităților administrației publice locale care sînt responsabile de întocmirea registrului monumentelor istorice de valoare locală, aprobă programe și proiecte locale privind valorificarea, ocrotirea și restaurarea monumente-

в сфере охраны данной категории памятников, обеспечивает выполнение обязательств, принятых по международным конвенциям, участницей которых является Республика Молдова, представляет государство в отношениях с владельцами исторических памятников, выполняет (непосредственно или через подведомственные учреждения, а в определенных случаях в сотрудничестве с Академией наук и другими учреждениями и органами) соблюдение положений данного Закона.

В данной главе законопроекта также устанавливается, что Министерство культуры и туризма организует национальную систему учета и ведет Регистр исторических памятников, выдает заключения, обеспечивает контроль и инспектирование памятников вне зависимости от формы собственности на них, разрабатывает предложения по включению в государственный бюджет необходимых финансовых затрат на осуществление работ по охране

This chapter of the draft law also stipulates that the Ministry of Culture and Tourism organizes the national register and keeps records of the historical heritage, issues specialized opinions, ensures the inspection and proper control of monuments regardless of the property, makes proposals regarding the annual state budget amounts necessary to finance expenses, claims under the law, programs and projects for revitalizing and implementing value, coordinates the work of conservation, consolidation and restoration of historical heritage monuments.

It is important that the bill also clearly stipulates the powers of local public administration and authorities, who are responsible for compiling the register of historical monuments of local value, approve local projects and programs on

lor istorice de importanță locală, de finanțare a acestor programe. În același context, autoritățile administrației publice locale au obligația să realizeze studiile de fundamentare, delimitare și instituire a zonelor de ocrotire a monumentelor de patrimoniu istoric, antrenând în aceste activități doar personal de specialitate atestat.

Proiectul de lege stabilește, de asemenea, că asociațiile obștești și religioase sînt în drept să acorde asistență autorităților de specialitate ale administrației publice centrale și locale în domeniul ocrotirii, păstrării și valorificării monumentelor de patrimoniu istoric.

În **Capitolul IV. Responsabilitățile și stimularea proprietarilor de monumente istorice** sînt scoase în evidență obligațiile proprietarilor de monumente istorice vizînd exploatarea acestora cu respectarea prevede-

исторических памятников, поддерживает, в рамках закона, программы и проекты по восстановлению и использованию памятников, координирует работы по консервации, консолидации и реставрации исторических памятников.

Важно, что в законопроекте четко сформулирован круг обязанностей местных органов публичного управления, ответственных за составление Регистра исторических памятников местного значения: утверждение локальных программ и проектов, предусматривающих освоение, реставрацию и финансирование данной категории памятников; осуществление исследований по обоснованию, определению границ и установлению охранных зон исторических памятников, с привлечением к указанным работам только специалистов, аттестованных в данной области.

Также в проекте установлено, что общественные и религиозные ассоциации имеют право на оказание помощи специализированным

the recovery, protection and restoration of historical monuments of local importance and funding these programs. Similarly, the local public administration authorities are obliged to undertake studies of the background, demarcation and establishment of protection zones of historical heritage monuments, training into these activities only certified specialized personnel.

The bill also provides that public and religious associations are entitled to assist the specialty authorities of central and local public administration in the area of protection, recovery and preservation of historical monuments.

In **Chapter IV. Responsibilities and encouragement of owners of historical monuments** are put into evidence the liabilities of owners of historical monuments regarding

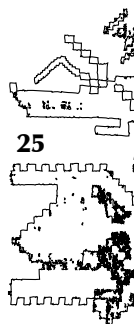
rilor legii și obligația privind folosința monumentului. Se mai stabilește că proprietarii monumentelor sînt obligați să asigure efectuarea lucrărilor de conservare, consolidare, restaurare, precum și a oricăror altor lucrări numai în conformitate cu prevederile legale și doar de persoane fizice sau juridice atestate în acest sens, prevăzînd în contracte condițiile și termenele de execuție cuprinse în avizul de specialitate. Totodată, proiectul de lege prevede că proprietarii de monumente de patrimoniu istoric sînt scutiți în totalitate de plata impozitului pe imobil pentru clădirile care sînt monumente de patrimoniu istoric, cu excepția spațiilor în care se desfășoară activități economice sau comerciale. Pentru ocrotirea monumentelor de patrimoniu istoric aflate în proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice statul sau autoritățile administrației publice locale, după caz, pot

структурам центральных и местных органов публичного управления.

В Главе IV. Ответственность и стимулирование владельцев исторических памятников акцентировано внимание на обязанностях владельцев исторических памятников в части их эксплуатации при условии соблюдения положений настоящего Закона и обязательств по их использованию. Также установлено, что владельцы памятников обязаны обеспечить осуществление работ по консервации, консолидации, реставрации и др. только в соответствии с законными положениями и только аттестованными в этой области юридическими или физическими лицами, если в заключенных контрактах на осуществление указанных работ предусмотрены условия и сроки их реализации, отмеченные в заключениях специалистов.

Законопроектом также предусматривается, что владельцы исто-

their exploitation in compliance with the law and the liabilities regarding the use of the monument. It states that monument owners are obliged to ensure carrying out the conservation, consolidation, restoration, and any other works in accordance with the stipulations of laws and only by individuals or legal evidence to that effect, under the contract terms and deadlines performance in the specialty notification. Meanwhile, the bill provides that owners of historical monuments are fully exempted from payment of property tax for buildings which are historical monuments, except for areas in which economic activities and trade are performed. For the protection of historical heritage monuments owned by private individuals or legal persons, the state or the local public administration authorities, as appropriate,

să asigure, la cererea proprietarilor, cu titlu gratuit, asistență științifică și de specialitate, în condițiile legii.

În **Capitolul V. Ocrotirea monumentelor istorice** sînt formulate prevederi referitoare la principiile de bază privind ocrotirea monumentelor istorice. Acestea sînt ocrotite indiferent de regimul lor de proprietate sau de starea lor de conservare, iar orice intervenție asupra monumentelor de patrimoniu istoric și asupra imobilelor din zona lor de protecție, precum și orice modificare a situației juridice a monumentelor de patrimoniu istoric se fac numai în condițiile stabilite prin prezenta lege. Totodată, se consemnează că aplicarea de servituți care ar duce la desființarea, distrugerea parțială sau degradarea monumentelor de patrimoniu istoric, precum și a zonelor lor de protecție este interzisă.

рических памятников полностью освобождаются от уплаты налога на недвижимое имущество по зданиям со статусом исторического памятника; исключение составляют площади, в которых осуществляется экономическая или коммерческая деятельность. Также отмечается, что в целях охраны исторических памятников, находящихся в собственности юридических и физических лиц, государство или органы местного публичного управления могут оказать, по просьбе владельцев, бесплатную научную и специализированную помощь.

В **Главе V. Охрана исторических памятников** сформулированы положения, определяющие основные принципы охраны исторических памятников. Отмечается, что данная категория памятников, независимо от режима собственности на них или состояния сохранности, находится под охраной государства и любые вмешательства в состояние

may provide free of charge, at the request of the owners, scientific and specialized assistance by the law.

Chapter V. The protection of historical monuments are stipulated the basic principles concerning the protection of historical monuments. They are protected regardless of their property or their state of conservation, and any intervention on the historical monuments and real estate in their area of protection, and any modifications to the legal situation of the historical monuments are carried out under the conditions established by this law. However, it is noted that the application of servitude that would lead to dismantling, partial destruction or degradation of historical monuments and their protection zones is prohibited.

Este important că proiectul de lege prevede procedura de includere și excludere din registru a monumentelor istorice de către organele de specialitate ale autorităților administrațiilor publice centrale și locale, de asemenea și procedura de contestare a deciziilor de includere sau de neinclu- dere în Registru, radierea și schimbarea categoriei de evidență.

Capitolul VI. Expertiza istorico-culturală de stat al proiectului de lege cuprinde argumentări vizînd includerea monumentului de patrimoniu istoric și cultural în Registrul de stat, determinarea categoriei de valoare a monumentului de patrimoniu istoric, procedura de efectuare a expertizei.

În acest scop Ministerul Culturii și Turismului creează Consiliul național de experți în domeniul ocrotirii patrimoniului istoric care este organismul științific, consultativ și de avizare în

памятников и зданий, находящихся в их охранной зоне, а также любые изменения их юридического статуса могут производиться только при соблюдении положений данного Закона. Также устанавливается, что запрещаются все обязательства по производству работ, которые могут привести к ликвидации, частичному разрушению или разорению исторических памятников и их охран- ных зон.

Важно, что в проекте предусмотре- ны процедуры, инициированные органами центрального и местного публичного управления, о внесе- нии памятников данной категории в Регистр исторических памятников и исключении из него, а также про- цедуры обжалования решений о внесении памятников в Регистр или исключении из него, вычеркивании или изменении их категории учета.

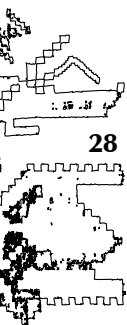
Глава VI. Государственная ис- торико-культурная экспертиза законопроекта включает обосно-

It is important that the bill pro- vides for the procedure for includ- ing or excluding from the register of historical monuments by spe- cialized bodies of central and local public administration authorities and also the procedure for con- testing the decision of including or non-including into the registry, cancellation and change of the cat- egory filing.

Chapter VI. Historical and cul- tural state examination of the draft law includes arguments re- garding the inclusion of the his- torical and cultural monument into the state register, determining the category of value of the historical monument, the procedure for car- rying out the expertise.

To this end the Ministry of Culture and Tourism created the National Counsel of Experts in the field of

domeniul ocrotirii monumentelor de patrimoniu istoric, care funcționează pe lângă organul central de specialitate al administrației publice centrale. Consiliul național de experți în domeniul ocrotirii patrimoniului istoric și cultural este format din personalități și specialiști notorii în domeniul protejării și punerii în valoare a monumentelor de patrimoniu istoric.

Se mai consemnează că hotărârile Consiliului național de experți în domeniul ocrotirii patrimoniului istoric și cultural se adoptă prin majoritatea absolută de voturi (50+1) din numărul membrilor Consiliului sau prin 2/3 de voturi din numărul celor prezenți cu condiția participării la ședință a nu mai puțin de 2/3 din componența nominală a Consiliului.

Totodată, în scopul realizării obiective și calitative a activităților de expertiză istorico-culturală a materialelor ce țin de ocrotirea monumente-

вание внесения в Регистр исторических памятников, определение ценностной категории исторического памятника, процедуру осуществления экспертизы. В этих целях Министерство культуры и туризма создает Национальный Совет экспертов в области охраны исторических памятников, который является научным и консультативным органом с правом выдачи заключений в области охраны исторических памятников, действующим при специализированном центральном органе публичного управления, в состав которого входят видные личности и специалисты в области охраны историко-культурного наследия.

Устанавливается, что решения Национального Совета утверждаются при абсолютном большинстве голосов (50+1) членов Совета или при 2/3 голосов присутствующих, с условием участия в заседании не менее 2/3 номинального состава Совета. Также определяется, что в целях осуществления реальной и

historical heritage protection which is the historical scientific advisory authorizing body in the field of protection of historical monuments, which operate by the central field body of the central public administration. National Council of experts in the field of historical and cultural heritage protection is composed of known personalities and experts in the field of protection and value implementation of historical monuments.

It is noted that decisions of the National Council of Experts on historical and cultural heritage protection should be adopted by an absolute majority of votes (50+1) of Council members or 2/3 votes of those present provided that participation to the meeting is not less than 2/3 of the nominal composition of the Council.

lor de patrimoniu istoric și a zonelor de protecție a acestora, Consiliul național de experți în domeniul ocrotirii patrimoniului istoric poate și este în drept să atragă în calitate de experți independenți savanți și specialiști din țară și de peste hotare.

În activitatea sa Consiliul național de experți va îndeplini următoarele atribuții:

- a) fundamentează din punct de vedere științific strategia națională de ocrotire a patrimoniului istoric și cultural;
- b) avizează metodologiile, normele, normativele și reglementările tehnico-științifice din domeniul ocrotirii patrimoniului istoric și cultural, care se aprobă prin ordin al conducătorului organului central de specialitate al administrației publice centrale;

объективной экспертизы материалов, предусматривающих защиту исторических памятников и их охраняемых зон, Совет вправе привлекать в качестве независимых экспертов местных и зарубежных ученых и специалистов.

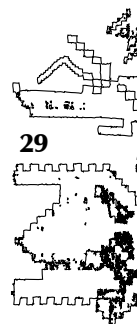
Основными функциями Национального Совета являются:

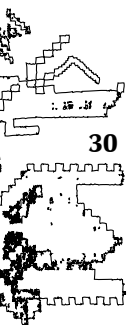
- a) научное обоснование национальной стратегии в области охраны историко-культурного наследия;
- б) выдача заключений по методологиям, нормам, нормативам и научно-техническим регламентациям в области охраны историко-культурного наследия, которые утверждаются приказом центральных специализированных органов публичного управления;
- в) рассмотрение и разработка аргументированных рекомендаций по внесению, отказу от внесения, исключению или

However, in order to achieve the objective and qualitative survey of historical and cultural materials pertaining to the protection of historical monuments and areas of their protection, the National Council of experts in the field of historical heritage protection can preserve and is entitled to draw on scholars from the country and abroad as independent experts.

In its activity the National Council of experts shall perform the following tasks:

- a) scientifically motivate the national strategy of protection of historical and cultural heritage;
- b) endorse the methodology, rules, regulations and scientific and technical norms in the field of historical and cultural heritage protection, which is

- c) examinează și elaborează recomandări argumentate privind includerea, neincluderea, excluderea și schimbarea categoriei monumentelor de patrimoniu istoric și cultural istoric;
- d) avizează documentațiile tehnice privind intervențiile asupra monumentelor istorice din categoria „N”; avizează inscripționarea și marcarea monumentelor istorice, avînd la bază texte avizate de organismele sau instituțiile științifice de specialitate;
- e) propune monumente de patrimoniu istoric și cultural pentru a fi incluse în Lista patrimoniului cultural și natural mondial, precum și în Lista patrimoniului mondial în pericol de dispariție, elaborate de UNESCO etc.

În acest context, conform proiectului de lege, urmează instituirea pe

изменению категории памятников историко-культурного наследия;

- г) выдача заключений по технической документации, предусматривающей вмешательство в производство работ по историческим памятникам категории «Н», визирование надписей и маркировки исторических памятников на основании заключений специализированных научных учреждений;
- д) выдвижение предложений о внесении исторических памятников в разработанный ЮНЕСКО Список объектов всемирного культурного и природного наследия, а также Список объектов всемирного наследия, находящихся под угрозой исчезновения.

В данной Главе законопроекта предусматривается создание при специализированных органах местного районного, городского и муницип-

approved by the order of the central body manager of the specialized central public administration;

- c) examine and develop motivated recommendations regarding the inclusion, non-inclusion, the removal and change of the category of historical and cultural monuments;
- d) endorse technical documentation on monuments of category “N”; endorse inscriptions and marking of historical monuments, basing on endorsed texts by specialized bodies or scientific institutions in the field;
- e) propose monuments of historical and cultural heritage to be included into the list of cultural and natural world heritage and into the list of

lîngă organele locale de specialitate a administrațiilor publice raionale, orașenești și municipale a comisiilor cu statut de organism consultativ, care urmăresc aplicarea strategiei naționale de ocrotire a patrimoniului istoric pe teritoriul unității administrative respective.

În **Capitolul VII. Conservarea și intervenții asupra monumentelor de patrimoniu istoric** sînt formulate principiile de intervenție asupra monumentelor de patrimoniu istoric, care prevăd:

- a) lucrările de cercetare, construire, extindere, reparare, consolidare, conservare, restaurare, amenajări peisagistice, precum și alte lucrări care modifică substanța sau aspectul monumentelor de patrimoniu istoric și cultural, inclusiv reparațiile curente, lucrările de întreținere și ilumi-

национального публичного управления Советов, обладающих полномочиями консультативного органа, призванных обеспечить применение национальной стратегии в области охраны исторического наследия территориально-административных единиц.

В **Главе VII. Консервация и вмешательство в памятники исторического наследия** сформулированы принципы вмешательства в исторические памятники, предусматривающие:

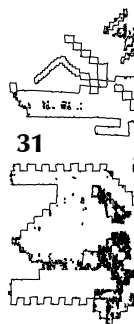
- a) работы по исследованию, строительству, расширению, ремонту, укреплению, реставрации, ландшафтному обустройству, а также иные работы, существенно изменяющие внешний вид памятников истории и культуры, включая работы по текущему ремонту, обеспечению безопасности, содержанию, декорированию,

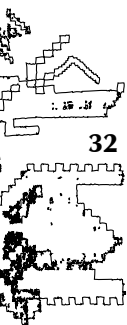
endangered world heritage developed by UNESCO.

In this context, according to the draft law, follows the establishment of local bodies in addition to specialty district administrations, municipal committees with the status of advisory body, pursuing implementation of national strategy of protection of historical heritage in the territory of the administrative-territorial unit in question.

In **Chapter VII. Conservation and interventions on the historical monuments** are made clear the principles on the intervention of historical monuments, which provide:

- a) the research, construction, expansion, repair, consolidation, conservation, restoration, landscape planning,

nare interioară și exterioară, de siguranță și decorativă;

- b) strămutarea și reconstruirea monumentelor de patrimoniu istoric.

Este foarte important faptul că în proiect se prevede că eliberarea autorizației de intervenție asupra monumentelor istorice se efectuează numai pe baza și în conformitate cu avizul organului central de specialitate al administrației publice centrale, iar în cazul realizării de lucrări neautorizate sau care încalcă avizele de specialitate, personalul de inspecție abilitat are dreptul să întrerupă lucrările pînă la intrarea în legalitate, să aplice sancțiuni și, după caz, să dispună revenirea la situația inițială și să sesizeze organele de cercetare penală.

În acest context, persoanele fizice și juridice care au elaborat documentația de proiectare privind executarea

внутреннему и внешнему освещению;

- б) перенесение и реконструкцию памятников исторического наследия.

Важно, что в проекте предусматриваются процедуры выдачи разрешений на вмешательство в исторические памятники, основанные на заключениях специализированных структур центральных органов публичного управления. Также устанавливается, что в случае неавторизованных работ или работ, не предусмотренных выданными заключениями, авторизованный inspectирующий персонал имеет право запрещать проведение данных работ до их законной легализации, применять административные санкции, требовать возвращения к первоначальному состоянию памятника, а также доведения до органов уголовного права сведений по установленным фактам.

and other works that alter the substance or appearance of the monuments of historical and cultural heritage, including current repairs, maintenance work and interior and exterior lighting, safety and decoration;

- b) displacement and reconstruction of historical monuments.

It is very important that the draft provides that the authorization of intervention on historical monuments shall be made solely on the basis and in accordance with the opinion of the central specialized body of the central public administration, and in case of unauthorized works violating the opinions of specialty, the authorized inspection personnel have the right to stop the works until the entry into law, to apply sanctions and, where

lucrărilor ce țin de intervențiile asupra monumentelor de patrimoniu istoric exercită coordonarea științifică a lucrărilor respective, supravegherea tehnică și de autor asupra efectuării lucrărilor privind conservarea monumentului respectiv pînă la finisarea acestora.

Proiectul de lege prevede, de asemenea, și reconstituirea monumentului de patrimoniu istoric care se efectuează în cazuri excepționale și cu condiția că monumentul în cauză are valoare istorică, arhitecturală, științifică, artistică, urbanistică și estetică deosebită și există date științifice suficiente pentru reconstituirea acestuia.

Conform proiectului de lege, organele administrației publice responsabile de ocrotirea patrimoniului istoric sînt obligate să supravegheze starea monumentelor de patrimoniu istoric incluse în Registrul de stat și să efec-

В данном контексте предусмотрено, что юридические лица, разработавшие проектную документацию на реализацию работ по историческим памятникам, обязаны осуществлять научную координацию указанных работ, авторский и технический надзор проводимых работ по сохранению и консервации данного памятника.

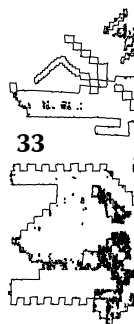
Законопроект предусматривает также, в исключительных случаях, и процедуры восстановления исторических памятников, если они обладают особой исторической, архитектурной, научной, художественной, градостроительной, эстетической ценностью, при условии наличия достаточных научных данных для восстановления.

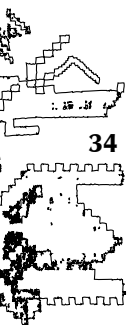
Согласно законопроекту, устанавливается, что органы публичного управления, ответственные за охрану исторического наследия, обязаны контролировать состояние исторических памятников, включенных

appropriate, to revert to the original situation and to inform criminal investigation bodies.

In this context, natural and legal persons who have developed the design documentation for the works related to interventions on the monuments of historical value shall exercise coordination of the scientific works, technical supervision and author's works on carrying out conservation of the monument in question before finishing them.

The bill also provides for the reconstitution of the historical heritage monument which shall be made under exceptional circumstances and provided that the monument in question has a historical, architectural, scientific, artistic, urban and special aesthetic value and scientific data are sufficient to reconstruct it.

tueze, o dată în cinci ani, cercetarea și fotofixarea monumentelor de patrimoniu istoric incluse în Registrul de stat în scopul elaborării programelor anuale și pe termen lung de ocrotire a monumentelor de patrimoniu istoric.

Dispozițiile din **Capitolul VIII. Zona de protecție a monumentelor de patrimoniu istoric** stipulează condițiile de efectuare a lucrărilor în zona de protecție în scopul asigurării restaurării integrate a monumentului de patrimoniu istoric și a cadrului său istoric construit sau natural, pentru fiecare monument instituindu-se zona sa de protecție, care se constituie din categoriile:

- a) zonă de protecție;
- b) zonă de reglementare a construcției și a activității economice;
- c) zona peisajului natural ocrotit.

În această ordine de idei, delimitarea, instituirea, determinarea cate-

в Государственный Регистр, и раз в пять лет осуществлять фотофиксацию данных памятников в целях разработки годовых и перспективных программ по охране памятников исторического наследия.

Положения **Главы VIII. Охранные зоны исторических памятников** определяют условия осуществления работ в охранных зонах с целью обеспечения полной реставрации памятников исторического наследия в его исторических и природных рамках, образуя для каждого памятника охранную зону, состоящую из следующих категорий:

- a) охранный район;
- b) зона, регламентирующая строительные работы и экономическую деятельность;
- в) зона охраняемого природного ландшафта.

В данном контексте установление границ, образование, определение категории охранной зоны, режима

Under the draft law, public administration bodies responsible for the protection of historical heritage are required to monitor the status of historical monuments included into the State Register and perform once in five years research and photo-fixation of historical monuments included into the State Register with the purpose of elaborating annual long-term programs for the protection of monuments of historic value.

Provisions of **Chapter VIII. The protection of historical monuments zones** stipulates conditions for carrying out works in the protection zone in order to ensure integrated restoration of the historical heritage monument and its natural - historic or built - setting for each monument, establishing its area of protection, which includes the categories:

goriei zonei de protecție, stabilirea regimului de folosire a pământului și a reglementărilor de construcție, precum și proiectarea zonei de protecție se realizează simultan cu clasairea bunului imobil ca monument de patrimoniu istoric. Această procedură de delimitare și instituire a zonelor de protecție, cerințele privind regimul de folosire a pământului și reglementarea construcțiilor în zonele de protecție se stabilește de către Guvern.

Capitolul IX. Particularitățile aplicării dreptului de posesiune, folosință și de dispunere a monumentului de patrimoniu istoric și cultural al proiectului de lege conține prevederi că monumentele de patrimoniu istoric, indiferent de categoriile de valoare istorică și culturală a acestora, pot fi în proprietate publică a statului, a unităților administrativ-teritoriale, în proprietate privată, precum și în alte

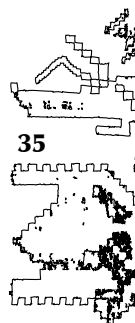
использования земель и регламентации в области строительства, а также проектирование охранных зоны осуществляются одновременно с классификацией недвижимого объекта в качестве исторического памятника. Процедура разграничения и образования охранных зон, требования к режиму использования земель и регламентации в области строительных работ определяются Правительством.

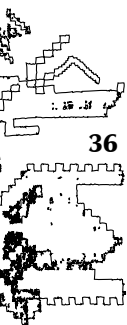
Глава IX. Особенности применения права на владение, использование и распоряжение историческими памятниками законопроекта включает ряд положений, предусматривающих, что исторические памятники, независимо от категории исторической и культурной ценности, могут являться публичной собственностью государства, территориально-административных единиц, частной собственностью, а также находиться в другой собственности,

- a) protection zone;
- b) area of constriction and economic activity regulation;
- c) area of natural protected landscape.

In this vein, the delineation, establishment, determination of the category of protection zone, determining the land use and construction regulations as well as the design of the protected zone is performed simultaneously with the classification of the asset building as historical monument. This procedure of establishing the boundaries and buffer zones, the requirements on the use of land and the regulation of constructions in areas of protection is determined by the Government.

Chapter IX. Specific features of the tenure application, use and disposing of the monument of his-

forme de proprietate, dacă legislația în vigoare nu stabilește alt mod.

Conform proiectului de lege, posesorul monumentului de patrimoniu istoric și cultural suportă toate cheltuielile ce țin de întreținerea monumentului de patrimoniu istoric și cultural care îi aparține, inclus în Registrul de stat, sau descoperit, fiind luate în considerare cerințele prezentei legi, dacă nu a fost stabilit altceva între proprietarul și uzufructuarul monumentului în cauză. La momentul înregistrării de stat a contractului de vânzare-cumpărare a monumentului de patrimoniu istoric sau a celui descoperit, noul proprietar își asumă obligația privind asigurarea integrității acestuia, care reprezintă restricții ale dreptului de proprietate asupra monumentului în cauză.

Monumentele de patrimoniu istoric incluse în categoria monumentelor de valoare deosebită, monumentele și ansamblurile incluse în Lista

если это не противоречит действующему законодательству.

Согласно законопроекту, владелец выявленных или включенных в Государственный Регистр памятников историко-культурного наследия несет, в соответствии с требованиями настоящего Закона, все расходы по их содержанию, если не было установлено иных требований между владельцем и пользователем данным памятником. Также установлено, что при государственной регистрации контракта о купле-продаже исторического или выявленного памятника новый владелец берет на себя ответственность за обеспечение целостности данного памятника и обязательства по соблюдению ряда запретов на право владения им.

Важно, что в законопроекте четко сформулировано положение о том, что исторические памятники и ансамбли, включенные в Список всемирного культурно-исторического наследия, культурно-исторические

torical and cultural heritage of the draft law contains provisions that historical monuments, irrespective of the categories of historical and cultural value of these may be public property of the State administrative-territorial units, private and other forms of property, if legislation does not provide otherwise.

According to the draft, the holder of the historical and cultural heritage monument bears all expenses related to the maintenance of the historical and cultural heritage monument which belongs to him, being included into the State Register, or discovered, taking into account the requirements of this law, if it has not been established otherwise between the owner and the usufructuary of the monument. On state registration of the contract of sale-purchase of a historical monu-

patrimoniului cultural și istoric mondial, rezervațiile istorico-culturale și bunurile de patrimoniu arheologic nu sînt supuse înstrăinării din proprietate publică.

Cît privește monumentele de patrimoniu istoric de menire religioasă, se stabilește că ele pot fi transmise în proprietate doar organizațiilor religioase în modul stabilit de legislația în vigoare, iar clădirile de locuit, care reprezintă monumente de patrimoniu istoric sau parte componentă a lor, pot fi înstrăinate, fiind luate în considerare cerințele prezentului proiect de lege.

La **Capitolul X. Apariția, exercitarea, încetarea și protecția dreptului de folosință a monumentului de patrimoniu cultural și istoric inclus în Registru și a dreptului de uz asupra monumentului de patrimoniu cultural descoperit**, proiectul de lege

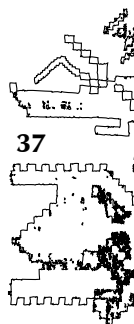
заповедники и археологические памятники не могут быть отчуждены из государственной собственности. Также устанавливается, что исторические памятники религиозного назначения могут быть отчуждены или переданы в собственность религиозным организациям в порядке, установленном действующим законодательством, а жилые здания со статусом исторического памятника могут быть отчуждены при соблюдении положений данного Закона.

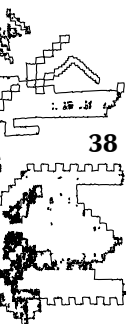
В **Главе X. Возникновение, осуществление, прекращение и охрана права на использование исторических памятников, включенных в Государственный Регистр, и права на использование выявленных исторических памятников** законопроекта предусматривается, что права юридических и физических лиц на использование включенных в Государственный Регистр исторических памятников и права

ment or of a discovered one, the new owner assumes the obligation to ensure their integrity, which is a restriction on the right of ownership of the monument in question.

Historical monuments belonging to the category of particular monuments as well as monuments and assemblies included into the List of cultural and world history heritage, historical and cultural reservations and archaeological heritage assets are not subject to disposal of public property.

As for the historical monuments of religious buildings, it is provided that they can be handed down only into the property of religious organizations as stipulated by current legislation, and housing estate of historical value, or part thereof may be disposed being taken into account the requirements of this bill.

prevede dreptul de folosință a monumentului de patrimoniu istoric inclus în Registrul și dreptul de uz asupra monumentului de patrimoniu istoric descoperit la persoanele fizice și juridice în temeiurile care decurg din Codul civil al Republicii Moldova.

Monumentul de patrimoniu istoric și cultural inclus în Registrul se utilizează cu condiția executării obligatorii a următoarelor cerințe:

- a) asigurarea invariabilității exteriorului și a interiorului monumentului de patrimoniu istoric;
- b) coordonarea obligatorie a lucrărilor de proiectare, conservare și restaurare cu Ministerul Culturii și Turismului;
- c) asigurarea accesului la monument.

În cazul în care monumentul de patrimoniu istoric și cultural inclus în Registrul este distrus din cauza pro-

na folosirea выявленных памятников определяются в соответствии с положениями Гражданского кодекса Республики Молдова. Также устанавливается, что памятники историко-культурного наследия, включенные в Регистр, используются при обязательном выполнении следующих требований:

- a) обеспечение внутренней и внешней неизменности исторического памятника;
- b) обязательная координация работ по проектированию, консервации и реставрации с Министерством культуры и туризма;
- в) обеспечение доступа к памятнику.

Также устанавливается, что в случае разрушения исторического памятника по вине владельца, последний подвержен санкционированию согласно действующему законодательству.

Chapter X. Appearance, exercise, cessation and protection of the right to use a monument of cultural and historical heritage included into the register and the right to use the found monument of cultural heritage, the bill provides for the right to use historical monument included into the Register and the right of use of the historical monument found in natural and legal persons in the grounds arising from the civil code of the Republic of Moldova.

The monument of historical and cultural heritage contained in the Register is used on the condition to obligatory implement the following mandatory requirements:

- a) ensuring the invariability of the exterior and interior of the monument of historical heritage;

prietarului, proiectul de lege prevede sancțiuni în conformitate cu legislația în vigoare.

Capitolul XI. Clauzele esențiale ale contractului de arendă a monumentului de patrimoniu istoric și cultural și ale contractului de folosință gratuită a monumentului de patrimoniu istoric prevede că contractul de arendă a monumentului de patrimoniu istoric se încheie în conformitate cu prevederile Codului civil privind transmiterea în arendă (locațiune) sau în folosință gratuită a clădirilor și construcțiilor, ținându-se cont de cerințele prezentului proiect de lege.

În acest context, în contractul de arendă a monumentului de patrimoniu istoric se introduce în mod obligatoriu informația inclusă în Registrul despre particularitățile care constituie obiectul ocrotirii monumentului de patrimoniu istoric și cerințele pri-

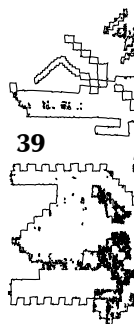
В **Главе XI. Существенные условия контракта на аренду памятника историко-культурного наследия и контракта на его бесплатное использование** предусматривается, что контракт на аренду исторического памятника заключается в соответствии с положениями Гражданского кодекса в части передачи в аренду (наем) или в бесплатное пользование зданий и строений, при условии соблюдения требований данного Закона.

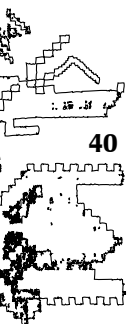
В этом контексте в контракт на аренду памятника в обязательном порядке включается внесенная в Регистр информация об особенностях охраняемого памятника и требования по его сохранению и консервации в соответствии с положениями данного Закона, независимо от формы собственности на него. Также устанавливается, что, согласно действующему законодательству, контракт на аренду исторического памятника регистрируется в органах государственной регистрации.

- b) obligatory coordination of the works of design, conservation and restoration with the Ministry of Culture and Tourism;
- c) providing access to the monument;

If the monument of historical and cultural heritage contained in the Register is destroyed because the owner, the bill provides for sanctions in accordance with the present law.

Chapter XI. The essential terms of tenancy of the monument of historical and cultural heritage and of the contract of free use of the historical monument states that the lease of the historical monument is concluded in accordance with the Civil Code provisions on the transmission on lease (rent) or free use of buildings and

vind întreținerea și conservarea acestuia în conformitate cu prevederile prezentului proiect de lege, indiferent de forma de proprietate asupra monumentului.

Totodată, proiectul de lege stabilește că contractul de arendă a monumentului de patrimoniu istoric este supus înregistrării de stat, în conformitate cu legislația în vigoare.

Capitolul XII. Finanțarea ocrotirii monumentelor de patrimoniu istoric și dispoziții tranzitorii și finale.

Conform acestui capitol, sursele de finanțare pentru ocrotirea monumentelor de patrimoniu istoric sînt:

- a) bugetul de stat;
- b) bugetele locale;
- c) resursele extrabugetare.

În scopul asigurării folosirii după destinație a resurselor alocate pentru ocrotirea monumentelor de patrimoniu

Глава XII. Финансирование работ по охране исторических памятников. Переходные и заключительные положения.

Согласно положениям данной главы, определены источники финансирования работ по охране исторических памятников:

- a) государственный бюджет;
- b) местные бюджеты;
- в) внебюджетные средства.

В данном контексте устанавливается, что для целенаправленного использования финансовых средств на проведение работ по охране исторических памятников могут быть созданы специальные фонды в составе государственных и местных бюджетных ассигнований.

Также предусматривается, что финансовые средства государства, состоящие из ассигнований из бюджета специализированного центрального органа публичного управления с полномочиями в об-

constructions, taking account of the requirements of this bill.

In this context, the contract of lease of the historical monument obligatorily includes information included into the Register concerning particularities of which are subject to protection of the historical monument and its maintenance and preservation in accordance with the provisions of this bill, regardless of the form of ownership of the monument.

However, the bill states that the lease of the historical monument is subject to state registration in accordance with the law.

Chapter XII. Financing of historical monuments protection and transitional and final provisions.

Under this chapter, funding for protection of historical monuments is:

niu istoric pot fi create fonduri speciale în cadrul alocațiilor bugetare de stat și locale.

Se mai stabilește că contribuția financiară a statului, constînd în sume alocate prin bugetul organului central de specialitate al administrației publice centrale cu destinația ocrotirii patrimoniului istoric, indiferent de deținător, poate să acopere total sau parțial costul lucrărilor de ocrotire a monumentelor patrimoniului istoric, în funcție de grupa în care acestea sînt înscrise în *Registrul monumentelor istorice ocrotite de stat*.

Proiectul de lege prevede că pînă la instituirea zonei de protecție a fiecărui monument de patrimoniu istoric și cultural se consideră zonă de protecție cu o suprafață delimitată cu o rază de 100 m în localități urbane, 200 m – în localitățile rurale și 500 m – în afară, iar Registrul monumen-

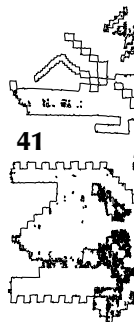
ласти охраны памятников, независимо от владельца того или иного памятника, могут быть направлены, частично или полностью, на покрытие расходов по проведению работ в области охраны исторических памятников, в соответствии с установленной категорией памятника (национального или местного значения), внесенного в *Государственный Регистр*.

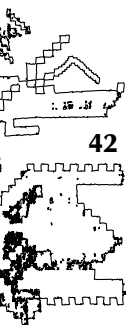
Также законопроектом обусловлено, что до установления охранной зоны памятников историко-культурного наследия для городской местности таковой считаются площади в 100 кв.м, для сельской местности – 200 кв.м и вне указанных местностей – 500 кв.м. Определено, что Государственный Регистр охраняемых государством памятников, утвержденный Парламентом Республики Молдова № 1531-XII от 23 июня 1993 г., остается в силе на протяжении максимум 3-х летнего периода со дня введения в действие настоящего Закона, в течение которого он

- a) the state budget;
- b) local budgets;
- c) extra-budgetary resources.

To ensure the use according to their destination of resources allocated for the protection of historical monuments there can be set up special funds in the budgetary allocations of state and local governments.

It also provides that the financial contribution of the state, consisting of sums allocated by the central budget of the specialized central public administration intended to preserve the historical heritage, regardless of owner, can totally or partially cover the cost of the works of protection of historical heritage monuments, according to the group in which they are entered into the Register of historical monuments protected by the state.

telor ocrotite de stat, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1531-XII din 23.06.1993, rămîne în vigoare și produce efecte ca atare timp de maximum 3 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi, perioadă în care acesta va fi reactualizat și revăzut.

Trebuie să menționăm că redacția nouă a Legii privind protecția monumentelor, care prevede un șir de condiții în privința relațiilor dintre organele specializate ale administrației publice, cu atribuții în domeniul protecției monumentelor, și proprietarii categoriilor respective de monumente (închiriere, împrumut și folosire a monumentelor istorice, proceduri de vânzare-cumpărare a monumentelor cu statut de monumnet istorico-cultural protejat, obligații și drepturi ale proprietarilor, arendatori și utilizatori ai monumentelor etc.) înmunătățesc semnificativ sistemul de protejare a monumentelor patrimoniului istorico-cultural în Republica Moldova.

будет пересмотрен и вновь введен в действие.

Следует отметить, что новая редакция Закона об охране памятников, предусматривающая ряд четко сформулированных положений в части отношений между специализированными органами публичного управления, имеющими полномочия в области охраны памятников, и владельцами данной категории памятников (аренда, наем и пользование историческими памятниками, процедуры купли-продажи памятников со статусом охраняемого памятника историко-культурного наследия, обязательства и права владельцев, арендаторов и пользователей памятников и др.), существенно совершенствует систему охраны памятников историко-культурного наследия в Республике Молдова.

The bill provides that until the establishment of the protection zone for each monument of historical and cultural heritage, protection zone is considered the area bounded by a radius of 100 m in urban, 200 m – in rural areas and 500 m outside and the Register of monuments protected by the state, approved by Decision of the Parliament of the Republic of Moldova no. 1531 from June 22, 1993, remain in force and effect as such for up to 3 years from the date of entry into force of this Law, during which it will be updated and revised.

Legea privind protejarea patrimoniului arheologic

Un proiect de lege de maximă importanță este proiectul ce vizează protejarea patrimoniului arheologic.

Patrimoniul arheologic este elementul care definește vechimea și originalitatea culturii, istoriei și tradițiilor fiecărui popor, stat sau unui spațiu cultural în raport cu alte popoare, state sau spații etno-culturale. Protecția sa presupune cercetarea, salvagardarea, conservarea, restaurarea și punerea în valoare, inclusiv pentru publicul larg, a vestigiilor trecutului. Baza de rezistență a proceselor respective este constituită de cadrul normativ.

Politica de protecție a patrimoniului arheologic trebuie să se integreze organic în politicile culturale, educaționale, ecologice, de dezvoltare urbanistică și de amenajare a teritoriului,

Закон об охране археологического наследия

Одним из важнейших законодательных актов является проект Закона об охране археологического наследия, являющийся одним из основных элементов, определяющих древность и оригинальность культуры, истории и традиций любого народа, государства или культурного пространства в соотношении с другими народами, государствами или культурно-этническими пространствами. Его охрана предполагает исследование, защиту, консервацию, реставрацию и освоение, в том числе широкой публикой, следов прошлого. Прочным основанием для осуществления указанных процессов является нормативная и законодательная система в области охраны национального культурного достояния.

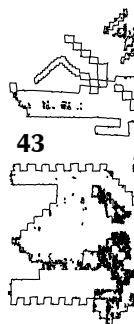
Политика охраны археологического наследия должна органично

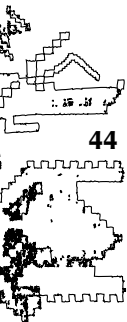
Law on protection of the archaeological heritage

A draft law of utmost importance is the project that aims at protecting the archaeological heritage.

The archaeological heritage is the element that defines the originality and the age of the culture, history and traditions of each nation, state or a cultural space in relation to other peoples, countries or ethno-cultural spaces. Its protection involves research, safeguarding, preservation, restoration and value implementation of the vestiges of the past, including for the public. The resistance ground of such processes consists of the regulatory framework.

Policy of protection of archaeological heritage should be integrated organically into cultural, educational, environmental, devel-

de administrare a agriculturii, solurilor și pădurilor.

Necesitatea legii: În condițiile trecerii la economia de piață bazată pe diverse tipuri de proprietate, inclusiv pe proprietatea privată, după 1994 patrimoniul arheologic din Republica Moldova a avut de suferit foarte mult, dată fiind declanșarea unui proces de degradare continuă a siturilor arheologice, condiționat în primul rând de lipsa în acest context a unui cadru juridic coerent și adecvat pentru asigurarea protecției reale și eficiente a patrimoniului cultural național.

Scopul legii: Proiectul de *lege privind protecția patrimoniului arheologic al Republicii Moldova* are drept scop reglementarea regimului juridic al uneia din componentele de bază ale patrimoniului cultural național – cel al monumentelor, ansamblurilor și siturilor arheologice, al descoperirilor și cercetărilor arheologice din Republica

интегрироваться в направления политики в области культуры, образования, экологии, градостроительства и обустройства территорий, администрирования сельского хозяйства, земель и лесов.

Необходимость закона: В условиях перехода экономики к рыночным отношениям, основанным на различных видах собственности, в том числе частной, после 1994 г. археологическое наследие Республики Молдова существенно пострадало, ввиду интенсификации процесса непрерывного разрушения археологических памятников, вызванного, в первую очередь, отсутствием адекватной и последовательной законодательной базы в данной области, призванной обеспечить реальную и эффективную охрану национального культурного наследия.

Цель закона: Проект Закона об охране археологического наследия разработан в целях регламентации правового режима одного из основ-

opment of urban planning; agricultural, soil and forest management.

Need of Law: In the transition to market economy based on different types of ownership, including private ownership after 1994 archaeological heritage of the Republic of Moldova has suffered greatly because of the triggering of a process of degradation of the archaeological sites, conditioned firstly by, the lack in this context of a coherent and appropriate legal framework to ensure real and effective protection of the cultural heritage.

The purpose of Law: The draft law on protection of the archaeological heritage of the Republic of Moldova aims to regulate the legal regime of one of the basic components of the national cultural heritage - that of monuments, ensembles and archaeological sites, of archaeological discoveries and research in the Republic of Moldova, as well as and

Moldova, precum și protecția patrimoniului arheologic în general ca parte a moștenirii culturale.

Acest proiect de lege vine să completeze vidul juridic existent pînă la ora actuală în acest important domeniu și să înlocuiască prevederile corespunzătoare din *Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22.06.1993*, care nu oferă nici pe departe un cadru juridic adecvat pentru protecția patrimoniului arheologic național și nu corespund cerințelor timpului.

Proiectul de *lege privind protecția patrimoniului arheologic* este elaborat în conformitate cu prevederile convențiilor și recomandărilor UNESCO și ale celor europene referitoare la protecția patrimoniului cultural, în general, și a celui arheologic, în particular. Totodată, proiectul răspunde aspirațiilor moderne europene care vizează acest domeniu, aflîndu-se în con-

ных компонентов национального культурного наследия – археологических памятников, ансамблей, поселений и находок, археологических исследований в Республике Молдова, а также общей охраны археологического наследия как части культурного достояния.

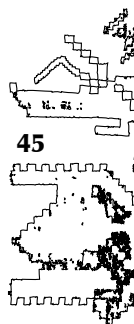
Данный законопроект призван дополнить образовавшийся правовой вакуум в этой важной области, заменить ряд положений Закона об охране памятников 1530-XII от 22 июня 1993 г., которые далеки от адекватной правовой системы охраны археологического наследия и не соответствуют требованиям времени.

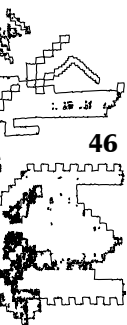
Законопроект разработан согласно положениям европейских конвенций и рекомендаций, а также конвенций ЮНЕСКО в области охраны культурного наследия в целом и археологического в частности. В то же время проект отвечает современным европейским устремлениям в данной области, полностью соответствуя пересмотренной Ев-

protection of the archaeological heritage in general as part of the cultural heritage.

This bill comes to supplement the existing legal vacuum up to now in this important area and to replace the corresponding provisions of the Law on protection of monuments no. 1530-XII from June 22, 1993, that is far from providing a proper legal framework for the protection of the national archaeological heritage and do not meet time requirements.

The draft *law on protection of the archaeological heritage* is prepared in accordance with the provisions of conventions and recommendations of UNESCO and the EU regarding the protection of cultural heritage in general and the archaeological site in particular. Meanwhile the bill corresponds to answer modern European aspirations aimed at this area, being in full compliance with

cordanță deplină cu *Convenția europeană pentru protecția patrimoniului arheologic (revizuită)* (La Valetta, 1992), ratificată de către Republica Moldova în 2001.

La elaborarea proiectului de lege s-a luat în considerare legislația similară a statelor cu experiență bogată în domeniul protecției patrimoniului arheologic, în special s-a ținut cont de legile corespunzătoare ale României, Rusiei și Ucrainei.

Proiectul de *lege privind protecția patrimoniului arheologic* reflectă evoluția practicilor arheologice din statele europene și din Republica Moldova în perioada de după anul 1990. Legea este chemată să înlocuiască prevederile generale conținute în *Legea privind ocrotirea monumentelor*, introducând pentru prima dată în Republica Moldova concepții și idei noi de abordare a protecției patrimoniului arheologic, devenite de acum

ропейской Конвенции об охране археологического наследия (Ла Валлетта, 1992), ратифицированной Республикой Молдова в 2001 г.

При разработке законопроекта принято во внимание аналогичное законодательство государств с богатым опытом в области охраны археологического наследия, таких как Румыния, Российская Федерация и Украина.

Проект Закона об охране археологического наследия отображает эволюцию археологических практик и опыта европейских государств и Республики Молдова в период после 1990 г. Закон призван заменить общие положения, содержащиеся в *Законе об охране памятников 1993 г.*, впервые в Республике Молдова предусматривает новые идеи и концепции в области охраны культурного наследия, ставшие повседневной практикой для стран с богатым опытом в этой сфере.

Законопроект содержит конкретные правовые положения, при-

the European Convention for the Protection of Archaeological Heritage (Revised) (La Valetta, 1992), ratified by the Republic of Moldova in 2001.

In preparing the draft law was considered the legislation of states with similar experience in the protection of the archaeological heritage, in particular was taken account of corresponding laws of Romania, Russia and the Ukraine.

The draft law on protection of the archaeological heritage reflects the evolution of archaeological practice in the European states and in the Republic of Moldova in the period following 1990. The law is to replace the general provisions contained in the *Law on protection of monuments*, introducing for the first time in Moldova concepts and new ideas for addressing the protection of the archaeological heritage, now become current practice

practici curente în țările cu experiență bogată în acest domeniu.

Proiectul de lege conține dispoziții juridice concrete destinate să umple lacunele existente și să conducă la stabilirea unui sistem juridic adecvat pentru protecția eficientă a acestei categorii destul de vulnerabile a patrimoniului cultural.

Astfel, proiectul de lege reglementează regimul juridic al descoperirilor și cercetărilor arheologice, precum și protejarea patrimoniului arheologic, parte componentă a patrimoniului cultural național.

În mod special, proiectul respectiv vizează *arheologia preventivă*, devenită un obiectiv prioritar în condițiile realizării la etapa actuală a unor proiecte majore de amenajare complexă, de construcții noi și de exploatare a terenurilor. Amploarea acestor lucrări are deseori un impact serios asupra patrimoniului arheologic, cre-

званные восполнить существующие пробелы и привести к установлению адекватной правовой системы для осуществления эффективной охраны одной из самых уязвимых категорий памятников культурного наследия – археологических. Он регламентирует правовую систему археологических исследований и открытий, а также охрану археологического наследия как части национального культурного достояния.

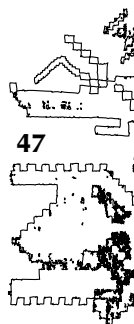
Данный проект предусматривает, прежде всего, превентивную археологию, ставшую приоритетной целью в условиях реализации на данном этапе крупных проектов по комплексному обустройству, новому строительству и эксплуатации территорий. Размах этих работ довольно часто приводит к неблагоприятному воздействию на археологические памятники, создавая огромный риск в плане археологических раскопок и охраны этих памятников. В создавшихся условиях становится необходимым применение

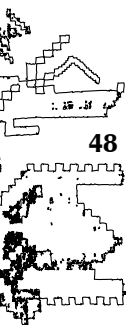
in countries with a wide experience in this field.

The bill contains specific legal provisions designed to fill gaps and lead to establishing an appropriate legal system for an efficient protection of these quite vulnerable categories of cultural heritage.

Thus, the draft law regulates the legal regime of archaeological discoveries and research, and the protection of the archaeological heritage, part of the national cultural heritage.

In particular, this project aims at preventive archaeology that has become a priority objective in the conditions of completion at the current stage of major projects on complex planning of new buildings and operational land. The breadth of this work often carries a serious impact on the archaeological heritage, creating enormous risks for archaeological discoveries and pro-

înd riscuri enorme pentru descoperirile arheologice și protejarea patrimoniului arheologic. În aceste condiții, devine imperativă intervenția unui întreg arsenal juridic: prevederi din legi specifice cu privire la materialul arheologic, legi generale ce se referă la patrimoniul cultural, la mediul înconjurător, urbanism, lucrările publice, autorizarea construcțiilor etc.

În acest context, proiectul de *lege privind protecția patrimoniului arheologic* își propune să stabilească un sistem juridic exigent și clar de protecție a patrimoniului arheologic.

Proiectul de lege cuprinde 11 capitole, inclusiv:

I. Dispoziții generale, II. Tehnologia protejării patrimoniului arheologic, III. Instituțiile de stat cu atribuții în domeniul protecției patrimoniului arheologic, IV. Atribuțiile autorităților publice locale, V. Activitatea

ние серьезного правового арсенала: специальных положений законов в области археологического материала, общих законов в сфере культурного наследия, окружающей среды, градостроительства, общественных работ, авторизации строительных работ и др.

Законопроект состоит из 11 глав: I. Общие положения, II. Технология охраны археологического наследия, III. Государственные учреждения, обладающие полномочиями в области охраны археологического наследия, IV. Обязательства местных органов публичного управления, V. Деятельность общественных организаций и фондов в области охраны археологического наследия, VI. Археологические зоны приоритетного интереса, VII. Исследование, консервация и реставрация археологических памятников, VIII. Вывоз из страны и ввоз в нее археологических ценностей, IX. Финансирование работ по охране археологического наследия, X. Преступления

tection of the archaeological heritage. Under these circumstances, it becomes imperative to a full legal arsenal: provision of specific laws relating to archaeological material, general laws that refer to cultural heritage, environment, town planning, public works, building authorization etc.

In this context, the draft law on protection of archaeological heritage aims to establish a clear and exacting system of legal protection of the archaeological heritage.

The draft law includes 11 chapters, including: I. General provisions II. Technology of protection of the archaeological heritage, III. State institutions responsible for protection of the archaeological heritage, IV. Responsibilities of local public authorities, V. Activity of public organizations and foundations in the protection of the archaeological

organizațiilor și fundațiilor obștești în domeniul protecției patrimoniului arheologic, VI. Zonele de interes arheologic prioritar, VII. Cercetarea, conservarea și restaurarea patrimoniului arheologic, VIII. Scoaterea din și aducerea în țară a patrimoniului arheologic, IX. Finanțarea activităților de protecție a patrimoniului arheologic, X. Infrapecțiuni și contravenecțiuni, XI. Dispoziții finale și tranzitorii.

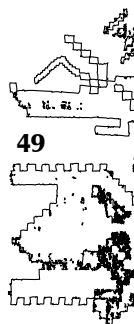
În **Capitolul I. Dispoziții generale** al proiectului de lege sînt stabilite pentru prima dată în legislația națională definiții clare referitoare la noțiunile și terminologia de bază care vizează întreg procesul de cercetare și protejare a patrimoniului arheologic național, cum ar fi: regimul juridic general al descoperirilor și al cercetării arheologice, patrimoniul arheologic, situri arheologice înscrise în Repertoriul arheologic național,

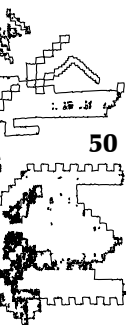
и правонарушения, XI. Заключительные и переходные положения.

В **Главе I. Общие положения** законопроекта, впервые в национальном законодательстве, представлены четкие определения основных понятий и терминов, предусматривающих все процессы исследования и охраны национального археологического наследия: общий правовой режим археологических открытий и исследований, археологическое наследие, археологические поселения, внесенные в Национальный археологический список, поселения, классифицированные в Регистре памятников культуры, охраняемых государством, превентивные археологические исследования, археологические периегезы, надзорные археологические исследования, систематические археологические исследования, археологические открытия, случайные археологические открытия, археологические клады, зоны с известным и иссле-

heritage, VI. Areas of archaeological priority VII. Research, conservation and restoration of the archaeological heritage, VIII. Removal and bringing of the country archaeological heritage the IX. Financing activities for the protection of archaeological heritage, X. Crimes and contraventions. XI. Final and transitional provisions.

In **Chapter I. General provisions** of the draft law are set for the first time in the national legislation clear definitions and concepts of basic terminology concerning the whole process of research and protection of the national archaeological heritage such as the general legal status of discoveries and of archaeological research, archaeological heritage, archaeological sites listed in the National Archaeological Repertoires, sites classified in the Register of monuments protected by the

situri clasate în Registrul monumetelor Republicii Moldova ocrotite de stat, cercetare arheologică, cercetare arheologică preventivă, periegheză arheologică, cercetare arheologică de supraveghere, cercetare arheologică sistematică, descoperire arheologică, descoperire arheologică întâmplătoare, comoară arheologică, zonă cu patrimoniu arheologic cunoscut și cercetat, sit arheologic declarat zonă de interes național etc.

Totodată, se introduc și se definesc noțiunile de: Repertoriu arheologic național, Registru arheologic național, Registrul arheologilor, Comisie arheologică, Serviciu arheologie preventivă, alți termeni și noțiuni specifice, menite să detalieze și să faciliteze înțelegerea cât mai bună a procesului de cercetare și protejare a patrimoniului arheologic.

Concomitent, legea stabilește că cercetările arheologice preventive

дованным археологическим наследием, археологические поселения, объявленные зонами национального интереса, и др.

Также в проекте определены такие понятия, как Национальный археологический список, Национальный археологический регистр, Археологическая комиссия, Служба превентивной археологии, другие специфические термины и понятия, призванные детализировать и облегчить более полное понимание процессов исследования и охраны археологического наследия.

Вместе с тем, Законом устанавливается, что превентивные археологические исследования являются составной частью долговременных стратегий социально-экономического, туристического, градостроительного развития и обустройства территорий на национальном и местном уровне.

Проектом предусмотрено, что превентивные археологические исследования обязательны во всех

state of the Republic of Moldova, archaeological research, preventive archaeological research, archaeological field research, supervising archaeological research, systematic archaeological research, archaeological discovery, fortuitous archaeological discovery, archaeological treasure, area of known and explored archaeological heritage, archaeological site claimed area of national interest, etc.

Also they introduce and define the concepts of: National Archaeological Repertory, National Register Archaeological, Archaeological Register, Archaeological Commission, Archaeological Preventive Service, other specific terms and concepts aimed at detailing and facilitating better understanding of the process of research and protection of the archaeological heritage.

Simultaneously, the law stipulates that preventive archaeological in-

sînt parte componentă a strategiilor de dezvoltare durabilă, economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local.

Proiectul prevede că cercetarea arheologică preventivă este obligatorie în toate cazurile de emiterе a acordurilor de mediu pentru zone cu potențial arheologic, constituind unica modalitate de identificare, descriere și evaluare a efectelor directe și indirecte ale proiectelor investiționale asupra patrimoniului arheologic. Evaluarea rezultatelor cercetării arheologice va sta la baza stabilirii statutului juridic de protecție a descoperirilor arheologice sau, după caz, a descărcării de sarcină arheologică a zonei.

Proiectul de lege prevede că întreg procesul de cercetare arheologică se va desfășura în conformitate cu *normele privind procedurile și standar-*

случаях соглашений относительно окружающей среды в зонах с археологическим потенциалом, будучи единственным способом идентификации, описания и оценки прямого или косвенного воздействия инвестиционных проектов в области охраны археологического наследия. На оценке результатов археологических исследований будет основываться установление правового статуса охраны археологических открытий, а в отдельных случаях – снятие археологических обязательств с данной зоны.

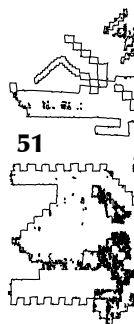
Законопроектом предусмотрено, что весь процесс археологических исследований должен осуществляться согласно Нормам археологических процедур и стандартов, которые будут установлены в соответствии с положениями действующего законодательства и применены для всех видов археологических исследований.

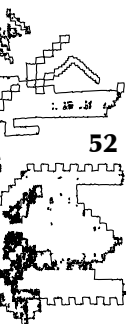
Согласно законопроекту, археологические исследования, состоя-

vestigations are part of for sustainable development, economic and social, tourism, urban development and planning strategies at national and local levels.

The draft provides that preventive archaeological research is required in all cases of issue of environmental agreements for areas with archaeological potential, as the sole means of identification, description and evaluation of direct and indirect effects of investment projects on the archaeological heritage. Archaeological Assessment results will be the basis for determining the legal status of protection of archaeological discoveries and, where appropriate, to discharge the archaeological burden of the area.

The bill provides that the entire process of archaeological research will be conducted in accordance with archaeological procedures and standards, which will be es-

dele arheologice, care vor fi instituite în conformitate cu prevederile legislației în vigoare și care vor fi aplicate tuturor tipurilor de cercetări arheologice.

Conform proiectului de lege, toate etapele cercetării arheologice, care constau din inventariere, diagnostic, săpătură, supraveghere și intervenții asupra materialului arheologic, vor fi întreprinse folosind acele metode, tehnici și practici specifice considerate necesare pentru a obține maximum de informații referitoare la patrimoniul arheologic din zona cercetată, ele fiind parte integrantă a activității de cercetare științifică, așa cum este definită de legislația în domeniu.

Dispozițiile din **Capitolul II. Tehnologia protejării patrimoniului arheologic** al proiectului de lege stipulează că statul garantează protejarea patrimoniului arheologic în con-

șii из инвентаризации, диагностирования, раскопок, надзора и вмешательства в археологический материал, на всех этапах будут осуществляться с использованием специфических методик и практических подходов, необходимых для получения максимума информации об археологическом наследии в данной зоне и представляющих собой составную часть научно-исследовательской деятельности, предусмотренной законодательством в области охраны археологического наследия.

В положениях **Главы II. Технология охраны археологического наследия** отмечается, что государство гарантирует охрану археологического наследия в рамках, установленных действующим законодательством. В то же время в данной главе описано, как именно сформированы правовая и организационная системы охраны археологического наследия, разграниче-

established under legislation in force and will be applied to all types of archaeological research.

Under the draft law, all phases of archaeological research, consisting of inventory, diagnosis, excavation, monitoring and interventions on the archaeological material, will be using those methods, techniques and specific practices considered necessary to obtain maximum information on the archaeological heritage of the researched area, which is an integral part of scientific research activity, as defined by the domain legislation.

The provisions of **Chapter II. Technology of the archaeological heritage protection** of the draft law stipulates that the State guarantees the protection of the archaeological heritage in terms of the law in force. However, this chapter unravels the structure of the legal and

dițiile stabilite de legislația în vigoare. Totodată, în acest capitol se descrie cum anume este constituit sistemul juridic și organizatoric de protecție a patrimoniului arheologic, repartizînd obligațiunile și responsabilitățile corespunzătoare structurilor de stat și organizațiilor responsabile pentru asigurarea desfășurării acestui proces în condiții adecvate.

Astfel, proiectul prevede că Parlamentul este responsabil de elaborarea politicii de stat privind ocrotirea, conservarea și restaurarea patrimoniului arheologic, iar Guvernului îi revine responsabilitatea pentru elaborarea strategiilor naționale privind ocrotirea, conservarea și restaurarea monumentelor, precum și pentru finanțarea acestor strategii de la bugetul de stat.

Autoritatea administrației publice centrale de specialitate care urmează să asigure aplicarea în practică a stra-

ны соответствующие полномочия государственных структур и организаций, ответственных за реализацию данного процесса в адекватных условиях.

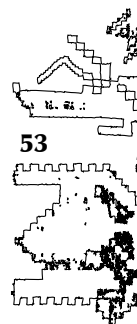
Так, проектом предусмотрено, что в круг обязанностей Парламента Республики Молдова входит разработка государственной политики в области охраны, консервации и реставрации археологического наследия, в то время как Правительство является ответственным за разработку национальной стратегии в области охраны, консервации и реставрации памятников, а также за финансирование этих стратегий из государственного бюджета.

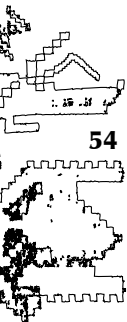
Специализированным центральным органом публичного управления, обеспечивающим применение стратегии и программ в области охраны, консервации, реставрации, научного и туристического освоения археологического наследия, является Министерство культуры и туризма. Также, согласно поло-

organizational system of archaeological heritage protection, sharing duties and responsibilities among state structures and organizations responsible for ensuring the deployment of this process under appropriate conditions.

Thus, the draft stipulates that the Parliament is responsible for developing State policy on protection, conservation and restoration of the archaeological heritage and the Government shall be responsible for developing national strategies for protecting, preserving and restoring monuments, and for financing these strategies from the state budget.

The authority of the central public administration of specialty that is to ensure practical implementation of strategies and programs for the protection, preservation, restoration and the scientific and tourist enhancement of the archaeological

tegiilor și programelor privind ocrotirea, conservarea, restaurarea și valorificarea științifică și turistică a patrimoniului arheologic este Ministerul Culturii și Turismului. Totodată, conform prevederilor proiectului, organele administrației publice locale vor fi responsabile de întocmirea programelor privind ocrotirea, conservarea și restaurarea patrimoniului arheologic de importanță locală, de finanțare a acestor programe și de acordarea, în acest scop, de subvenții nerambursabile de la bugetele locale.

În același context, Academia de Științe urmează să elaboreze și să pună în aplicare programe de cercetare științifică și de salvare a siturilor arheologice, să propună și să realizeze, în colaborare cu Ministerul Culturii și Turismului, cu organele administrației publice locale și cu alte instituții de cercetare sau universitare, măsuri și programe de stat privind protecția,

жениям проекта, устанавливается, что органы местного публичного управления несут ответственность за разработку программ по охране, консервации и реставрации археологических памятников местного значения, а также за финансирование данных программ, выделяя в указанных целях безвозмездные субсидии из местных бюджетов.

В данном контексте Академия наук разрабатывает и применяет программы научного исследования и спасения археологических поселений, принимает меры и разрабатывает, в сотрудничестве с Министерством культуры и туризма, местными органами публичного управления и другими исследовательскими и университетскими учреждениями, государственные программы по охране, консервации, реставрации и освоению археологических поселений.

Согласно проекту, будет создана Служба превентивной археологии, представляющая собой госу-

heritage is the Ministry of Culture and Tourism. However, under the project, the local government will be responsible for compiling programs on protection, conservation and restoration of the archaeological heritage of local importance, for funding these programs and for this purpose giving non-reimbursable grants from local budgets.

Similarly, the Academy of Sciences shall develop and implement programs of scientific research and rescue of archaeological sites, propose and carry out in collaboration with the Ministry of Culture and Tourism, with local governments and other research institutions or universities, state programs and measures on protection, preservation, restoration and enhancement of archaeological sites.

Under the project, to be created Archaeological Preventive Service that will represent the state invest-

conservarea, restaurarea și valorificarea siturilor arheologice.

Conform proiectului, urmează să fie creat Serviciul Arheologie Preventivă, care va reprezenta subdiviziunea instituțională de stat investită cu dreptul de a efectua inspecția arheologică la nivel național și de a realiza măsuri în vederea salvării siturilor arheologice aflate în pericolul de a fi distruse.

În scopul de a evita distrugerea obiectivelor arheologice, de a le proteja și salvagarda, proiectul de lege stipulează obligativitatea pentru toate persoanele fizice și juridice care, prin acțiunile lor, pot afecta direct sau indirect obiective ale patrimoniului arheologic național, de a-și coordona preconizatele activități cu Serviciul Arheologie Preventivă, prin prezentarea spre avizare a tuturor proiectelor ce țin de ocuparea solului, din zonele de construcții, de amenajare a tere-

дарственное институциональное подразделение с правами осуществления археологического инспектирования на национальном уровне и принятия мер по спасению археологических поселений, находящихся под угрозой разрушения.

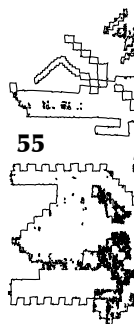
Во избежание разрушения археологических памятников, для их охраны и спасения проектом предусмотрено, что юридические и физические лица, способные нанести своими действиями прямой или косвенный ущерб памятникам археологического наследия, обязаны координировать соответствующие действия со Службой превентивной археологии, представляя для визирования все проекты по занятию земель в зоне строительства и обустройства территорий, а также любых других работ, затрагивающих глубинные слои почвы.

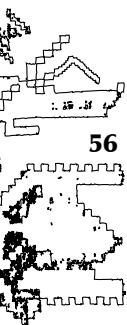
В отношении способа осуществления археологической деятельности на общественных или частных земельных участках проектом

ed institutional subdivision with the right to carry out the national archaeological inspection and to undertake measures to rescue endangered archaeological sites.

In order to avoid destruction of archaeological objectives, to protect and safeguard, the bill stipulates the obligation for all individuals and legal persons who, through their actions can affect directly or indirectly targets of the national archaeological heritage, to coordinate the stipulated activities with the Archaeological Preventive Service, by submitting for approval of all projects related to the employment of land, areas of construction, territory planning or any other kind of work that affects the soil depth.

On how to conduct archaeological activities on public or private land, the draft law clearly stipulates the requirement to obtain a special authorization from the Archaeolog-

nurilor sau de orice alt gen de lucrări care afectează solul în adâncime.

Referitor la modul de efectuare a activităților arheologice pe terenurile publice sau private, proiectul de lege stipulează foarte clar obligativitatea obținerii unei *autorizări speciale* de la Comisia Arheologică de către persoana care dorește să realizeze aceste lucrări. Această autorizare stabilește modalitățile de control asupra lucrărilor. Scopul ei este de a limita la strictul necesar daunele pricinuite patrimoniului arheologic în interesul cercetării științifice. Necesitatea existenței acestei *autorizări speciale* se va aplica atât statului, cât și arheologilor particulari, fiind strict recomandată aplicarea, în măsura posibilităților, a tehnicilor non-destructive de cercetare arheologică, conform *Cartei ICOMOS pentru protecția și amenajarea patrimoniului arheologic*.

устанавливается обязательное получение для лиц, желающих осуществлять такого рода работы, специального разрешения, выдаваемого Археологической комиссией. В указанном разрешении определены способы контроля над выполнением данных работ. В научно-исследовательских интересах целью выдачи разрешений является ограничение до минимума повреждений, которые могут быть нанесены памятнику. Необходимость наличия данного разрешения относится как к государству, так и к отдельным археологам, в нем строго рекомендовано применение, по возможности, неdestructивных технологий археологических исследований, согласно *Карте ICOMOS по охране и обустройству археологического наследия*.

Важно, что в законопроекте четко сформулировано, что археологические раскопки могут осуществляться только аттестованными специалистами, зарегистрированными в

ical Commission by the person who wishes to undertake such works. This approval establishes control procedures over works. Its purpose is to limit - in the interests of the archaeological research - the damage caused to the archaeological heritage. The need for this special authorization will be applied both to the state and to private archaeologists, being strictly recommended the enforcement, to the possible extent, of non-destructive techniques of archaeological research, as *ICOMOS Charter for the Protection of the archaeological heritage and fittings*.

It is important that the bill clearly stipulates that archaeological excavations shall be performed exclusively by specialized certified personnel and registered in the *Register of archaeologists*, under the *Rules of archaeological excavations in the Republic of Moldova*, approved by

Este important că proiectul de lege stipulează foarte clar faptul că săpăturile arheologice se vor realiza exclusiv de către personalul de specialitate atestat și înregistrat în *Registrul arheologilor*, conform prevederilor *Regulamentului de săpături arheologice din Republica Moldova*, aprobat de Comisia Arheologică, cu respectarea normelor privind standardele și procedurile arheologice și în acord cu *Codul deontologic al arheologilor din Republica Moldova*.

În același context, proiectul de lege restricționează utilizarea detectoarelor de metale și a altor metode de teledetecție în situri arheologice, în zonele de interes arheologic prioritar și în zonele cu patrimoniu arheologic reperat, în afară de cazurile autorizate de Comisia Arheologică în scopuri de cercetare științifică.

Proiectul de lege conține prevederi și definiții clare referitoare la practicile

Регистре археологов, в соответствии с требованиями *Положения об археологических раскопках в Республике Молдова*, который утвержден Археологической комиссией, при соблюдении норм по археологическим стандартам и процедурам и согласно *Деонтологическому кодексу археологов Республики Молдова*.

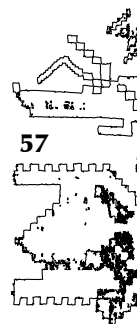
В этом контексте законопроект предусматривает запрет применения металлоискателей и другого поискового оборудования в археологических поселениях, в зонах приоритетного археологического интереса и в зонах установленных археологических памятников, за исключением проведения научных исследований, разрешенных Археологической комиссией.

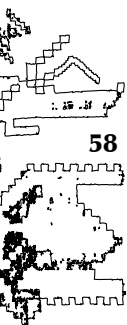
Законопроект включает в себя четкие положения и определения, относящиеся к легальной практике и правовым отношениям между проектами по обустройству и охране археологического наследия, а также ясно изложенные понятия

the Archaeological Commissions in compliance with the standards and archaeological procedures and in accordance with the *Deontological Code of Archaeologists of the Republic of Moldova*.

Similarly, the bill restricts the use of metal detectors and other methods of remote sensing on archaeological sites in areas of priority archaeological interest and in areas of located archaeological heritage, except for scientific research authorized by the Archaeological Commission.

The bill contains clear definitions and provisions relating to legal practice and legal relations between development projects and protection of the archaeological heritage, it is clearly exposed the concepts and procedures for *protecting archaeological heritage property and land*, the procedure for *unloading the archaeological*

legale și relațiile juridice între proiectele de amenajare și protejarea patrimoniului arheologic, fiind clar expuse noțiunile și modalitățile de *protejare a bunurilor și terenurilor de patrimoniu arheologic*, procedura de *descărcare de sarcină arheologică* și de obținere a *Certificatului de descărcare de sarcină arheologică*. Aceste stipulații permit asigurarea de către stat a participării arheologilor la procesul de planificare și la conlucrarea strânsă a acestora cu urbanisții și specialiștii din domeniul amenajării teritoriului, în scopul protejării siturilor arheologice și a cadrului lor natural.

Este foarte important că proiectul de lege include și stipulări referitoare la zonele cu patrimoniu arheologic evidențiat întâmplător pentru care, pînă la descărcarea de sarcină arheologică, autorizația de lucrări de construire sau pentru alte activități se va suspenda, pînă la efectuarea săpă-

и способы охраны археологических ценностей и территорий, процедуры снятия археологических обязательств и получения Удостоверения о снятии археологических обязательств. Данные положения позволяют государству обеспечить участие археологов в процессах планирования и их тесное сотрудничество со специалистами в области обустройства территорий в целях охраны археологических поселений и их природного окружения.

Очень важно, что в законопроект включены и положения, относящиеся к зонам случайно открытых археологических памятников, для которых до снятия археологических обязательств будет отменено разрешение на проведение строительных или иных работ вплоть до момента проведения спасательных археологических раскопок или установления режима археологического надзора.

Знаменательно, что впервые в законопроект, относящийся к наци-

goal of obtaining of the *Certificate of Discharge of Archaeological goal*. These stipulations allow the State to ensure the participation of archaeologists in the process of planning and their close cooperation with urbanists and specialists in the field of town planning in order to protect archaeological sites and their natural framework.

It is very important that the bill includes provisions relating to areas of archaeological heritage showed up by chance for which, until archaeological discharge load, the works of construction or other activities shall be suspended, conducting rescue archaeological excavations or archaeological supervision will be provided.

It is significant that the bill includes for the first time in the national legislation concerning the protection of the archaeological heritage clear provisions on the

turilor arheologice de salvare sau se va institui regimul de supraveghere arheologică.

Este semnificativ faptul că în proiectul de lege sînt introduse – pentru prima dată în legislația națională referitoare la protecția patrimoniului arheologic – stipulări clare privind obligativitatea responsabililor și investitorilor proiectelor de construcție, amenajare etc. de a finanța activitățile arheologice impuse de realizarea acestor proiecte: în primul rînd, a lucrărilor de cercetare arheologică preventivă, a măsurilor necesare de protecție a patrimoniului arheologic, precum și a descoperirilor arheologice realizate.

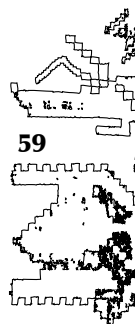
Aceste clauze sînt în corespundere cu *Recomandarea* făcută de UNESCO la 19 noiembrie 1968 *cu privire la protecția bunurilor culturale puse în pericol de lucrările publice sau private*, cu *Recomandarea nr. R(89)5 a Consiliului*

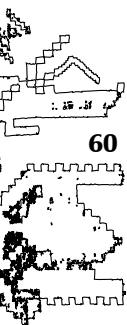
ональному законодательству в области охраны памятников, внесены положения об обязательном финансировании (со стороны инвесторов в проекты по строительству и обустройству) археологических работ, в первую очередь, археологических превентивных исследований, а также о финансировании мер, принимаемых по охране археологического наследия и осуществленных археологических открытий.

Эти положения соответствуют *Рекомендациям ЮНЕСКО* от 19 ноября 1968 г. *об охране культурных ценностей, подверженных опасности в результате общественных или частных работ, Рекомендации R(89) Совета Европы*, а также *Карте ICOMOS*. Они отображают принципы рассмотрения археологического наследия в качестве «ценностей, принадлежащих всему человечеству», которые необходимо охранять, и затраты на их охрану не должны возлагаться только на общественность, если они продиктованы час-

obligation for officials and investors in construction projects, planning etc. to finance the required for carrying out archaeological activities required for carrying out these projects, in particular, works of preventive archaeological research and undertake measures necessary for the protection of the archaeological heritage and archaeological discoveries made.

These provisions are in line with the *Recommendation* made by UNESCO on November 19, 1968 on the protection of cultural assets endangered by public or private work, with *Recommendation no. R(89)5 of the Council of Europe* and *ICOMOS Charter*. They reflect the approach of the archaeological heritage as a “good of the whole human society” that must be protected, but the cost of such protection should not fall solely into the responsibility of

Europei, precum și cu *Carta ICOMOS*. Ele reflectă principiul abordării patrimoniului arheologic ca pe un „bun al întregii societăți umane”, care trebuie să fie protejat, dar costul acestei protecții nu trebuie să cadă doar în sarcina publicului, dacă el este dictat de un profit important pentru interesele private. Astfel, beneficiarii lucrărilor de construcție vor participa la protecția bunurilor de patrimoniu cultural pe care activitatea lor le-a afectat.

Acest capitol al proiectului conține prevederi corespunzătoare referitoare la regimul juridic și la condițiile de exercitare a dreptului de proprietate asupra patrimoniului arheologic, inclusiv pentru cazul descoperirii unei comori (unui tezaur), recunoscute ca monument de arheologie, precum și la restricțiile stabilite prin lege, care sînt obligatorii și se extind asupra tuturor subiectelor dreptului de proprietate, indiferent de tipul de

тными интересами в получении значительных доходов. Таким образом, лица, заинтересованные в проведении строительных работ, будут принимать участие в охране памятников культуры, пострадавших в результате их деятельности.

В данной главе проекта содержатся соответствующие положения, относящиеся к правовому режиму и условиям осуществления права собственности на археологические памятники, в том числе в случаях обнаружения археологических кладов, признанных археологическими памятниками, а также установленные законом запреты, обязательные для всех субъектов права собственности, независимо от вида собственности или правового титула владельца.

В *Главе III. Государственные учреждения, обладающие полномочиями в области охраны археологического наследия* сформулированы положения, относящиеся к

the public, whether it is dictated by a major profit for private interests.

Thus, beneficiaries of construction works will participate in the protection of cultural heritage assets that their work affects.

This chapter of the draft contains provisions relating to the appropriate legal conditions for exercising the right of ownership of the archaeological heritage, including discovery of a treasure (treasures), recognized as a monument of archaeology, and restrictions established by law, which are binding and extend to all issues of ownership, regardless of type of ownership and legal title holder.

In **Chapter III. State institutions with powers to protect the archaeological heritage** of important provisions are made on the institutional and organizational framework on the protection of the archaeological

proprietate și de titlul juridic al deținătorului.

În **Capitolul III. Instituțiile de stat cu atribuții în domeniul protejării patrimoniului arheologic** sînt formulate prevederi importante referitoare la cadrul instituțional și organizatoric privind protecția patrimoniului arheologic și modul lor de funcționare și conlucrare pe verticală și orizontală: Ministerul Culturii și Turismului, Academia de Științe, Serviciul Arheologie Preventivă, Comisia Arheologică etc.

Totodată, capitolul nominalizat include stipulări referitoare la obligativitatea organelor de stat de a institui *Repertoriul arheologic național*, care cuprinde lista tuturor siturilor arheologice descoperite pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv a siturilor distruse în timpul investigațiilor de specialitate, sau de factori naturali sau antropici.

институциональной и организационной системам охраны археологического наследия и способам их действия и сотрудничества по вертикали и горизонтали (Министерство культуры и туризма, Академия наук, Служба превентивной археологии, Археологическая комиссия и др.).

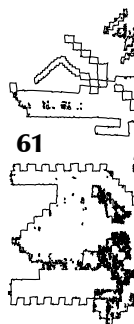
В то же время в данной главе сформулированы положения, относящиеся к обязанностям государства в области учреждения Национального археологического списка, включающего все открытые на территории Республики Молдова археологические поселения, в том числе и разрушенные в результате специализированных исследований, природных или человеческих факторов.

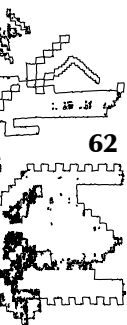
Инвентаризация, документирование, учет и классификация памятников и охранных зон являются наиболее важными элементами процесса охраны культурного наследия, в том числе и археологических памятни-

heritage and their method of operation and working on vertical and horizontal: the Ministry of Culture and Tourism, Academy of Sciences, Archaeological Preventive Service, Archaeological Commission etc.

However, the nominated chapter includes provisions concerning the obligation of the state bodies to establish the National Archaeological Digest, which lists all the archaeological sites found in Moldova, including sites destroyed during field investigations, or by natural or anthropogenic factors.

Inventory, documentation, classification and recording of monuments and protected areas constitute one of the very important elements of the process for the protection of cultural heritage, including the archaeological heritage. They are an essential element of planning, because they allow the rail to keep account of the archaeo-

Inventarierea, documentarea, evidența și clasificarea monumentelor și a zonelor protejate constituie unul din elementele extrem de importante ale procesului de protecție a patrimoniului cultural, inclusiv al patrimoniului arheologic. Ele prezintă un element esențial al planificării, deoarece permit să se țină cont de patrimoniul arheologic la stadiul formării proiectelor.

Conform proiectului, *Repertoriul arheologic național* urmează să fie elaborat de către subdiviziunea de specialitate a Academiei de Științe și aprobat de Parlament în modul stabilit, aceste activități revenind Ministerului Culturii și Turismului.

Totodată, este prevăzută crearea *Registrului arheologic național*, care va cuprinde lista siturilor arheologice existente, de importanță națională și internațională, incluse în *Registrul monumentelor istorice din Republica*

ков. Они представляют существенный компонент планирования деятельности по охране памятников, ввиду того, что позволяют включать их в данные планы на стадии разработки последних.

Также предусмотрено учреждение *Национального археологического регистра*, состоящего из перечня существующих археологических поселений национального и международного значения, включенных в *Регистр исторических памятников Республики Молдова* и взятых под охрану государства. *Национальный археологический регистр* будет составлен специалистами Академии наук на основании *Национального археологического списка* и утвержден в установленном порядке Парламентом.

В целях обеспечения соответствующих научных исследований археологических памятников предусмотрено создание и методика функционирования *Регистра археологов*, состоящего из перечня

logical heritage to the level of training projects.

Under the project, the *National Archaeological Digest* is to be worked out by specialized subdivision of the Academy of Sciences and approved by Parliament as established, these activities being a part of the liabilities of the Ministry of Culture and Tourism.

However, it is foreseen the creation of the *National Archaeological Register*, listing the existing archaeological sites of national and international value, included into the *Register of historical monuments of the Republic of Moldova* under state protection. The *National Archaeological Register* will be developed basing on the *National Archaeological Repertoire* by a specialized institution of the Academy of Sciences and approved in the manner established by Parliament.

Moldova și luate sub ocrotirea statului. Registrul arheologic național va fi elaborat în baza *Repertoriului arheologic național* de către instituția de specialitate a Academiei de Științe și aprobat în modul stabilit de către Parlament.

În scopul asigurării cercetării științifice adecvate a monumentelor arheologice, este stipulată crearea și modalitatea de funcționare a *Registrului arheologilor*, care va cuprinde lista arheologilor profesioniști din Republica Moldova și care, în conformitate cu categoria deținută, vor avea dreptul să realizeze, corespunzător, periegeze arheologice, săpături arheologice preventive, de supraveghere sau sistematice.

Capitolul IV al proiectului de lege se referă la atribuțiile autorităților administrației publice locale.

Proiectul de lege stabilește că, în vederea protejării patrimoniului arhe-

профессиональных археологов Республики Молдова, которые в зависимости от присвоенной категории будут иметь право осуществлять археологический надзор, археологические систематические и превентивные раскопки и периегезы.

Глава IV законопроекта включает положения, относящиеся к полномочиям местных органов публичного управления.

В проекте устанавливается, что в целях охраны археологического наследия и соблюдения законодательных положений в данной области на местные органы публичного управления возлагается следующий круг обязанностей:

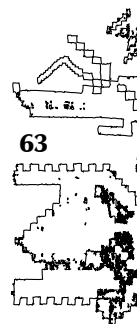
а) сотрудничество с государственными органами и учреждениями, имеющими полномочия в области охраны археологического наследия, в целях применения и соблюдения принятых ими решений;

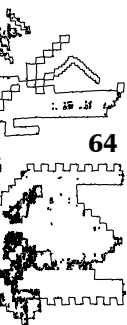
In order to ensure adequate scientific study of archaeological monuments, it is stipulated the creation and operation of the *Registry of Archaeologists*, which will list professional archaeologists of the Republic of Moldova and in accordance with the category held, will be entitled to proceed accordingly to archaeological land survey, preventive archaeological excavations, or systematic surveillance.

Chapter IV of the draft law relates to the powers of local government.

The bill establishes that in order to protect the archaeological heritage and respect law stipulations in this area, the local government will have the following main tasks:

a) cooperate with public bodies and institutions with responsibilities for protecting the archaeological heritage for

ologic și a respectării prevederilor legale în acest domeniu, autoritățile administrației publice locale vor avea următoarele atribuții principale:

- a) cooperarea cu organismele și instituțiile publice cu responsabilități în domeniul protejării patrimoniului arheologic pentru punerea în aplicare și urmărirea respectării deciziilor acestora;
- b) asigurarea protejării patrimoniului arheologic, aflat în domeniul public sau privat al unităților administrativ-teritoriale respective, alocind resurse financiare în acest scop;
- c) colaborarea cu persoane fizice sau juridice de drept public ori privat pentru finanțarea cercetării și punerea în valoare a descoperirilor arheologice;
- d) includerea în programele de dezvoltare economico-socială și urbanistică, respectiv de ame-

- б) обеспечение охраны археологического наследия, находящегося в общественной или частной собственности соответствующих территориально-административных единиц, и выделение финансовых средств на эти цели;
- в) сотрудничество с физическими и юридическими лицами, обладающими правом государственной или частной собственности, в целях финансирования работ по исследованию и освоению археологических открытий;
- г) включение специфических работ по охране археологического наследия в планы социально-экономического и градостроительного развития, а также обустройства территорий;
- д) обеспечение охраны археологического наследия, находящегося в собственности государства, и др.

implementing and tracking compliance with their decisions;

- b) ensure the protection of the archaeological heritage, in public or private administrative-territorial units, allocating financial resources for this purpose;
- c) work with natural or legal persons of public or private funding for research and value implementation of archaeological discoveries;
- d) include into the programs of economic and social development and urban development specific objectives concerning the protection of the archaeological heritage;
- e) ensure the security and protection of the archaeological heritage in public ownership etc.

- najare a teritoriului, a obiectivelor specifice privind protejarea patrimoniului arheologic;
- e) asigurarea pazei și protecției patrimoniului arheologic aflat în proprietate publică etc.

Capitolul V al proiectului de lege vizează activitatea organizațiilor și fundațiilor obștești în domeniul protecției patrimoniului arheologic. Problema privind sensibilizarea publicului și participarea nemijlocită a acestuia, prin diverse structuri, la procesul de protecție a patrimoniului arheologic este una crucială.

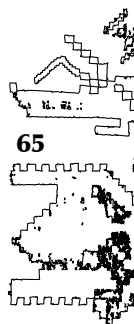
Proiectul de lege stipulează că statul încurajează, în condițiile legislației în vigoare, activitatea organizațiilor și fundațiilor obștești și a persoanelor particulare care își propun ca scop protejarea și punerea în valoare a patrimoniului arheologic. Instituțiile de stat responsabile de protecția

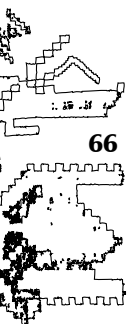
Глава V законопроекта относится к деятельности общественных организаций и фондов в области охраны археологического наследия. Одной из важных проблем в этой сфере является sensibilization общест-венности и ее вовлечение, через посредничество различных структур, в процессы охраны археологи-ческого наследия.

Законопроект устанавливает, что государство способствует, в рамках действующего законодательства, деятельности общественных организаций и фондов, частных лиц, занимающихся проблемами охраны и освоения археологических памятников. Государственные учреждения, ответственные за охрану археологического наследия, оказывают поддержку, в рамках действующего законодательства, деятельности указанных учреждений в области учета, исследования, освоения, спасения, охраны, консервации, реставрации и продвижения археологического наследия

Chapter V of the draft law aims at activity of public organizations and foundations in the protection of the archaeological heritage. Issue of public awareness and its direct participation through, various structures, to the protection of the archaeological heritage is crucial.

The bill provides for the state to encourage, under the present legislation, the activity of organizations and public foundations and individuals who aim at protecting and that the value implementing of the archaeological heritage. State institutions responsible for the protection of the archaeological heritage, in terms of the legislation in force, will support their work on track, research, exploiting the potential of saving, protecting, preserving, restoring and promoting the archaeological heritage and shall provide, at their request, information about archaeological sites, programs of

patrimoniului arheologic, în condițiile legislației în vigoare, vor susține activitatea acestora privind evidența, cercetarea, punerea în valoare, salvarea, protejarea, conservarea, restaurarea și promovarea patrimoniului arheologic și vor oferi, la solicitarea lor, informația despre situri arheologice, programele de cercetare, conservare, restaurare sau reparație a siturilor și bunurilor arheologice. La rîndul lor, organizațiile și fundațiile obștești pot participa la elaborarea programelor de cercetare, salvare, protejare, conservare și restaurare a siturilor arheologice.

Totodată, organizațiile și fundațiile obștești, în scopul promovării patrimoniului arheologic național și al facilitării finanțării lucrărilor de cercetare și protejare, pot crea, în condițiile legislației în vigoare, întreprinderi și ateliere de conservare și restaurare, pot organiza rute turistice, expoziții,

и предоставляют, по их запросам, информацию об археологических поселениях, программах по исследованию, консервации, реставрации или ремонту археологических поселений и ценностей. В свою очередь, общественные организации и фонды могут участвовать в разработке программ по исследованию, консервации, реставрации и освоению археологических поселений.

В то же время общественные организации и фонды, в целях продвижения национального археологического наследия и облегчения решения проблем, связанных с финансированием работ по исследованию и охране, могут создавать, в рамках действующего законодательства, предприятия и мастерские по консервации и реставрации, туристические маршруты, выставки, открывать магазины и издавать типографскую продукцию.

В *Главе VI* законопроекта выделены юридические проблемы,

research, conservation, restoration or repair of sites and archaeological assets. In turn, public organizations and foundations may participate in developing programs of research, rescue, protection, preservation and restoration of archaeological sites.

However, public organizations and foundations, to promote national archaeological heritage and facilitate financing of research and protection works, can create under legislation terms, companies and workshops for conservation and restoration, can organize tourist routes, exhibitions, open stores and edit.

In *Chapter VI* of the draft law is put in evidence the legal problems on establishment and operation of *Areas of Archaeological Priority*.

The bill provides that sustainable development of areas of ar-

pot deschide magazine și edita tipărituri.

În **Capitolul VI** al proiectului de lege sînt scoase în evidență problemele juridice legate de instituirea și funcționarea *Zonelor de interes arheologic prioritar*.

Proiectul de lege stabilește că dezvoltarea durabilă a zonelor de interes arheologic prioritar prezintă un obiectiv de interes național, iar protejarea și punerea în valoare a patrimoniului arheologic din aceste zone constituie, în condițiile legii, o cauză de utilitate publică.

Totodată, proiectul de lege prevede că finanțarea cercetării arheologice, a conservării, restaurării și punerii în valoare a siturilor din zonele de interes arheologic prioritar se va face din bugetul de stat alocat în acest scop Academiei de Științe și Ministerului Culturii și Turismului.

относящиеся к созданию и функционированию зон приоритетного археологического интереса.

Законопроект устанавливает, что длительное развитие зон приоритетного археологического интереса представляет собой цель национального интереса, а охрана и освоение археологического наследия этих зон является, в рамках закона, общественно-полезным делом.

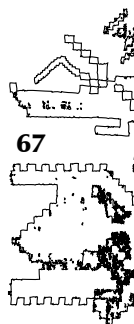
Также законопроектом предусматривается, что финансирование археологических исследований, работ по консервации, реставрации и освоению археологических поселений в зонах приоритетного археологического интереса может быть произведено из средств государственного бюджета, выделяемых в этих целях Академии наук и Министерству культуры и туризма.

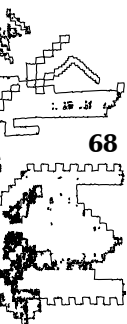
В законопроекте отмечается, что затраты, необходимые на разработку планов по управлению и археологическим исследованиям, консервации, реставрации и осво-

archaeological interest has a priority objective of national interest and the protection and the value of the archaeological heritage of these areas, under the law, is a cause of public utility.

However, the bill provides that the funding of the archaeological research, conservation, and restoration of the value of areas of prior archaeological interest will be financed from the state budget allocated for this purpose to the Academy of Sciences and Ministry of Culture and Tourism.

The bill states that the expenditure required to develop management plans, archaeological research, conservation, and restoration of the value system of areas of prior archaeological interest can be ensured by co-financing under the law, from the budgets of local governments on whose territory these sites are situated.

Proiectul de lege stabilește că cheltuielile necesare în vederea elaborării planurilor de management, cercetărilor arheologice, conservării, restaurării și punerii în valoare a siturilor din zonele de interes arheologic prioritar pot fi asigurate prin cofinanțare, în condițiile legii, din bugetele autorităților administrației publice locale pe al căror teritoriu se află aceste situri.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, autoritățile administrației publice locale pot beneficia de transferuri cu destinație specială din bugetul de stat, în condițiile legii.

La **Capitolul VII** sînt incluse prevederi juridice referitoare la cercetarea, conservarea și restaurarea patrimoniului arheologic.

Conform prevederilor proiectului de lege, cercetarea, conservarea și restaurarea patrimoniului arheologic se întemeiază pe principii și norme știin-

ению археологических поселений в зонах приоритетного археологического интереса, могут быть обеспечены софинансированием, в рамках закона, из бюджетов местных органов публичного управления, на территории которых находятся данные памятники.

Для выполнения своих полномочий местные органы государственной власти имеют право, в рамках закона, на получение финансовых средств специального назначения из государственного бюджета.

В **Главу VII** включены юридические положения, относящиеся к проблемам исследования, консервации и реставрации археологического наследия.

В соответствии с положениями законопроекта, исследования, консервация и реставрация археологических памятников основываются на всемирно принятых научных принципах и нормах. Исследование и консервация археологичес-

To fulfil their duties, the local governments can benefit from special purpose transfers from the state budget, under the law.

In **Chapter VII** are included provisions relating to legal research, conservation and restoration of the archaeological heritage.

According to the draft law, research, conservation and restoration of the archaeological heritage is based on scientific principles and universally accepted norms. Research and conservation of archaeological sites is a prior objective in comparison with the works of restoration or reconstruction. In the same context it is provided, that proper repair and restoration works of conservation of archaeological objectives firstly provides actions that should stop their damage and ruining and help preserve the origi-

țifice universal acceptate. Cercetarea și conservarea obiectivelor arheologice sînt prioritare în raport cu lucrările de restaurare sau reconstrucție. În același context se stabilește că restaurarea prin reparații și lucrări adecvate de conservare a obiectivelor arheologice prevede mai întîi măsurile ce ar opri avarierea și ruina lor și ar contribui la păstrarea structurilor originale fără a știrbi valoarea lor istorică.

Proiectul de lege stipulează clar că lucrările de cercetare, conservare și restaurare a patrimoniului arheologic se vor executa conform normelor și prescripțiilor adoptate în acest domeniu de Guvern la propunerea Ministerului Culturii și Turismului, Academiei de Științe, altor instituții de specialitate.

Un capitol foarte important al proiectului de lege este **Capitolul VIII. Scoaterea și aducerea bunurilor**

ких памятников обладают большей приоритетностью по сравнению с работами по реставрации или реконструкции. В связи с этим отмечается, что реставрация путем ремонтных работ и соответствующих работ по консервации археологических памятников предусматривает, в первую очередь, принятие мер по приостановлению разрушения или повреждения памятников, которые призваны содействовать сохранению оригинальной структуры последних и не нанести им вреда.

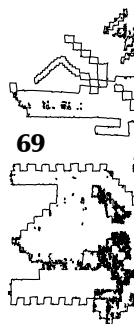
Законопроектом устанавливается, что работы по исследованию, консервации и реставрации археологических памятников осуществляются согласно нормам и принципам, утвержденным Правительством по представлению Министерства культуры и туризма, Академии наук, других специализированных учреждений.

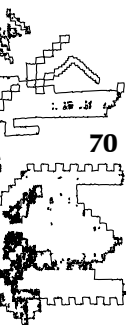
nal structure without harming their historical value.

The bill clearly stipulates that the research, preservation and restoration works of the archaeological heritage will be run according to rules and prescriptions adopted in this area by the Government at the proposal of the Ministry of Culture and Tourism, the Academy of Sciences, other specialized institutions.

Chapter VIII. Removing and bringing of archaeological goods

is a very important chapter of the draft law, which refers to the obligation of the state to prevent the illicit circulation of elements of the archaeological heritage. "Illicit traffic" means the trade of objects from illicit excavations or illegal ones made in the framework of official excavations.

arheologice, care se referă la obligativitatea statului de a preveni circulația ilicită a elementelor patrimoniului arheologic. Prin „circulație ilicită” se înțelege comerțul cu obiecte ce provin din săpăturile ilicite sau din cele realizate ilegal în cadrul săpăturilor oficiale.

Pentru a combate și a evita circulația ilicită a patrimoniului arheologic, proiectul de lege conține prevederi clare referitoare la autorizarea oficială obligatorie a săpăturilor arheologice, sensibilizarea și informarea în acest sens a publicului. Totodată, pentru a lupta cât mai eficient contra circulației ilicite a obiectelor arheologice, proiectul prevede cooperarea interstatală și informarea reciprocă cu privire la săpăturile ilicite sau la actele de circulație ilicită a valorilor culturale.

În același context, proiectul de lege stipulează obligativitatea autorizării oficiale a scoaterii peste hotarele

Одной из важнейших глав законопроекта является **Глава VIII. Вывоз из страны и ввоз в нее археологических ценностей**, рассматривающая вопросы обязательств государства в сфере предупреждения незаконного обращения археологических ценностей. «Незаконное обращение» подразумевает торговлю археологическими ценностями, добытыми путем незаконных раскопок или выкраденными в процессе проведения официальных раскопок.

В целях предупреждения незаконного обращения археологических ценностей в законопроекте устанавливаются четкие требования, относящиеся к обязательному официальному получению разрешений на проведение археологических раскопок, sensibilizarea и информирование общественности по данному вопросу. В целях более эффективной борьбы с незаконным обращением археологических ценностей законопроект предус-

To combat and prevent illicit traffic of the archaeological heritage, the draft law contains clear provisions on the obligatory official authorization of archaeological excavations, awareness and information in this respect of the public. Also, to more effectively fight against illicit circulation of archaeological objects, the draft provides for inter-project cooperation and reciprocal informing on illegal excavations or on acts of illicit turnover of cultural values.

Similarly, the bill stipulates compulsory official licensing for releasing abroad archaeological cultural goods, under the requirements of the law in force, under an export license.

As for the mobile archaeological goods temporarily brought in the Republic of Moldova that are the property of foreign states, public organizations and foreign citizens, the bill provides their protection

țării a bunurilor culturale arheologice, în condițiile stabilite de legislația în vigoare, în baza unui certificat de export.

Cît privește bunurile arheologice mobile aduse temporar în Republica Moldova, ce se află în proprietatea statelor străine, organizațiilor obștești și cetățenilor străini, proiectul de lege prevede protejarea lor de către stat în condițiile legii și ale contractelor respective și pot fi scoase din țară la dorința proprietarilor, în baza certificatului care atestă aducerea lor.

Prevederile respective din proiectul de lege sînt în deplină conformitate cu conținutul Convenției UNESCO *cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru a interzice și a împiedica importul, exportul și transferul ilicit de proprietate a bunurilor culturale* (1970), la care Republica Moldova este parte.

матривает межгосударственное сотрудничество в данной области и взаимное информирование о незаконных раскопках или о случаях незаконного обращения археологических ценностей.

Кроме того, законопроект обуславливает обязательность получения официального разрешения на вывоз за пределы страны археологических ценностей, в рамках действующего законодательства, на основании экспортного свидетельства.

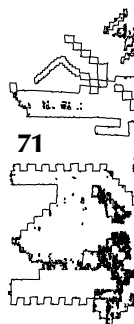
Также в нем предусматривается, что движимые археологические ценности, являющиеся собственностью иностранных государств, общественных организаций и иностранных граждан, находятся под охраной государства в соответствии с законом и заключенными договорами и могут быть вывезены, по желанию владельцев, за пределы страны на основании свидетельств, подтверждающих их ввоз.

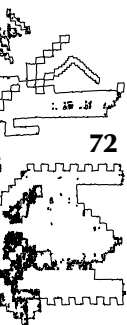
by the state under the law and of respective contracts and can be removed from the country to the preference of owners under the certificate attesting their bring back into the country.

Those provisions of the bill are in full compliance with the UNESCO Convention on the measures to be taken to prohibit and prevent the import, export and illegal transfer of ownership of cultural goods (1970), to which Moldova is party.

Chapter IX of the project included special provisions relating to the financing of protecting archaeological heritage protection.

Under the project, funding the record, research, exploiting the potential saving, protection, conservation and restoration of the archaeological heritage shall be made from the state budget through the Ministry of Culture and Tourism, Acad-

În **Capitolul IX** al proiectului sînt incluse prevederi speciale referitoare la finanțarea activităților de protejare a patrimoniului arheologic.

Conform proiectului, finanțarea activității privind evidența, cercetarea, punerea în valoare, salvarea, protejarea, conservarea și restaurarea patrimoniului arheologic se asigură de la bugetul de stat prin Ministerul Culturii și Turismului, Academia de Științe, alte instituții de profil, din bugetele unităților administrativ-teritoriale, din contul întreprinderilor care stingheresc ocrotirea patrimoniului arheologic, din beneficiul organelor asigurării de stat în conformitate cu acordurile încheiate, din veniturile și donațiile organizațiilor care, în baza statutului lor, ocrotesc obiective ale patrimoniului arheologic, din fondurile și donațiile unor persoane fizice și juridice, precum și din alte surse legale.

Положения настоящего законопроекта полностью соответствуют Конвенции ЮНЕСКО о мерах по запрещению и предупреждению незаконного ввоза, вывоза и перемещения культурных ценностей (1970), участницей которой является Республика Молдова.

В **Главу IX** законопроекта включены специальные положения о финансировании деятельности по охране археологического наследия.

В соответствии с ними, финансирование деятельности по учету, исследованию, освоению, спасению, консервации и реставрации археологического наследия обеспечивается из государственного бюджета через Министерство культуры и туризма, Академию наук, другие профильные учреждения, из бюджетов территориально-административных единиц, предприятий, негативно воздействующих на состояние памятников, из доходов органов государственного обеспе-

emy of Sciences, other institutions in the field, from the administrative territorial units' budgets, on the account of enterprises troubling the protection of the archaeological heritage, on the account of state insurance in accordance with agreements, concluded, from revenues and donations of organizations that based on their status, protect the archaeological heritage objectives, from funds and donations of individuals and legal persons and from other legal sources.

However, the bill contains provisions relating to the insurance of financing preventive archaeological research by the beneficiaries of construction projects, planning, etc.

An important chapter of the draft law is **Chapter X** that relates to liability for violation of the legislation on protection of the archaeological

Totodată, proiectul de lege conține prevederi referitoare la asigurarea finanțării lucrărilor de cercetare arheologică preventivă de către beneficiarii proiectelor de construcție, amenajare etc.

Un capitol important al proiectului de lege este **Capitolul X** care se referă la răspunderea pentru încălcarea legislației privind protecția patrimoniului arheologic, fiind prevăzută, după caz, răspunderea civilă, administrativă sau penală.

Totodată, proiectul conține prevederi clare referitoare la agentul constatatator și la aplicabilitatea sancțiunilor respective.

Clauzele finale ce figurează în **Capitolul XI** au fost concepute după modelul clauzelor finale ale convențiilor UNESCO și al celor europene în

чения согласно заключенным договорам, из доходов и дарений организаций, которые в соответствии с утвержденными положениями об их организации и функционировании осуществляют деятельность по охране археологического наследия, из фондов и пожертвований юридических и физических лиц, а также из других легальных источников.

Также законопроект включает ряд положений, относящихся к финансированию работ по охране археологических памятников бенефициариями проектов по строительству, обустройству и т. п.

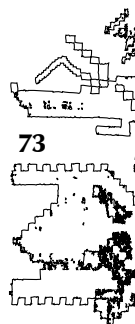
Одной из важных глав настоящего законопроекта является **Глава X**, освещающая вопросы ответственности за нарушение законодательства в области охраны археологического наследия, в которой предусмотрен ряд положений, касающихся гражданской, административной и уголовной ответственности.

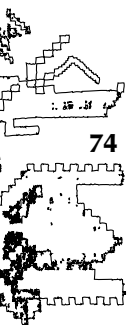
heritage, is provided, where appropriate, civil liability, administrative or criminal.

However, the draft contains clear provisions on the stating agent and the appliance of respective sanctions.

The final clauses set out in Chapter XI were designed on the model final clauses of UNESCO and European conventions in the area to which Moldova is party.

In conclusion, the draft law on protection of the archaeological heritage is a very important legal instrument that will complement the existing legal vacuum in the Republic of Moldova in the field of cultural heritage protection, especially of monuments, archaeological sites and assemblies.

domeniu la care Republica Moldova este parte.

În concluzie, proiectul de *lege privind ocrotirea patrimoniului arheologic* este un instrument juridic foarte important, care va completa vidul juridic existent pînă la ora actuală în Republica Moldova în domeniul protecției patrimoniului cultural național, în special a monumentelor, ansamblurilor și siturilor arheologice, este elaborat în conformitate cu prevederile convențiilor și recomandărilor UNESCO și ale celor europene referitoare la protecția patrimoniului cultural, în general, și a celui arheologic, în particular și răspunde aspirațiilor strategice ale Republicii Moldova de integrare europeană și de armonizare a legislației naționale cu cea internațională și comunitară.

Также проект включает четкие положения, связанные с применением указанных санкций.

Заключительные клаузулы, фигурирующие в **Главе XI**, изложены по образцу, представленному в европейских конвенциях и конвенциях ЮНЕСКО в данной области, участницей которых является Республика Молдова.

The draft law on protection of the archaeological heritage is prepared in accordance with the provisions of conventions and recommendations of UNESCO and the EU regarding the protection of cultural heritage in general and the archaeological site in particular.

However, the draft law responds to the strategic aspirations of the Republic of Moldova for European integration and harmonization of the national legislation to the international and community ones.

Legea privind protejarea patrimoniului cultural național mobil

Un loc aparte în reglementarea regimului juridic al patrimoniului cultural național îl are proiectul de lege privind protejarea patrimoniului cultural național mobil.

Un spectru concret de probleme ce vizează sistemul de protejare a bunurilor culturale mobile este abordat în Legea muzeelor nr. 1596-XV din 27 decembrie 2002, Legea cu privire la biblioteci nr. 286-XIII din 16 mai 1994, Legea privind fondul arhivistic al Republicii Moldova nr. 880-XII din 22 ianuarie 1992, care reglementează doar sistemul de evidență, conservare și protejare a patrimoniului cultural mobil deținut de instituțiile respective. Aprobarea și implemen-

Закон об охране движимых памятников национального культурного наследия

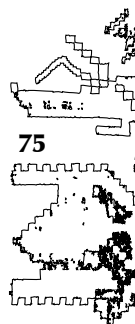
Особое место в регламентации правового режима национально-го культурного наследия занимает проект Закона об охране движимых памятников национального культурного наследия (далее – движимые памятники).

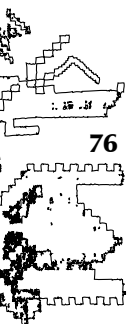
Широкий спектр проблем, существующих в системе охраны данной категории памятников, изложен в ряде законодательных и нормативных актов, принятых в 90-е гг. XX – начале XXI вв.: Закон об архивном фонде Республики Молдова № 880-XII от 22 января 1992 г., Закон об охране памятников № 1530-XII от 22 июня 1993 г., Закон о библиотеках № 286-XIII от 16 мая 1994 г., Закон о музеях № 1596-XV от 27 декабря 2002 г., ряд подзаконных нормативных актов, утвержденных Правительством, Министерством

Law on protection of mobile cultural heritage

The draft law has a special place in regulating the legal regime of the national cultural heritage on protecting the national mobile cultural heritage.

A concrete spectrum of issues concerning the protection of the mobile cultural property is addressed in Law on Museums no.1596-XV from December 27, 2002, the Law on libraries no. 286-XIII from May 16, 1994, Law on background papers the of the Republic of Moldova no. 880-XII from January 22, 1992, which governs only the filing, preservation and protection of the mobile cultural heritage held by institutions

țarea Legii privind patrimoniul cultural național mobil ar institui un regim juridic unic al bunurilor aparținând patrimoniului cultural național mobil ca parte a patrimoniului cultural național, indiferent de regimul de proprietate asupra acestora.

Proiectul de lege privind patrimoniul cultural național mobil este elaborat în conformitate cu normele și conceptele internaționale referitoare la protecția patrimoniului cultural și se bazează pe conceptul cercetării, evidenței, clasării, conservării, restaurării, protejării și valorificării patrimoniului cultural național mobil conform normelor internaționale și cuprinde 10 capitole:

- I. *Dispoziții generale;*
- II. *Cercetarea, inventarierea și clasificarea bunurilor culturale naționale mobile;*

культуры и другими органами, обладающими полномочиями в области охраны памятников. Следует отметить, что данные акты регламентируют лишь систему учета, консервации, реставрации, освоения и охраны движимых памятников, находящихся в ведении указанных учреждений. Принятие Закона об охране движимых памятников как составной части национального культурного наследия приведет к установлению единого правового режима движимых памятников, независимо от режима собственности на них.

Настоящий законопроект разработан в соответствии с международными концепциями и нормами в области охраны культурного наследия на основе концепции исследования, учета, классификации, консервации, реставрации, охраны и освоения национальных движимых памятников (НДП) согласно общепринятым международным нормам.

Законопроект включает 10 глав:

in the domain. The approval and implementation the Law on the national mobile cultural heritage would establish a single legal regime of property belonging to the national mobile cultural heritage as part of the national cultural heritage, regardless of the ownership thereof.

The draft law on national mobile cultural heritage is developed in accordance with international standards and concepts relating to the protection of cultural heritage and is based on the concept of research, records, ranking, conservation, restoration, recovery and protection of national cultural mobile heritage under international standards.

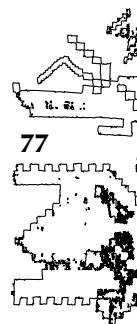
The draft law on national cultural mobile heritage comprises 10 chapters, including:

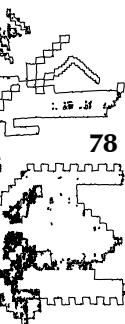
- I. *General provisions;*

- III. *Păstrarea, depozitarea și asigurarea securității bunurilor culturale mobile;*
 - IV. *Conservarea și restaurarea bunurilor culturale mobile clasate;*
 - V. *Circulația bunurilor culturale naționale mobile;*
 - VI. *Finanțarea activităților specifice de protejare a patrimoniului cultural național mobil;*
 - VII. *Organisme și instituții specializate în domeniul protecției patrimoniului cultural național mobil;*
 - VIII. *Restituirea bunurilor culturale mobile care au părăsit ilegal teritoriul unui stat și recuperarea bunurilor culturale mobile care au părăsit ilegal teritoriul Republicii Moldova;*
 - IX. *Contravenții și infracțiuni;*
 - X. *Dispoziții finale.*
- Structurarea respectivă a proiectului de lege are ca scop reglementarea

- I. *Общие положения;*
- II. *Исследование, учет и классификация национальных движимых памятников;*
- III. *Хранение, складирование и обеспечение безопасности НДП;*
- IV. *Консервация и реставрация НДП;*
- V. *Обращение НДП;*
- VI. *Глава VI. Финансирование специфических работ по охране движимых памятников национального культурного наследия;*
- VII. *Специализированные органы и учреждения, обладающие полномочиями в области охраны НДП;*
- VIII. *Возвращение НДП, незаконно вывезенных с территорий других государств, и возмещение аналогичных памятников, незаконно вывезенных из Республики Молдова;*
- IX. *Преступления и правонарушения;*
- X. *Заключительные положения.*

- II. *Research, inventory and ranking of of national mobile cultural goods (NBCG);*
- III. *Conservation, storage and security of NBCG;*
- IV. *Preservation and restoration of classified NBCG;*
- V. *Turnover of NBCG;*
- VI. *Financing specific activities for the protection of national mobile cultural heritage (NBCH);*
- VII. *Specialized organizations and institutions in the field of the NBCH;*
- VIII. *Return of NBCG illegally exported from the territory of a state and recovery of NBCG illegally exported from the territory of Moldova;*
- IX. *Crimes and offences;*
- X. *Final provisions.*

unui spectru cât mai larg de activități specifice în domeniul protecției patrimoniului cultural național mobil.

În **Capitolul I. Dispoziții generale** al proiectului sînt stabilite garanțiile statului Republica Moldova în vederea protejării bunurilor care fac parte din patrimoniul cultural național mobil, avînd în vedere asigurarea bazei materiale și a resurselor financiare necesare pentru protejarea acestuia, specificîndu-se ansamblul de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic, menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, conservarea, asigurarea securității, întreținerea, prepararea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național mobil.

Avîndu-se în vedere că patrimoniul cultural național mobil este alcătuit din bunuri cu valoare istorică, arhe-

Данная структуризация законопроекта осуществлена в целях регламентации наиболее широкого спектра специфической деятельности в области охраны движимых памятников.

В **Главе I. Общие положения** установлены гарантии государства Республика Молдова в области охраны ценностей, являющихся составной частью движимого национального культурного наследия, обеспечения материальной базы и финансовых средств, необходимых для его охраны, указаны меры научного, правового, административного, финансового, фискального и технического характера, призванные обеспечить идентификацию, исследование, классификацию, консервацию, безопасность, содержание, изготовление, реставрацию и освоение движимых памятников национального культурного наследия.

Учитывая, что национальное движимое культурное наследие составляют предметы, обладающие

Such structuring of the draft law aims to regulate a wider spectrum of specific activities in the field of national mobile cultural heritage.

In **Chapter I. General provisions** of the draft are provided guarantees of the Republic of Moldova regarding the protection of assets that are part of the national mobile cultural heritage, taking into account the provision of material and financial resources needed to protect it, specifying the range of scientific, legal, administrative, financial, fiscal and technical measures, to ensure the identification, research, inventory, rank, conservation, security, maintenance, preparation, restoration and the value of the mobile cultural heritage.

Taking into account the fact that the national mobile cultural

ologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, bunuri care reprezintă mărturii materiale ale evoluției mediului natural și ale relațiilor omului cu acesta, ale potențialului creator uman, în proiectul de lege sînt enumerate categoriile de bunuri culturale mobile ce fac parte din patrimoniul cultural național: bunuri arheologice și istorico-documentare; elemente provenite din dezmembrarea monumentelor istorice; bunuri cu semnificație artistică, etnografică; bunuri de importanță științifică, tehnică etc., fiind clasificate în conformitate cu legislația internațională, în funcție de importanța sau de semnificația lor în:

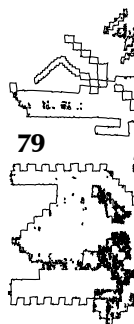
a) *Tezaurul patrimoniului cultural național mobil, alcătuit din bunuri culturale de valoare*

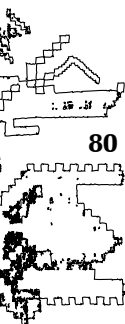
исторической, археологической, документальной, этнографической, художественной, научной и технической, литературной, кинематографической, нумизматической, геральдической, библиофильской, картографической и эпиграфической ценностью, представляющие материальные свидетельства эволюции окружающей среды и отношений с ней человека, креативный человеческий потенциал, в проекте перечислены категории движимых культурных ценностей, составляющих национальное культурное наследие: исторические и историко-документальные, художественные, этнографические, научные, технические, элементы, возникающие в результате расчленения исторических памятников, и др. Данные виды культурных ценностей подразделяются на две категории в зависимости от своей значимости и в соответствии с положениями международного законодательства:

a) *Сокровищница движимых памятников национально-*

heritage is composed of mobile assets of historical, archaeological, documentary, ethnographic, artistic, scientific, technical, literary, film, numismatics, armoury, bibliophile, epigraphic and cartographic value, which is material evidence of the development of the natural environment and human relationship with it, of the human creative potential, the draft lists categories of mobile cultural goods which are part of national cultural heritage: archaeological goods and historical documentaries, elements from the dismantling of historical monuments; goods of significant artistic, ethnographic value, scientific, technical goods etc., they being classified in accordance with international law, according to their importance or significance in:

a) *treasury of the national mobile cultural heritage, con-*

excepțională pentru umanitate;

- b) Fondul patrimoniului cultural național mobil, alcătuit din bunuri culturale cu valoare deosebită pentru Republica Moldova.**

Tot în acest capitol sînt stabilite autoritățile publice centrale și locale, responsabile de protejarea patrimoniului cultural național mobil, de regimul de proprietate asupra acestuia.

Ținînd cont de faptul că cercetarea, inventarierea și clasarea bunurilor culturale mobile este unul din cele mai importante domenii de activități specifice de protejare a patrimoniului cultural, în **Capitolul II. Cercetarea, inventarierea și clasarea bunurilor culturale naționale mobile** se stabilesc procedurile de inventariere, clasare și declasare a acestor bunuri, responsabilitățile și obligațiunile institu-

го культурного наследия, представляющих исключительную ценность для человечества;

- б) Фонд движимых памятников национального культурного наследия, представляющих особую ценность для Республики Молдова.**

В этой же главе определены центральные и местные органы государственной власти, ответственные за обеспечение охраны движимых памятников, режим собственности на них.

Учитывая, что исследование, учет и классификация движимых памятников входят в одну из важнейших областей специфической деятельности в сфере охраны культурного наследия, в **Главе II. Исследование, учет и классификация национальных движимых памятников** установлены процедуры учета, классификации и деклассификации данных памятников, предусматриваются обязательства и

sisting of cultural goods of exceptional value for humanity;

- b) the national mobile cultural heritage, consisting of cultural goods of special value to the Republic of Moldova.**

Also in this chapter are determined the local and central public authorities, responsible for protecting the national mobile cultural heritage, the ownership thereof.

Taking into account that research, inventory and ranking of cultural mobile goods is one of the most important fields of activities to protect cultural heritage, in **Chapter II. Research, inventory and ranking of mobile cultural goods** are established procedures for inventory, grading and downgrading of these assets, responsibilities and liabilities of public institutions holding

țiilor publice, deținătoare de astfel de bunuri, în vederea cercetării științifice, inventarierii și valorificării bunurilor, care fac parte din patrimoniul cultural național mobil. În aceeași ordine de idei, se stabilesc și procedurile de clasare și declasare a bunurilor culturale naționale mobile, aflate în proprietatea persoanelor fizice și juridice, titularilor altor drepturi reale, precum și procedurile de clasare a bunurilor culturale naționale mobile aflate în proprietatea unor companii naționale, societăți naționale sau altor societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, care se privatizează.

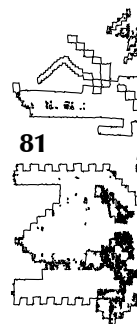
Se mai stabilește că procedura de clasare are ca efect înscrierea bunurilor culturale mobile în *Registrul patrimoniului cultural național mobil*, în una din cele două categorii, *Tezaur* sau *Fond*. Ținem să menționăm că Regulamentul privind instituirea registrului respectiv este deja aprobat

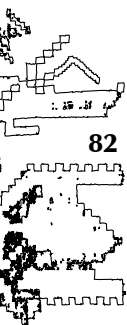
ответственность государственных учреждений, владеющих такими памятниками, в области научного исследования, учета и освоения движимых памятников национального культурного наследия. Также в проекте определены процедуры классификации и деклассификации движимых памятников, пребывающих в собственности юридических и физических лиц, собственников других реальных прав, национальных компаний и обществ, коммерческих обществ со стопроцентным или мажоритарным государственным капиталом, которые находятся в стадии приватизации.

Также отмечается, что процедура классификации движимых памятников предполагает их внесение в *Регистр движимых памятников национального культурного наследия* в соответствии с двумя вышеуказанными категориями (*Сокровищница* и *Фонд*). Следует отметить, что Положение о создании Регистра утверждено *Постановлением Правительства № 1111* от 11 сентября 2003 г.

such goods, for scientific research, inventory and recovery of goods, which are part of national the mobile cultural heritage. In the same vein, are established procedures for the grading and downgrading of national mobile cultural goods, owned by individuals and legal entities, holders of other real rights, and the ranking of national mobile cultural assets owned by national companies, national societies or other commercial entities with state majority or integral capital, having the right of ownership.

It provides that the ranking procedure has the effect of including cultural mobile assets into the *Register of mobile cultural heritage*, into one of two categories: *Treasury* or *Fund*. We'd like to mention that the Regulation on the establishment of the register is already approved by

prin *Hotărîrea Guvernului nr.1111* din 11 septembrie 2003. Spre regretul nostru, din lipsă de mijloace financiare necesare pentru organizarea în cadrul Ministerului Culturii a unei structuri specializate în acest domeniu, demararea acestei activități importante a fost stopată.

În dispozițiile din *Capitolul III. Păstrarea, depozitarea și asigurarea securității bunurilor culturale naționale mobile* sînt stipulate obligațiunile proprietarilor, titularilor altor drepturi reale sau al dreptului de administrare, precum și ale deținătorilor cu orice titlu al bunurilor culturale mobile clasate, cum ar fi:

- asigurarea celor mai bune condiții de păstrare, conservare, depozitare a bunurilor, în scopul prevenirii oricăror degradări, deteriorări sau distrugerii ale acestora;

К сожалению, из-за отсутствия финансовых средств, необходимых для создания в штатах Министерства культуры специализированной структуры, эта деятельность была приостановлена.

В положениях *Главы III. Хранение, складирование и обеспечение безопасности движимых памятников национального культурного наследия* обусловлены обязательства владельцев классифицированных движимых памятников, владельцев других реальных прав или права администрирования, а также владельцев иных прав. Среди этих обязательств обеспечение:

- наилучших условий для охраны, консервации, складирования движимых памятников в целях предупреждения любых разрушений, повреждений или порчи памятников;
- безопасности движимых памятников;

Government Decision no.1111 from September 11, 2003. To our regret, because of the lack of finance for the organization within the Ministry of Culture of a specialized structure in this area, the beginning of this important work was cancelled.

In the provisions of *Chapter III. Keeping, storage and security of national mobile cultural goods* are stipulated liabilities of owners, holders of other real rights or of the right of administration and the holders of any title of classified mobile cultural assets, such as:

- Ensuring the best conditions for preservation, conservation, storage of goods, to prevent any degradation, damage or destruction thereof;
- Security of goods;
- Providing access of specialists from specialized services

- asigurarea securității bunurilor;
- asigurarea accesului specialiștilor din cadrul serviciilor specializate ale Ministerului Culturii și Turismului, Academiei de Științe, Arhivei de Stat, arhivelor teritoriale, instituțiilor deținătoare ale dreptului de efectuare a lucrărilor de restaurare, în scopul constatării stării de conservare a acestor bunuri, efectuării studiilor și lucrărilor de specialitate;
- asigurarea restaurării bunurilor;
- asigurarea finanțării necesare pentru achiziționarea și instalarea de sisteme antiefracție, anti-incendiu etc.

Capitolul IV. Conservarea și restaurarea bunurilor culturale mobile clasate include un șir de prevederi vizînd sistemul de efectuare a lucrărilor de conservare și restaurare a bunurilor culturale naționale mobile

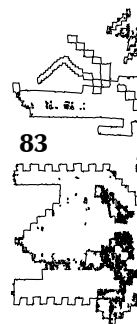
- доступа специалистов специализированных служб Министерства культуры и туризма, Академии наук, Национального архива, территориальных архивов, учреждений, обладающих правом проведения реставрационных работ, в целях определения состояния консервации данных памятников, изучения и проведения специализированных работ по ним;
- реставрации движимых памятников;
- финансирования, необходимого для закупки и установки противовзломного, противопожарного и другого оборудования и т. д.

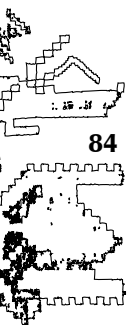
Глава IV. Консервация и реставрация движимых памятников национального культурного наследия включает ряд положений, касающихся системы проведения работ по консервации и реставрации классифицированных дви-

of the Ministry of Culture and Tourism, the Academy of Sciences, the State Archive, the territorial archives, local institutions, having the right to perform restoration works, in order to ascertain the conservation status of these assets, carrying out studies and specialty works;

- Ensuring the restoration of goods;
- Ensuring the necessary funding for the purchase and installation of anti-burglary and fire-fighting systems etc.

Chapter IV. Preservation and restoration of cultural ranked mobile assets includes a number of provisions regarding the system of implementation of works of conservation and restoration of classified national mobile cultural goods,

clasate, procedurile de acreditare a conservatorilor și restauratorilor, eliberarea autorizațiilor pentru efectuarea lucrărilor de restaurare a acestor bunuri, indiferent de forma de proprietate asupra lor, stabilește autoritățile publice responsabile de procedurile respective.

În **Capitolul V. Circulația bunurilor culturale naționale mobile** se stabilește că bunurile culturale naționale clasate, aflate în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, sînt inalienabile, inseizabile și imprescriptibile. Capitolul mai include un șir de restricții, obligațiuni și responsabilități de ordin civil, material, disciplinar, contravențional sau penal ale deținătorilor de bunuri culturale mobile în procesul de circulație a acestora: organizarea de expoziții în străinătate în cadrul unor proiecte culturale, împrumutul de bunuri

жимых памятников, процедуры аккредитации консерваторов и реставраторов, выдачи разрешений на проведение работ по реставрации памятников, независимо от формы собственности на них. Также в этой главе определены органы публичного управления, ответственные за выполнение отмеченных процедур.

Положениями **Главы V. Обращение национальных движимых памятников** устанавливается, что классифицированные движимые памятники, находящиеся в публичной собственности государства и территориально-административных единиц, являются неотчуждаемыми, невозвратимыми и неоспоримыми. Также глава включает ответственность, ряд запретов и обязательств гражданского, материального, дисциплинарного, правонарушительного и уголовного характера, налагаемых на владельцев движимых памятников в процессе обращения данных ценностей, таких как: организация зарубежных выставок в

procedures for accreditation of caretakers and restorers, authorizations to carry out restoration works of these goods, regardless of form of ownership of their makes public authorities responsible for these procedures.

Chapter V. The circulation of national mobile cultural goods determines that classified national cultural assets, owned by state governments or territorial administrative units, are inalienable, in-defeasible and subtle. Chapter also includes a number of restrictions, obligations and responsibilities of civil order, disciplinary, or criminal material of co-holders of mobile cultural goods in the process of their circulation: organizing exhibitions abroad through cultural projects, loan of cultural assets, marketing of goods, temporary or

culturale, comercializarea bunurilor, exportul temporar sau definitiv al bunurilor culturale mobile etc. Totodată, sînt specificate drepturile și obligațiunile persoanelor fizice sau juridice de drept privat în domeniul circulației bunurilor culturale naționale mobile clasate. Un spectru mai larg al problemei în cauză este abordat în proiectul Regulamentului privind importul și exportul bunurilor culturale mobile, elaborat de specialiștii din cadrul Ministerului Culturii și Turismului.

Capitolul VI. Finanțarea activităților specifice de protejare a patrimoniului cultural național mobil include un șir de prevederi ce țin de finanțarea activităților de descoperire, colectare, cercetare, expertizare, clasare, inventariere, depozitare, conservare, preparare, restaurare, protejare și punere în valoare a bunurilor

рамках различных культурных проектов, торговля этой категорией ценностей, временный или окончательный экспорт памятников и др.

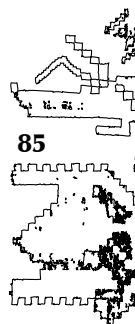
В то же время в проекте определены права и обязанности юридических и физических лиц, обладающих правом частной собственности на движимые памятники, в области обращения классифицированных движимых памятников национального культурного наследия.

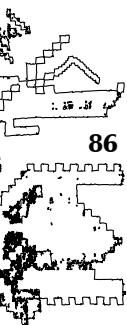
Более широкий спектр проблем, относящихся к данной области, изложен в проекте Положения о ввозе и вывозе культурных ценностей, разработанном специалистами Министерства культуры и туризма.

Глава VI. Финансирование специфических работ по охране движимых памятников национального культурного наследия включает ряд положений, затрагивающих вопросы финансирования работ по выявлению, консервации, изготовлению, комплектованию, реставрации, охране и освоению

permanent export of mobile cultural goods etc. Also, there are specified the rights and obligations of natural or legal persons of private law in the circulation of classified national mobile cultural goods. A broader spectrum of the matter is addressed in the draft Regulation on import and export of cultural mobile assets, developed by specialists from the Ministry of Culture and Tourism.

Chapter VI. Financing of activities to protect national mobile cultural heritage includes a number of provisions relating to financing of discovery, collection, research, expertise, grading, inventory, storage, preservation, preparation, restoration, protection and implementing the value of classified mobile cultural assets, regardless of form of ownership, of other

culturale mobile clasate, indiferent de forma de proprietate, de titularii altor drepturi reale și de titularii dreptului de administrare, se poate efectua de Ministerul Culturii și Turismului, Ministerul Educației și Tineretului, Academia de Științe a Republicii Moldova, autoritățile administrației publice centrale și locale și de alte instituții publice, după caz, din venituri proprii și din alocații bugetare, acestea fiind nominalizate cu destinație specială în bugetele instituțiilor respective. Totodată, sînt specificate și modalitățile de utilizare a veniturilor extrabugetare în asigurarea protecției, conservării și restaurării bunurilor culturale mobile, de achiziționare a bunurilor culturale mobile pentru instituțiile publice specializate.

În **Capitolul VII. Organisme și instituții specializate în domeniul protecției patrimoniului cultural național mobil** sînt formulate prevederi

классифицированных движимых памятников национального культурного наследия, независимо от формы собственности, владельцев других реальных прав и владельцев права администрирования. В этом контексте определено, что финансирование указанных работ может осуществляться Министерством культуры и туризма, Академией наук, Министерством образования и молодежи, центральными и местными органами публичного управления, из собственных доходов и бюджетных ассигнований. Также установлено, что указанные финансовые средства должны быть включены в бюджеты данных учреждений с указанием их специального назначения. В проекте изложены способы использования внебюджетных доходов в целях обеспечения охраны, консервации и реставрации движимых памятников.

В **Главе VII. Специализированные органы и учреждения, обладающие полномочиями в области**

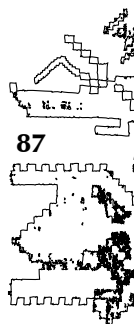
real rights holders and the holders of the right to use, can be carried out by the Ministry of Culture and Tourism, Ministry of Education and Youth, Academy of Sciences of Moldova, the central and local public administration authorities and other public institutions, where appropriate, of their income and budget allocations, of special destination from institutions' budgets. Also, are specified the means of using the extra revenue to ensure the protection, conservation and restoration of cultural mobile assets, means of purchasing mobile cultural goods with reference to specialized public institutions.

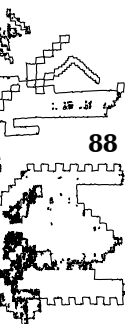
In **Chapter VII. Specialized organizations and institutions** there are provisions relating to the institutional and organizational framework determining that activities of

ce țin de cadrul instituțional și organizatoric, stabilindu-se că activitățile de descoperire, colectare, cercetare, expertizare, clasare, inventariere, conservare, restaurare, protejare, achiziționare și punere în valoare a patrimoniului cultural național mobil se realizează doar prin organisme și instituții specializate, care au competențe generale și speciale în domeniu, precum și prin persoane juridice sau fizice, acestea din urmă fiind obligate să dețină documente de atestare a calității de expert sau restaurator, emise de Ministerul Culturii și Turismului. Aceste reglementări vor asigura o calitate înaltă a lucrărilor de restaurare și protecție a bunurilor culturale, vor elimina posibilitățile de a efectua lucrări de restaurare neautorizate a acestor bunuri. Totodată, se stabilește că în calitate de organ științific consultativ și de avizare în domeniul protejării bunurilor culturale nați-

охраны движимых памятников сформулированы положения, касающиеся организационного и институционального режима. Таким образом, установлено, что деятельность по выявлению, комплектованию, экспертизации, классификации, учету, консервации, реставрации, охране, закупке и освоению движимых памятников национального культурного наследия осуществляется только специализированными органами и учреждениями, имеющими общие и особые полномочия в области охраны памятников, а также юридическими и физическими лицами, которые в обязательном порядке обладают документами, аттестующими их в качестве экспертов или реставраторов, выданными Министерством культуры и туризма. Установленные регламентации призваны содействовать обеспечению высокого уровня проводимых реставрационных работ, препятствовать осуществлению неавторизованных работ по движимым памятникам. В законопроекте также

discovery, collection, research, expertise, grading, inventory, conservation, restoration, protection, purchasing and implementing value of the mobile cultural heritage can be carried out only by specialized organizations and institutions, which have general and special powers in this field, and legal or natural persons, the latter being required to hold documents of certification of quality made by an expert or a restaurateur, issued by the Ministry of Culture and Tourism. These regulations will provide a higher quality of the works of restoration and protection of cultural goods, will exclude possibilities to do unauthorized restoration works of these goods. However, it is provided for a designated scientific advisory body of opinion in the area of protection of cultural national mobile assets - the National Commission of Muse-

onale mobile se desemnează Comisia Națională a Muzeelor, a cărui regulament de organizare și funcționare urmează a fi elaborat ulterior.

Capitolul VIII. Restituirea bunurilor culturale mobile care au părăsit ilegal teritoriul unui stat și recuperarea bunurilor culturale mobile care au părăsit ilegal teritoriul Republicii Moldova reglementează problemele ce țin de restituirea de către statul Republica Moldova a bunurilor culturale care au părăsit ilegal teritoriul unui stat și transpune prevederile legislației internaționale privind restituirea acestor categorii de bunuri. Totodată, se specifică acțiunile de recuperare a bunurilor culturale mobile care au părăsit ilegal teritoriul Republicii Moldova, modalități și reguli de declanșare a procedurii de recuperare a acestor bunuri.

определено, что в качестве научного консультативного органа в области охраны движимых памятников при Министерстве культуры и туризма создается Национальная комиссия музеев, положение об организации и функционировании которой будет разработано и утверждено в установленном порядке.

Глава VIII. Возвращение движимых памятников, незаконно вывезенных с территорий других государств, и возмещение аналогичных памятников, вывезенных из Республики Молдова регламентирует проблемы, касающиеся возврата государством Республика Молдова движимых памятников, незаконно вывезенных с территорий других государств. Положения, включенные в указанную главу, изложены в соответствии с международным законодательством в данной области. В этой же главе рассмотрены действия, предпринимаемые в целях возмещения движимых памятников, незаконно вывезенных

ums, the Rules of organization and functioning of which will be developed later.

Chapter VIII. Return of cultural mobile assets illegally exported from the territory of a state and recovery of cultural mobile assets illegally exported from the territory of Moldova regulates issues related to the return by the Republic of Moldova of cultural goods that have illegally left the territory of a state and implement the stipulations of the international law on restitution of these goods. It also specifies the actions for the recovery of mobile cultural goods that were illegally exported from the territory of Moldova, means and rules of starting the procedure of recovery of these assets.

In **Chapter IX. Offence and crimes** are recorded activities con-

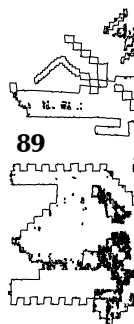
În **Capitolul IX. Contravenții și infracțiuni** sînt consemnate activitățile ce constituie contravenții și infracțiuni în domeniul protejării patrimoniului cultural național mobil, cum ar fi nerespectarea prevederilor prezentei legi vizînd descoperirea, colectarea, cercetarea, expertizarea, clasarea, inventarierea, conservarea, restaurarea, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național mobil; comercializarea neautorizată a bunurilor culturale, exportul și importul ilegal al bunurilor culturale; restaurarea bunurilor culturale în afara laboratoarelor sau instituțiilor autorizate; executarea de falsuri ale bunurilor culturale mobile clasate; degradarea sau distrugerea din culpă a bunurilor culturale mobile clasate, deklasarea bunurilor culturale mobile fără respectarea procedurilor prevăzute în prezenta lege etc.

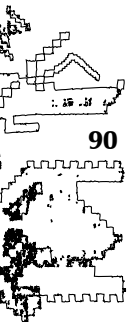
из Республики Молдова, а также ряд правил и способов инициирования процедуры их возмещения.

В **Главе IX. Преступления и правонарушения** отмечены действия, составляющие, с правовой точки зрения, преступления и правонарушения в области охраны движимых памятников национального культурного наследия, в том числе: несоблюдение положений настоящего Закона в части выявления, комплектования, исследования, экспертизы, классификации, учета, консервации, реставрации, охраны и освоения движимых памятников, неавторизованная торговля движимыми памятниками, незаконный ввоз и вывоз, реставрация движимых памятников вне специализированных мастерских и учреждений, авторизованных в данной области, изготовление фальсификаций классифицированных движимых памятников, разрушение или повреждение классифицированных памятников, несоблюдение проце-

stituting criminal offence in protecting the national mobile cultural heritage, such as breaking of the requirements of this law regarding the discovery, collection, research, expertise, rank, inventory, preservation, restoration, protection and value implementation of the national cultural mobile heritage, unauthorized trading of cultural goods, illegal export and import of cultural assets, restoration of cultural goods outside authorised laboratories or institutions, making fakes of classified cultural mobile assets, degradation or destruction of classified cultural mobile property, down bringing of mobile cultural goods breaching procedures provided in this Law etc.

Chapter X. Final Provisions provides that within 90 days since the date of publication of this law in the

Capitolul X. Dispoziții finale prevede că în termen de 90 de zile de la data publicării prezentei legi în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, Ministerul Culturii și Turismului va emite, cu avizul ministerelor și instituțiilor interesate și al Comisiei Naționale a Muzeelor, următoarele acte normative:

- normele de clasare a bunurilor culturale mobile;
- normele de conservare și restaurare a bunurilor culturale mobile;
- normele de acreditare a experților;
- normele de acreditare a conservatorilor și restauratorilor;
- normele privind comerțul cu bunuri culturale mobile;
- regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale a Muzeelor.

дур деклассификации движимых памятников, установленных данным Законом, и др.

В **Главе X. Заключительные положения** установлено, что в течение 90 дней со дня публикации данного Закона в Официальном мониторе Республики Молдова Министерством культуры и туризма будут разработаны и утверждены, в установленном порядке, следующие нормативные акты:

- Нормы классификации движимых памятников национального культурного наследия;
- Нормы консервации и реставрации движимых памятников;
- Нормы аккредитования консерваторов и реставраторов;
- Нормы аккредитования экспертов;
- Нормы в области торговли движимыми памятниками национального культурного наследия;
- Положение о создании и функционировании Национальной комиссии музеев.

Monitorul Oficial of the Republic of Moldova, the Ministry of Culture and Tourism shall issue with the approval of interested ministries and institutions and of the National Museums Commission, the following acts:

- Standards of ranking cultural mobile assets;
- Standards of conservation and restoration cultural mobile assets;
- Accreditation standards for caretakers and experts;
- Accreditation standards for caretakers and restorers;
- Rules on trading cultural mobile assets;
- Regulation on organization and operation of the National Museums Commission.

Legea monumentelor de for public

În condițiile de trecere la economia de piață devine tot mai acută, decât anterior, problema protecției de stat și punerii în valoare a monumentelor de istorie și cultură, inclusiv a monumentelor de for public.

Proiectul de lege privind monumentele de for public are drept scop reglementarea regimului juridic al unei secțiuni (componente) a patrimoniului cultural național – monumentele de for public din Republica Moldova, inclusiv protecția acestora ca parte a moștenirii culturale. În proiectul de lege privind monumentele de for public sînt prevăzute principiile de păstrare a valorii de autenticitate, istorice, artistice sau științifice a monumentelor respective.

Proiectul de lege privind monumentele de for public este elaborat în

Закон о памятниках публичного назначения

В условиях перехода экономики к рыночным отношениям становится более острой проблема государственной охраны и освоения памятников истории и культуры, в том числе памятников публичного назначения.

Проект Закона о памятниках публичного назначения разработан в целях регламентации правового режима одного из компонентов национального культурного наследия – памятников публичного назначения Республики Молдова, а также их охраны как части культурного достояния. В законопроекте установлены принципы сохранения их исторической, художественной и научной аутентичности.

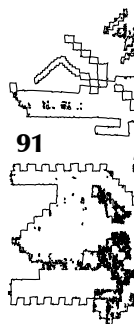
Проект разработан в соответствии с европейскими положениями и рекомендациями, а также рекомендациями ЮНЕСКО в области

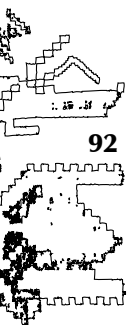
Law on public monuments

In the transition to market economy, the issue of protection and value implementation of the monuments of history and culture, including the public monuments, becomes more acute than before.

The draft law on public monuments is aimed at regulating the legal system of a section (component) of the national cultural heritage - public monuments of Moldova, including the protection of these as part of the cultural heritage. The draft law on public monuments provides for storing the authenticity, historical, artistic or scientific value of monuments in question.

The draft law on public monuments is prepared in accordance

conformitate cu prevederile convențiilor și recomandărilor UNESCO și ale celor europene referitoare la protecția patrimoniului cultural, inclusiv a monumentelor de for public. La elaborarea proiectului de lege respectiv s-a luat în considerare legislația similară a statelor europene.

În proiectul de lege respectiv se prevăd dispoziții juridice concrete destinate să stabilească un sistem juridic adecvat pentru protecția acestei categorii a patrimoniului cultural – monumente de for public.

Proiectul de lege privind monumentele de for public vizează reglementarea amplasării acestora, ce se propune de a fi în baza unei autorizații de construire emise cu respectarea reglementărilor legale în vigoare la data amplasării, prevederilor legale în vigoare privind urbanismul și autorizarea executării lucrărilor de construcții, precum și cu avizul privind

охраны культурного наследия. При разработке проекта принято во внимание аналогичное законодательство европейских государств.

В законопроекте предусмотрен ряд правовых положений, призванных установить адекватную правовую систему охраны данной категории памятников.

Проект закона о памятниках публичного назначения затрагивает следующий спектр проблем: регламентация размещения памятников, которое должно осуществляться на основании разрешения на строительство, выдаваемого с условием соблюдения действующих законов регламентаций на день выдачи; регламентация действующих положений в области градостроительства; согласование с Министерством культуры и туризма художественной концепции памятника на основании анализа, осуществленного Национальной комиссией памятников публичного назначения, и др.

with the provisions of conventions and recommendations of UNESCO and of the EU regarding the protection of cultural heritage, including public monuments. In preparing the draft law there was taken into account similar EU legislation and relevant law of Romania.

However, the bill is to provide specific legal provisions to establish an appropriate legal system for protection of this category of cultural heritage - public monuments.

The draft law on public monuments provides:

- Regulation of location of these, which is proposed to be implemented under a building permit issued in compliance with the regulations in force at the date of placement, legal provisions in force on town planning and authorizing the execution of construction works, as well as opinions on artis-

concepția artistică a monumentului de for public, emis de Ministerul Culturii și Turismului, în baza analizei realizate de Comisia Națională pentru Monumentele de For Public, ce va fi instituită în baza legii menționate pentru monumentele de for public.

Proiectul de lege privind monumentele de for public cuprinde 5 capitole: *I. Dispoziții generale; II. Noțiuni și definiții; III. Evidența, studierea și punerea în valoare a monumentelor de For Public; IV. Constituirea și funcționarea Comisiei Naționale pentru Monumentele de for public; V. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi.*

În **Capitolul I. Dispoziții generale** al proiectului respectiv se prevede reglementarea cadrului juridic general al realizării, amplasării și administrării monumentelor de for public din Republica Moldova.

Проект закона о памятниках публичного назначения состоит из 5 глав: *I. Общие положения, II. Понятия и дефиниции, III. Учет, изучение и освоение памятников публичного назначения, IV. Создание и функционирование Национальной комиссии памятников публичного назначения, V. Ответственность за нарушение положений данного Закона.*

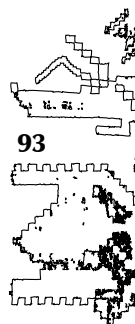
В **Главе I. Общие положения** регламентирован общий правовой режим создания, размещения и администрирования памятников публичного назначения Республики Молдова.

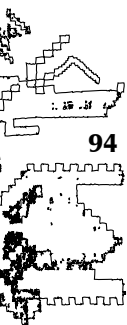
В законопроекте определены категории памятников публичного назначения: недвижимые памятники, произведения изобразительного и монументального искусства, конструкции и постройки не утилитарного назначения с элементами декоративного, мемориального и знаменательного характера, рас-

tic design of the public monument emitted by the Ministry of Culture and Tourism, based on the analysis conducted by the National Public Monuments Commission, which shall be established under the above-mentioned law for public monuments.

The draft law on monuments for public comprises 5 chapters, including: *I. General provisions II. Concepts and definitions, III. Track, investigation and value examination of public monuments, IV. Establishment and Functioning of the National Commission for Public Monuments, V. Responsibility for violation of this law.*

Chapter I. General provisions of the draft regulation is to provide general legal framework of the completion, placement and administration of monuments in the Republic of Moldova.

În acest capitol sînt determinate care sînt monumentele de for public, și anume: bunuri imobile, lucrări de artă plastică, artă monumentală, construcții sau amenajări neutilitare, avînd un caracter decorativ, comemorativ și de semnal, amplasate în spații publice, într-o zonă de protecție, pe terenuri aflate în domeniul public sau privat al statului ori al unităților administrativ-teritoriale.

Totodată, se prevede că monumentele de for public pot fi clasate ca monumente istorice, urmînd regimul juridic general stabilit pentru acestea.

În Capitolul III. Evidența, studierea și punerea în valoare a monumentelor de for public se arată că în condițiile prezentului proiect de lege sînt sau dobîndesc statutul de monumente de for public, după caz, bunurile imobile enumerate în capitolul doi, aflate la data intrării în vigoare

положенные в публичных местах, в охранных зонах, на территориях, находящихся в публичной или частной собственности государства или административно-территориальных единиц.

Также предусмотрено, что памятники публичного назначения могут быть классифицированы в качестве исторических памятников, следуя общему правовому режиму, установленному для этой категории памятников.

В **Главе III. Учет, изучение и освоение памятников публичного назначения** указывается, что, в соответствии с законом, имеют или получают статус памятника публичного назначения недвижимые памятники, перечисленные в **Главе II**, которые размещены на момент введения в действие настоящего Закона на общественных территориях, на территориях, находящихся в публичном или частном владении государства или территориально-

Also, in that chapter are defined which are the public monuments, namely: real estate, works of fine art, monumental art, buildings or non-equipped facilities having a decorative, commemorative character located in public areas, in protection zones, land in the state public or private domain of territorial administrative units.

It also provides that public monuments can be classified as historical monuments, following the overall legal regime thereof.

Chapter III. Track, examination and value implementation of public monuments shows, that under this bill public monuments are, as appropriate, real estate listed in **Chapter II**, being at the date of entry into force of this law, on public spaces, on public or private state domain lands or territorial adminis-

a prezentei legi, în spații publice, pe terenuri aparținând domeniului public sau privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale, dacă îndeplinesc una dintre următoarele condiții:

- a) amplasarea acestora s-a realizat în baza unei autorizații de construire emise cu respectarea reglementărilor legale în vigoare la data amplasării;
- b) existența acestora este consemnată sau atestată ca notorie, până la data intrării în vigoare a prezentei legi, prin publicații științifice, ghiduri turistice sau alte tipărituri avînd un caracter de informare publică ori prin evidențele autorităților, instituțiilor și serviciilor publice.

Totodată, în acest capitol se prevede cum se pot realiza monumentele de for public, și anume:

административных единиц, при соблюдении следующих условий:

- a) размещение памятника на основании разрешения на строительство, выданного с соблюдением законодательных положений, действующих в данной области на момент его размещения;
- б) существование указанных памятников общеизвестно и аттестовано в различных научных публикациях, туристических путеводителях, других изданиях информационного характера или в учетных документах публичных органов и учреждений.

Также в этой главе определены способы реализации данной категории памятников, а именно:

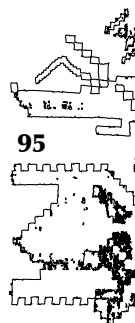
- a) в качестве инвестиционных объектов, предусмотренных в бюджетах публичных учреж-

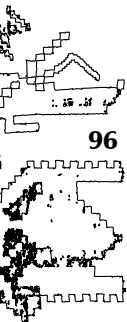
trative units, if they meet one of the following conditions:

- a. location was done under a building permit issued in compliance with the regulations in force at the date of location;
- b. their existence is registered or attested by the entry into force of this Law, by scientific publications, tourist guides or other printed matter having a public information character or by authorities, institutions and public services records.

However, this chapter provides how to manage public monuments, namely:

- a. as investment objectives set out in the budgets of authority institutions and public services;

- a) ca obiective de investiție prevăzute în bugetele autorităților, instituțiilor și serviciilor publice;
 - b) în cadrul unor programe și proiecte culturale finanțate din fonduri alocate de la bugetul de stat și / sau de la bugetele locale, potrivit prevederilor legale în vigoare;
 - c) în cadrul unor parteneriate constituite între autorități și/ sau instituții publice subordonate acestora și persoane fizice sau juridice de drept privat, avînd drept scop susținerea unor programe sau proiecte de artă plastică ori artă monumentală;
 - d) în cadrul unor programe sau proiecte culturale promovate și susținute exclusiv din fonduri private de persoane fizice sau juridice de drept privat, cu acordul autorităților administrației publice locale competente teritorial.
- дений и территориально-административных единиц;
 - б) в рамках культурных программ и проектов, финансируемых из государственного или местного бюджетов, согласно действующим положениям законодательства;
 - в) в рамках партнерства между органами публичной администрации и подведомственными им публичными учреждениями, юридическими и физическими лицами с правами приватной собственности, в целях поддержки различных программ или проектов монументального и изобразительного искусства;
 - г) в рамках культурных программ и проектов, которые финансируются исключительно из частных фондов юридических и физических лиц, по согласованию с компетентными органами местной публичной администрации.
- b. through cultural programs and projects financed from funds allocated from the state budget and / or from local budgets, according to legal provisions in force;
 - c. in the frame of partnerships established between authorities and/or their subordinate public institutions and natural or legal persons of private law, as having to support programs or projects of fine art or monumental art;
 - d. in the frame of some programs and cultural projects promoted and supported exclusively by private individuals or legal entities of private law, with the agreement of territorially competent local governments.

Capitolul IV. Constituirea și funcționarea Comisiei Naționale pentru Monumentele de For Public vizează modalitatea constituirii și atribuțiile acesteia (se vizează detaliat principalele elemente ce definesc modul de activitate a Comisiei).

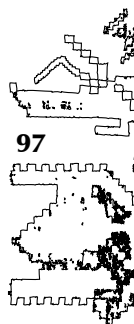
În Capitolul V. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi sînt incluse măsurile referitoare la răspunderea pentru încălcările prevederilor prezentei legi.

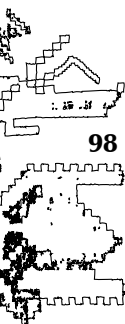
Глава IV. Создание и функционирование Национальной комиссии памятников публичного назначения рассматривает проблемы создания и функционирования указанной Комиссии, ее основные полномочия, детально представляет основные элементы, определяющие виды и способы ее деятельности.

В **Главе V. Ответственность за нарушения положений данного Закона** определен ряд законных действий, предпринимаемых при установлении нарушений положений данного Закона.

Chapter IV. Establishment and Functioning of the National Commission for Public Monuments provides for the establishment and functions thereof (detailed main elements defining the activity of the Commission).

In **Chapter V. Responsibility for violation of this law** are included measures relating to responsibility for violation of this law.

II.2. Proiecte de acte normative

Проекты нормативных актов Projects of normative acts

În scopul punerii în funcțiune a celor mai importante componente ale legii privind protejarea monumentelor istorice, sînt elaborate un șir de proiecte de regulamente ce reglementează o serie de activități specifice în acest domeniu.

Regulamentul privind obligația de folosință a monumentului istoric este un document obligatoriu, cu caracter permanent, prin care sînt precizate condițiile și regulile de utilizare sau de exploatare și de întreținere a monumentelor istorice clasate.

Obligația privind folosința monumentului istoric însoțește actele de proprietate, de concesiune sau de

В целях введения в действие основных составляющих Закона об охране исторических памятников разработан ряд проектов нормативных актов, регламентирующих специфическую деятельность в данной области.

Положение об охранном обязательстве по использованию исторических памятников

Обязательство по использованию исторических памятников является постоянно действующим, обязательным к исполнению документом, в котором уточнены условия и правила использования, эксплуатации и содержания классифицированных исторических памятников.

For the purposes of putting into service of the most important components of the law on protection of historical monuments a series of draft regulations referring to a number of activities in this area are developed.

Regulations regarding required use of the historical monument is a compulsory document, of a permanent character, which stipulates the conditions and rules of use or operation and maintenance of classified historical monuments.

Liability on the historical monument use shall accompany acts of ownership, concession or lease

închiriere pe tot parcursul existenței imobilului în cauză.

Obligația privind folosința monumentului istoric cuprinde, printre altele, formularul Obligației privind folosința monumentului istoric, inventarul monumentului istoric și procesul-verbal de constatare a stării generale de conservare a monumentului istoric, prevăzute în anexele la Obligația privind folosința monumentului istoric.

Regulamentul este structurat pe capitole care cuprind dispoziții generale, redactarea Obligației privind folosința monumentului istoric și modul de transmitere a Obligației către beneficiar.

Însăși Obligația de folosință a monumentului istoric conține, pe lângă formularele respective, expunerea exactă a obligațiilor ce le revin proprietarilor, titularilor dreptului de administrare, concesionarilor și locatarilor monumentelor istorice.

Обязательство по использованию исторических памятников прилагается к концессионным документам, документам о собственности или аренде и хранится в течение всего периода существования памятника.

Данный акт включает формуляр Обязательства, инвентарь исторического памятника и протокол, констатирующий общее состояние консервации памятника, которые прилагаются к Обязательству.

Положение структурировано по главам, включающим общие положения, составление текста Обязательства по использованию исторических памятников и порядок передачи бенефициарию данного Обязательства.

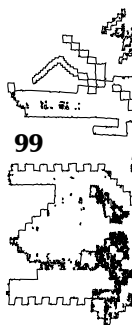
Само Обязательство по использованию исторических памятников содержит, помимо формуляров, указанных выше, точное изложение обязательств владельцев, владельцев права администрирования, концессионеров и жильцов исторических памятников.

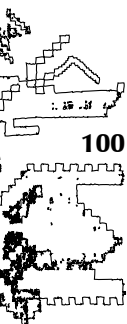
throughout the whole period of existence of the real estate in question.

Liability on the historical monument use includes, among others, the Liability form on the use of the historical monument, historical monument inventory and Minutes of finding a general state of conservation of historical monuments, listed in the Annexes to the Liability under the use historical monument.

The regulation is structured in chapters that include general provisions, drafting of liabilities on historical monument's use and transmission of the Liability to the beneficiary.

Liability itself for the historical monument use contains, in addition to forms, the exact statements of liabilities of owners, holders of management rights, concessionaires and tenants of historical monuments.

Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice

Conform proiectului de regulament, Comisia Națională a Monumentelor Istorice este un organism științific de specialitate, fără personalitate juridică, cu rol consultativ în domeniul protejării monumentelor istorice.

Regulamentul este structurat în câteva capitole care printre altele prezintă:

- a) organizarea Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice (se prezintă numărul de membri ai Comisiei, structura ei organizatorică, modul de desemnare și de revocare a membrilor ei);
- b) atribuțiile Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice și atri-

Положение об организации и функционировании Национальной комиссии исторических памятников

Согласно проекту Положения, Национальная комиссия исторических памятников является специализированным консультативным научным органом в области охраны исторических памятников без права юридического лица.

Положение состоит из несколько глав, предусматривающих:

- a) создание Национальной комиссии исторических памятников (отмечается количество членов Комиссии, организационная структура, методы назначения и отвода членов Комиссии);
- б) обязанности Национальной комиссии и секретариата (излагается сфера компетенций Комиссии);

Regulation of organization and functioning of the National Historical Monuments Commission

Under the draft regulation, the National Historical Monuments Commission is a specialized scientific body without legal personality, with a consultative role in protecting historical monuments.

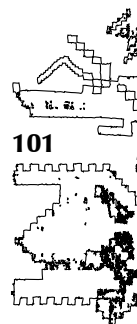
The Regulation is divided into several chapters containing among others:

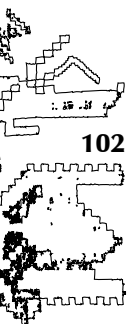
- a. the organization of the National Historical Monuments Commission (there shall be presented the number of members of the Commission, its organizational structure, the means of appointment and dismissal of members);

- buțiile secretarului acesteia (se specifică domeniul de competență al Comisiei);
- c) modul de funcționare a Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice (se explică detaliat principalele elemente care definesc modul de funcționare a Comisiei, cum ar fi: ordinea de zi, subiectele ordinii de zi, convocarea, ședințele, cvorumul, natura dezbaterilor, votarea, propunerile de avizare etc.).

в) способы функционирования Национальной комиссии исторических памятников (детально изложены основные элементы, определяющие способы функционирования Комиссии: повестка дня, вопросы для обсуждения, созыв, заседания, кворум, обсуждение, голосование, предложения по визированию и др.).

- b. the powers of the National Historical Monuments Commission and the powers of the Secretary thereof (specified area of jurisdiction of the Commission);
- c. the ways of functioning of the National Historical Monuments Commission (explained in detail the main elements that define the way of functioning of the Commission, such as: agenda, items on the agenda, convening, meetings, quorum, the nature of discussions, voting, proposals of opinion etc.).

Regulamentul de organizare și funcționare a Institutului Monumentelor Istorice

Un document foarte important pentru domeniul protecției monumentelor din Republica Moldova se referă la organizarea și funcționarea aici a unei instituții specializate pe cercetarea științifică a domeniului protecției monumentelor istorice. Republica Moldova reprezintă actualmente unica țară din Europa fără o instituție de acest profil. Crearea ei este indispensabilă protecției monumentelor, va umple de conținut una dintre obligațiile de bază asumate de țara noastră prin ratificarea în 2002 a *Convenției UNESCO pentru protecția patrimoniului mondial cultural și natural*, totodată asigurând plasarea domeniului protecției patrimoniului cultural al Republicii Moldova pe baze științifice.

Положение об организации и функционировании Института исторических памятников

В настоящее время Республика Молдова – единственное в Европе государство, не создавшее такого важнейшего для сферы охраны исторических памятников учреждения, как Институт исторических памятников. Создание Института позволит существенно повысить эффективность деятельности в области охраны исторических памятников в соответствии с положениями *Конвенции ЮНЕСКО об охране всемирного культурного и природного наследия*, ратифицированной Республикой Молдова в 2002 г.

Согласно Положению, Институт исторических памятников является публичным учреждением с правом юридического лица, подчиненным Министерству культуры и туризма,

Regulation of organization and functioning of the Institute of Historical Monuments

A very important document for the protection of monuments in the Republic of Moldova refers to the organization and functioning of an institution specialized in scientific research in the field of protection of historical monuments. The Republic of Moldova is currently the only country in Europe without an institution of this profile. Creating it is indispensable to the protection of monuments, will content fill one of the basic obligations undertaken by our country in 2002 by the ratification of the *UNESCO Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage*, also providing scientific ground for the cultural heritage protection of the Republic of Moldova.

Conform regulamentului, Institutul Monumentelor Istorice este organizat ca instituție publică, cu personalitate juridică, subordonată Ministerului Culturii și Turismului și are ca obiect de activitate asigurarea desfășurării unor activități din domeniul strategiei naționale a protejării monumentelor istorice și implementării în domeniul protecției patrimoniului cultural imobil al țării a practicilor bazate pe principiile cercetării științifice.

Regulamentul respectiv este structurat în capitole și prezintă:

- a) **scopul și obiectul de activitate a Institutului;**
- b) **personalul și conducerea institutului** (se trec în revistă atribuțiile fiecărui element din conducerea instituției: ale directorului general; ale directorului științific; ale directorului de pro-

основной функцией которого является обеспечение выполнения мероприятий по охране исторических памятников, предусмотренных стратегическими национальными программами по охране памятников, с применением в этих целях принципов научного исследования.

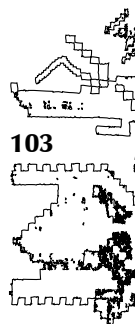
Настоящее Положение состоит из глав, представляющих:

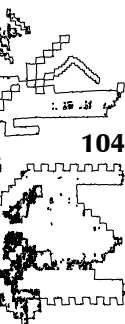
- a) **цель и объекты деятельности Института;**
- b) **руководство и персонал Института** (изложены обязанности занятого персонала: генерального директора, директора по науке, директора программ, экономического директора, административного совета);
- в) **организационную структуру Института** (изложены, в соответствии со структурой Ин-

Under the Regulation, the Institute of Historical Monuments is founded as a public institution with legal personality, subordinated to the Ministry of Culture and Tourism and aims at ensuring the conduct of activities in the field of protection of national monuments and implementation in the field of real estate cultural heritage of the country of practices based on scientific research principles.

The Regulation is divided into chapters, such as:

- a. **the purpose and objectives of the institute;**
- b. **staff and leadership of the institute** (there are reviewed powers of each element of the leadership of the institution: of the general director, scientific director, director of

grame; ale directorului economic; ale consiliului de administrație;

- c) **structura organizatorică a institutului** (se specifică, în conformitate cu structurarea institutului pe servicii și compartimente, atribuțiile fiecăreia dintre ele: *Serviciul cercetare-evidență monumente istorice; Compartimentul Cadastrul monumentelor și siturilor; Compartimentul Baza națională de date; Serviciul Programe, Studii-pilot, Proiecte, Investigații; Biroul Metodologii, normative, reglementări științifice* etc.).

ститута, обязанности всех его компонентов, среди которых: *Служба учета и исследования исторических памятников, Кадастр памятников и поселений, Служба программ, Целенаправленные исследования, Проекты, Изыскания, Бюро методологий, нормативы, научные регламентации* и т.д.)

programs, economic director, board of administration;

- c. **the organizational structure of the institute** (to be specified in accordance with the institute structure on services and departments, each of these having the tasks: *service of research and records of historical monuments; The Cadastre of monuments and sites; The national database compartment, service of programs, pilot studies, Projects, Investigations, Methodology Bureau, normative scientific regulations* etc.).

Regulamentul privind lucrările de conservare-restaurare a monumentelor istorice

Al patrulea regulament este destinat implementării în practica Republicii Moldova a elaborării unei documentații de proiect bazate pe principiile internaționale în domeniul protecției monumentelor. Inexistența unor reglementări în această privință a dus, drept rezultat al elaborării unor documentații parțiale, lipsite de compartimente și etape de proiectare și cercetare indispensabile, la erodarea, la pierderea irecuperabilă a valorii, iar uneori la distrugerea mai multor monumente istorice. Acest regulament va permite, astfel, evitarea unor atare situații și va contribui esențial la implementarea în Republica Moldova a practicilor științifice în domeniul proiectării monumentelor istorice.

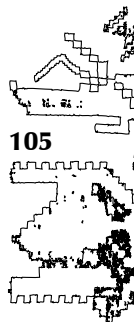
Положение о проведении работ по консервации и реставрации исторических памятников

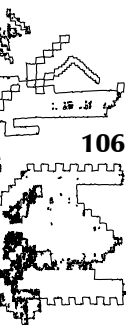
Настоящее Положение призвано регламентировать область применения в Республике Молдова практики по разработке проектной документации на основе общепринятых международных принципов. Отсутствие регламентаций в данной области нередко приводит к невосполнимой утрате ценности, а иногда и значительному разрушению памятников. Соблюдение требований данного Положения позволит избежать ситуаций такого рода и применять в Республике Молдова научно обоснованную практику в области охраны исторических памятников.

Разработанный нормативный акт включает ряд положений, касающихся проблем научных исследований

Regulation on the work of conservation and restoration of historical monuments

The fourth is regulation is designed for putting into the practice of the Republic of Moldova of the development of a documentation project based on international principles of protection of monuments. The lack of regulations in this respect has led, as a result of partial development of documentation lacking essential compartments and stages of design and research, to erosion, irretrievable loss of value, and sometimes to the destruction of many historical monuments. This regulation will allow, therefore, to avoid such situations and will essentially contribute to the implementation the Republic of Moldova of scientific practices in the design of historical monuments.

106

Regulamentul pune în evidență cercetarea/ studiul științific, proiectarea (conținutul, ordinea de elaborare, coordonare și aprobare a documentației științifice de proiect) și executarea lucrărilor/ intervențiilor asupra obiectivelor patrimoniului cultural construit.

Regulamentul este structurat în capitole care printre altele specifică:

- a) ordinea de elaborare a documentației științifice de proiect** (se specifică documentele ce servesc drept bază pentru începerea elaborării documentației de proiect și obligațiile respective ale proiectantului);
- b) conținutul documentației științifice de proiect** (se enumeră compartimentele documentației elaborate și se explică specificul și conținutul fiecăruia dintre ele);

и изысканий, проектирования (порядок разработки, согласование и утверждение научной проектной документации) и выполнения работ на построенных памятниках культуры.

Положение включает в себя главы, относящиеся к следующей деятельности:

- a) порядок разработки научной документации на проектирование** (перечислены документы, обосновывающие начало проектных работ и обязательства проектантов);
- б) научная проектная документация** (перечислены разделы разработанной документации, даны пояснения по каждому разделу);
- г) согласование и утверждение научной проектной документации** (перечислены этапы и методы согласования);

Rules highlight the research/scientific study, design (content, order of elaboration, approval and coordination of the draft scientific documentation) and works/interventions on the objectives of the real estate cultural heritage.

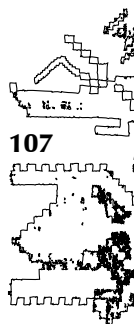
The Regulation is divided into chapters, which specify among other things:

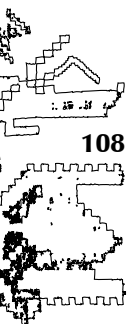
- a. the order of elaboration of scientific documentation of the project** (specifying documents serving for basis for beginning the preparation of project documentation and obligations and responsibilities of the designer);
- b. scientific documentation of the project** (the documentation lists the developed sections and explains the specific content of each of them);

- c) **coordonarea și aprobarea documentației științifice de proiect** (se prezintă etapele și modul de coordonare a documentației respective de proiect);
- d) **dirijarea științifică, supravegherea tehnică și de autor** (se specifică conținutul activității de supraveghere a lucrărilor de conservare-restaurare la monumentele istorice pe domenii: științific, tehnic și de autor).

д) **научное руководство, технический и авторский надзор** (изложены методы деятельности по техническому, научному и авторскому надзору за работами по реставрации и консервации исторических памятников).

- c. **coordinating and approving scientific documentation of the project** (phases is presented and means of coordination of the draft documentation);
- d. **scientific, technical and author's supervision** (specifying the contents of the supervision activity of the works of conservation and restoration of historical monuments areas: scientific, technical and author's).

Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale a Monumentelor de For Public

Conform proiectului de regulament, Comisia Națională pentru Monumente de For Public este un organism științific de specialitate, fără personalitate juridică, cu rol consultativ în domeniul protejării monumentelor de for public.

Proiectul de regulament este structurat pe capitole ce reflectă:

- **organizarea Comisiei Naționale pentru Monumente de For Public** (se indică numărul de membri ai comisiei, structura ei organizatorică, modul de desemnare și de revocare a membrilor ei);

Положение об организации и функционировании Национальной комиссии памятников публичного назначения

Согласно проекту Положения, Национальная комиссия памятников публичного назначения является специализированным консультативным научным органом в области охраны памятников публичного назначения, без права юридического лица.

Положение состоит из нескольких глав, относящихся к следующим проблемам:

- **организация Национальной комиссии памятников публичного назначения** (указывается количество членов Комиссии, организационная структура, методы назначения

Regulation of organization and functioning of the National Commission for Public Monuments

Under the draft regulation, the National Commission for Public Monuments is a specialty scientific body without legal personality, performing a consultative role in the protection of public monuments.

The draft regulation is structured in chapters that reflect:

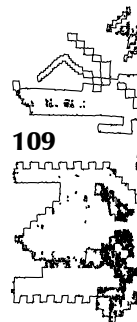
- **Organizing the National Commission for Public Monuments** (indicating the number of members of the committee, its organizational structure, the appointment and dismissal of its members);

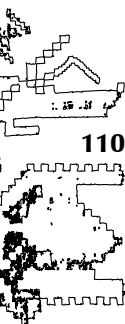
- atribuțiile Comisiei Naționale pentru Monumente de For Public și atribuțiile secretarului acesteia;
- modul de funcționare a Comisiei Naționale pentru Monumente de For Public.

и отвода членов Комиссии и др.);

- обязанности Национальной комиссии памятников публичного назначения и секретариата Комиссии;
- методы функционирования Национальной комиссии памятников публичного назначения.

- Powers of the National Commission for Public Monuments and the powers of the Secretary thereof;
- Way of activity of the National Commission for Public Monuments;

III.

110

CONCLUZII

Proiectele de acte legislative și normative privind ocrotirea patrimoniului cultural național prezintă un instrument juridic foarte important, care va completa vidul juridic existent pînă la ora actuală în Republica Moldova în domeniul protecției patrimoniului cultural, răspunzînd aspirațiilor strategice ale țării noastre de integrare europeană și de armonizare a legislației naționale cu cea internațională și comunitară.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

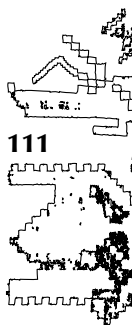
Разработанные проекты нормативных и законодательных актов в области охраны национального культурного наследия представляют для Республики Молдова важный юридический инструмент, призванный восполнить образовавшийся правовой вакуум в этой области, отвечая стратегическим устремлениям нашей страны к европейской интеграции и гармонизации национального законодательства с международным и коммунитарным законодательством.

CONCLUSIONS

Draft legislation and regulations on protection of cultural heritage is a very important legal instrument that will complement the existing legal vacuum in the Republic of Moldova in the field of cultural heritage, answering our country's strategic aspirations of European integration and harmonization of the national legislation with the international one.

IV.

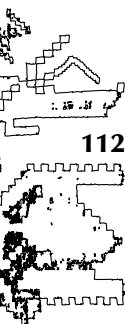
RECOMANDĂRI PRIVIND PERFECTIONAREA LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA ÎN DOMENIUL CONSERVĂRII DIVERSITĂȚII PATRIMONIULUI CULTURAL

111

**РЕКОМЕНДАЦИИ ПО УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА В ОБЛАСТИ СОХРАНЕНИЯ РАЗНООБРАЗИЯ
КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ**

**RECOMMENDATIONS ON IMPROVEMENT OF THE LEGISLATION
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE FIELD OF
CULTURAL HERITAGE DIVERSITY**

Conferința Națională „Convențiile UNESCO în domeniul protejării și valorificării patrimoniului cultural în corelație cu legislația națională a Republicii Moldova” constată că

lipsa unei baze juridice adecvate în domeniul protejării patrimoniului cultural al Republicii Moldova a avut urmări negative asupra stării monumentelor de istorie și cultură, multe dintre care au suferit, în ultima vreme, distrugerii, intervenții neautorizate, amenajări necorespunzătoare, iar în unele cazuri – demolări. În condițiile create, se impune stringent problema elaborării unei strategii naționale și a unor mecanisme juridice în domeniul reglementării regimului de studiere, evidență, conservare, restaurare, uti-

Национальная Конференция «Конвенции ЮНЕСКО в области охраны и освоения культурного наследия в соотношении с национальным законодательством Республики Молдова» констатирует, что отсутствие адекватной правовой базы в сфере охраны культурного наследия Республики Молдова негативно сказалось на состоянии памятников истории и культуры, многие из которых за последнее время были подвержены разрушению, незаконной перепланировке и перестройке, а в нередких случаях – сносу. В создавшихся условиях особенно остро встает проблема выработки национальной стратегии и правовых механизмов в области регламентации режима исследования, учета, консервации, реставрации, использования и освоения

National Conference “UNESCO Conventions on the protection and recovery of cultural heritage in line with national legislation of the Republic of Moldova states that the lack of an appropriate legal basis to protect the cultural heritage of the Republic of Moldova had a negative impact on the status of monuments of history and culture, many of which have suffered lately, destruction, unauthorized intervention, inadequate facilities, and in some cases - demolition. Under these conditions, there arises the problem of developing a national strategy and legal mechanisms in regulating the regime of investigation, record, conservation, restoration, use and value implementation

lizare și valorificare a monumentelor patrimoniului cultural național.

Participanții la Conferință consideră că problemele protejării patrimoniului cultural al Republicii Moldova pot fi soluționate doar cu condiția elaborării și implementării unui sistem legislativ și normativ care să corespundă principiilor expuse în convențiile și în alte documente ale UNESCO și Consiliului Europei în domeniul respectiv.

Proiectele de acte legislative și normative, elaborate în cadrul prezentului proiect al UNESCO, trebuie să fie avizate și aprobate de organele centrale ale administrației publice locale, conform normelor în vigoare. Ele vor constitui o bază pentru crearea unui sistem eficient de protecție a patrimoniului cultural la nivel național.

Participanții la Conferință recunosc că este necesară elaborarea unei strate-

памятников национального культурного наследия.

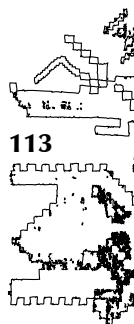
Участники Конференции считают, что проблемы охраны культурного наследия республики могут быть решены только при условии разработки и утверждения законодательной и нормативной системы, соответствующей принципам, изложенным в конвенциях и других документах ЮНЕСКО и Совета Европы в данной области. В этом контексте очень важно применение опыта европейских государств с установившимися традициями в указанной сфере.

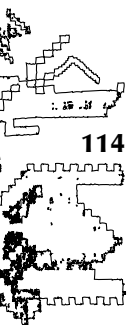
Разработанные в рамках настоящего проекта ЮНЕСКО проекты законодательных и нормативных актов должны быть завизированы и утверждены центральными органами публичного управления в установленном порядке. Они составят основу для создания эффективной системы охраны культурного наследия на национальном уровне.

of national cultural heritage monuments.

Participants to the Conference consider that the problems of protecting the cultural heritage of the Republic of Moldova can be solved only provided the elaboration and implementation of a legislative and regulatory system which would correspond to the principles set out in the conventions and other documents of UNESCO and Council of Europe in that area.

Draft legislation and regulations, developed under the project of UNESCO, should be endorsed and approved by the central public administration, according to the rules in force. They will effectively protect the cultural heritage at the national level.

gii naționale în domeniul protecției patrimoniului cultural, menite să definească orientările prioritare ale dezvoltării domeniului respectiv privind principalele categorii de monumente (monumente imobile și mobile, monumente imateriale și etnografice, monumente ale culturii și naturii etc.) și căile de soluționare a problemelor existente.

Una din modalitățile de soluționare a problemei în cauză o constituie continuarea activității privind completarea bazei normative existente, elaborarea unor norme și reglementări în aplicarea actelor legislative în domeniul protejării patrimoniului cultural, precum Regulamentul privind crearea și funcționarea Comisiei de atestare a specialiștilor în domeniul protejării patrimoniului cultural, Regulamentul privind Registrul specialiștilor în domeniul conservării și restaurării monumente-

Участники Конференции признают необходимость разработки Национальной стратегии в области охраны культурного наследия, призванной определить приоритетные направления развития соответствующей области по основным категориям памятников (недвижимые и движимые памятники, нематериальные и этнографические памятники, памятники культуры и природы и др.), а также пути решения существующих проблем.

Одним из путей решения данной проблемы является продолжение работы по дополнению существующей нормативной базы, разработка норм и регламентаций в применении законодательных актов в области охраны культурного наследия, таких как Положение о создании и функционировании Комиссии по аттестации специалистов в области охраны исторических памятников, Положение о Регистре специалистов в области консервации и рес-

Participants to the Conference admit that it is necessary to elaborate a national strategy in the field of cultural heritage protection, intended to define the priority guidelines of the development area in question on the main categories of monuments (mobile and real estate property, intangible and ethnographic monuments, monuments of culture and nature etc.) and ways of solving existing problems.

One of the ways of settling the matter is continuing work on filling/amendment of existing regulations, development of standards and regulations in implementing legislation on protecting cultural heritage, such as the Regulation on the establishment and operation of the Commission of certification of specialists in the field of protecting cultural heritage, the Regulation

lor istorice, Regulamentul privind formarea preșurilor pentru lucrările de conservare și restaurare a monumentelor, Regulamentul privind clasificarea și evidența monumentelor istorice etc.

Elaborarea și implementarea actelor normative sus-menționate vor contribui la crearea Inventarului patrimoniului cultural național, Codului patrimoniului cultural național, la crearea unor instituții și structuri regionale specializate pentru protejarea patrimoniului etc.

În scopul soluționării problemelor ce țin de protecția monumentelor, sînt foarte importante popularizarea, la nivel național, a monumentelor și chestiunile legate de protejarea lor, de locul și însemnătatea lor în viața societății, ceea ce va spori substanțial răspunderea cetățenilor republicii

таврации исторических памятников, Положение о формировании цен на работы по консервации и реставрации памятников, Положение о классификации и учете исторических памятников и др.

Также участники Конференции считают, что необходимо всесторонне поддерживать создание профессионального штата специалистов в области охраны памятников, открытие школ и курсов по профессиональному обучению и т. п.

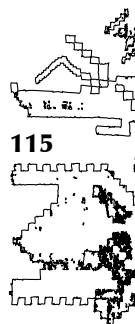
Разработка и утверждение указанных нормативных актов будет способствовать формированию Инвентаря национального культурного наследия, Кодекса национального культурного наследия, созданию специализированных региональных учреждений и структур по охране памятников и т. д.

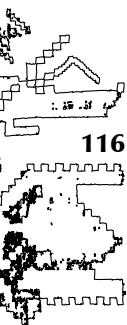
Большое значение для решения проблем в области охраны памятников

on the Register of specialists in the field of conservation and restoration of historical monuments, the Regulation on pricing for the work of conservation and restoration of monuments, the Regulation on the classification and recording of historical monuments etc.

Development and implementation of the above-mentioned normative acts will contribute to the development of National Cultural Heritage Inventory, National Cultural Heritage Code, the creation of regional institutions and specialized structures to protect assets etc.

To solve problems pertaining to the protection of monuments, popularization, at national level, of monuments is very important as well as issues related to their protection, their place and role in

și va contribui la educația lor în spiritul unei atitudini pline de respect față de valorile culturale ale țării. La fel de importantă este promovarea patrimoniului cultural național în străinătate, realizînd la nivel național o politică adecvată privind includerea monumentelor republicii de o valoare istorică și culturală excepțională în Lista patrimoniului mondial UNESCO.

имеет популяризация памятников на национальном уровне, вопросы их охраны, их места и значимости в жизни общества, что существенно повысит ответственность граждан республики, их воспитание в духе уважительного отношения к культурным ценностям страны. Также важно и продвижение национального культурного наследия за пределами республики, проведение на национальном уровне адекватной политики по включению памятников Республики Молдова исключительной исторической и культурной ценности в Список всемирного наследия ЮНЕСКО.

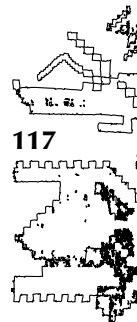
social life, which will substantially increase the liability of citizens of the Republic, their education in the spirit of an attitude full of respect for the cultural values of the country. Equally important is the promotion of the national cultural heritage abroad, carrying out an adequate national policy on the inclusion of the country monuments of historical and cultural exceptional value into UNESCO World Heritage List.

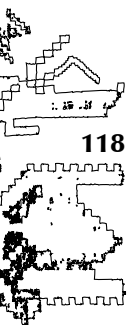
V.

AUTORII PROIECTELOR DE ACTE NORMATIVE ȘI LEGISLATIVE

АВТОРЫ ПРОЕКТОВ НОРМАТИВНЫХ И ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ АКТОВ

THE AUTHORS OF THE DRAFT NORMATIVE AND LEGISLATIVE ACTS

Nicolae RAILEAN – autor al proiectului de lege privind protejarea monumentelor istorice.

Şef Direcţie Patrimoniu Cultural şi Resurse Turistice, Ministerul Culturii şi Turismului din Republica Moldova din 2006.

Licenţiat în istorie, Universitatea de Stat din Moldova, 1970.

Autor a 5 cărţi şi a peste 80 de articole despre muzeologie şi preservarea patrimoniului cultural şi istoric.

Întemeietorul Muzeului Naţional de Arheologie şi Istorie a Moldovei.

Organizatorul şi autorul a peste 15 expoziţii internaţionale şi a unui şir de proiecte privind crearea bazei electronice de date despre monumentele de istorie şi cultură. Preşedintele Comitetului Naţional ICOM. A avut stagii în muzeele SUA, Franţei, Suediei etc. Decorat cu medalia „Meritul Civic” şi ordinul „Gloria Muncii”.

РАЙЛЯН Николае – автор проекта Закона об охране исторических памятников.

Начальник Управления культурного наследия и туристических ресурсов Министерства культуры и туризма (с 2006 г.). Окончил Кишиневский государственный университет (исторический факультет) в 1970 г.

Автор 5 книг и более 80 статей по вопросам музееведения и охраны памятников истории и культуры.

Основатель Национального музея археологии и истории Молдовы.

Организатор и автор более 15 международных выставок и ряда проектов по созданию Базы электронных данных по памятникам истории и культуры. Председатель Национального Комитета ICOM.

Стажировки в музеях США, Франции, Швеции и др. странах. Награжден медалью «Meritul civic» и орденом «Gloria muncii».

Nicolae RAILEAN - author of the draft law on protection of historical monuments, Chief of the Directorate of Cultural Heritage Resources and Tourism, Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Moldova since 2006. Degree in History, State University of Moldova, 1970. Author of 5 books and over 80 articles on museology and preservation of cultural and historical heritage. Founder of the National Museum of Archaeology and History of Moldova. Founder and author of over 15 international exhibitions and a number of projects on creation of an electronic data base on the monuments of history and culture. ICOM National Committee chairman. He had internships in the museums of the U.S., France, Sweden etc. Decorated with the Medal of Civic Merit and the Order of Labour Glory.

Gheorghe POSTICĂ – coautor al proiectului de lege privind protejarea patrimoniului arheologic, doctor habilitat în istorie.

Directorul Institutului de Istorie și Științe Politice, profesor universitar.

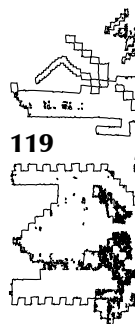
Licențiat în istorie, Facultatea de Istorie, Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie, Catedra de Arheologie a Universității de Stat „M. Lomonosov” din Moscova.

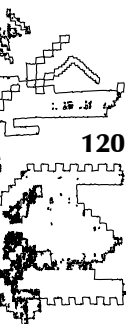
Autor a peste 120 lucrări științifice, inclusiv a 5 monografii, 1 broșură, 1 manual, mai bine de 100 de articole și 55 de articole științifico-publicistice. Conducătorul grupului de experți și autorul elaborării dosarului de nominalizare a peisajului cultural „Orheiul Vechi” pentru a fi inclus în Lista patrimoniului mondial ocrotit de UNESCO. Decorat cu medaliile „Meritul Civic” și „Mihai Eminescu”, diplome ale Ministerului Culturii și Ministerului Educației ale republicii.

ПОСТИКЭ Георгэ – соавтор проекта Закона об охране археологического наследия, доктор хабилитат истории. Директор Института истории и политических наук, профессор кафедры истории. Окончил Кишиневский государственный университет, факультет истории, Московский государственный университет им. Михаила Ломоносова, кафедра археологии.

Автор более 120 научных работ, в том числе 5 монографий, 1 брошюра, 1 учебника, свыше 100 статей, более 55 научно-публицистических статей. Руководитель группы экспертов и автор по разработке Досье по номинации культурного ландшафта «Orheiul Vechi» для включения в Список памятников всемирного наследия под эгидой ЮНЕСКО. Награжден медалью «Meritul civic», «Mihai Eminescu», дипломами Министерства культуры и Министерства образования Республики Молдова.

Gheorghe POSTICĂ – co-author of the draft Law on the protection of the archaeological heritage, PhD in history, director of the Institute of History and Political Science, professor. Degree in History, Faculty of History, State University of Moldova, Department of History, Archaeology Chair at State University “M. Lomonosov” in Moscow.. Author of over 120 scientific papers, including 5 monographs, 1 booklet, 1 manual, more than 100 articles and 55 science and journalistic articles. Head of the group of experts and author of the elaboration of the cultural and social dossier “Orheiul Vechi” to be included into the list of protected World Heritage by UNESCO. Decorated with the medals of Civic Merit and “Mihai Eminescu”, diplomas of the Ministry of Culture and Ministry of Education of the Republic of Moldova.

120

Eugen SAVA – coautor al proiectului de lege privind protejarea patrimoniului arheologic, doctor habilitat în istorie

Director general al Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, președintele Comitetului Muzeologilor Moldovei de pe lângă Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM, Paris), membru al Asociației Europene a Arheologilor (EAA-European Archaeological Congress), membru al Comitetului Național al Monumentelor din Republica Moldova. Licențiat al Facultății de Istorie, Universitatea de Stat din Moldova, studii postdoctorale la Institutul de Arheologie din Germania, Academia de Științe a Rusiei din Sankt Petersburg. Autor a peste 70 de lucrări științifice, inclusiv a 5 monografii.

САВА Еуджен – соавтор проекта Закона об охране археологического наследия, доктор хабилитат истории. Генеральный директор Музея археологии и истории Молдовы. Председатель Национального комитета музееведов Молдовы при International Conseil des Musees (ICOM, Paris), член Международного Археологического Конгресса (WAC-World Archaeological Congress), член Европейской ассоциации археологов (EAA – European Archaeological Congress), член Национального Комитета Памятников Республики Молдова. Окончил Кишиневский государственный университет, факультет истории, постдокторантура – Институт археологии, Германия, Российская Академия наук, Санкт-Петербург. Автор более 70 научных работ, в том числе 5 монографий.

Eugen SAVA – co-author of the draft law on the protection of the archaeological heritage, PhD in history, General Director of National Museum of Archaeology and History of Moldova, chairman the Committee of Museumologists of Moldova by the International Council of Museums (ICOM, Paris), member of the European Association of Archaeology (EAA-European Archaeological Congress), member of the National Monuments Committee of the Republic of Moldova. Graduate of Faculty of History, State University of Moldova, Postdoctoral studies at the Institute of Archaeology of Germany, Academy of Sciences of Russia in St. Petersburg. Author of over 70 scientific papers, including 5 monographs.

Sergiu MUSTEAȚĂ – coautor al proiectului de lege privind protejarea patrimoniului arheologic, doctor în istorie.

Lector al Catedrei Istoriei Românilor, Facultatea de Istorie și Ethnopedagogie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”.

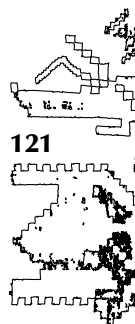
Licențiat al Universității de Stat din Moldova, Facultatea de Drept, al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Facultatea de Istorie și Ethnopedagogie, studii de masterat în Institutul de Arheologie, Germania.

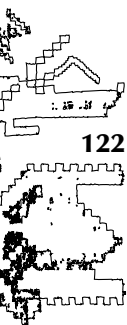
Autor a 3 monografii și a peste 50 de articole științifice și 50 de publicații de popularizare a științei.

Laureat al Premiului Republican al Tineretului în domeniul științei și tehnicii, laureatul premiului municipal pentru activitate în domeniul arheologiei și istoriei, deținătorul premiului „Vasile Pârvan” al Academiei Române.

МУСТЯЦЭ Серджиу – соавтор проекта Закона об охране археологического наследия, доктор исторических наук. Преподаватель кафедры истории румын факультета истории и этнопедагогике Государственного педагогического университета им. Иона Крянгэ. Окончил Кишиневский государственный университет, юридический факультет, Государственный педагогический университет им. И. Крянгэ, факультет истории и этнопедагогике, мастерат в Институте археологии, Германия. Автор 3-х монографий, более 50 научных статей, свыше 50 других публикаций. Лауреат Республиканской премии молодежи в области науки и техники, лауреат муниципальной премии за работы в области археологии и истории, лауреат премии «Vasile Pîrvan» Румынской Академии наук.

Sergiu MUSTEATA - Ph.D. in history, lecturer at Romanian History Chair, Faculty of History and Ethnopedagogy, State Pedagogical University “Ion Creanga”. Graduate of State University of Moldova, Faculty of Law of the State Pedagogical University “Ion Creanga”, Faculty of History and Ethnopedagogy, Masters Degree at the Institute of Archaeology, Germany. Author of 3 monographs and over 50 scientific articles and 50 publications in science popularization. Laureate of the Republican Youth Prize in science and technology, municipal prize laureate for his activity in the field of archaeology and history, holder of the prize “Vasile Parvan” of the Romanian Academy.

Sergius CIOCANU – autor al proiectelor de acte normative vizînd protejarea monumentelor istorice, doctor în arhitectură.

Colaborator științific superior al Institutului Patrimoniului Cultural, AȘM din 1997.

Absolvent al Universității Tehnice din Moldova (1994), aspiranturii Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București (1999).

Autor a peste 30 de articole științifice privind istoria arhitecturii moldovenești medievale și problemelor vizînd restaurarea monumentelor de arhitectură. Președintele Filialei Moldovenești a Consiliului Internațional pe Problemele Monumentelor și Siturilor (ICOMOS), bursierul Programelor vizitelor Departamentului de Stat SUA, participant la seminare, congrese și conferințe internaționale privind protecția monumentelor imobile de cultură.

ЧОКАНУ Серджиус – автор ряда проектов положений в области охраны исторических памятников, доктор архитектуры.

Старший научный сотрудник Института культурного наследия Академии наук Молдовы (с 1997).

Окончил Технический университет Молдовы (1994), аспирантуру Бухарестского университета архитектуры и градостроительства (1999).

Автор более 30 научных публикаций по истории молдавской средневековой архитектуры и проблемам реставрации памятников архитектуры. Председатель молдавского филиала Международного Совета по вопросам памятников и достопримечательных мест (ICOMOS). Стипендиат Программы международных визитов Госдепартамента США, участник различных международных семинаров, конгрессов и конференций по вопросам охраны памятников недвижимого культурного наследия.

Sergius CIOCANU – author of projects of normative acts regarding historical monuments protection, doctor of architecture, senior scientific advisor at the Cultural Heritage Institute, ASM 1997. Graduate of Technical University of Moldova (1994), post-graduate studies at the University of Architecture and Urbanism “Ion Mincu” of Bucharest (1999). Author of over 30 scientific articles on the history of medieval Moldavian architecture and problems concerning restoration of architectural monuments. President of the Moldovan branch of the International Council on Monuments and Site problems (ICOMOS), scholar of programs on visiting the U.S. State Department, participant to international seminars, congresses and conferences on the protection of immovable monuments of culture.

Silvia CEBOTARI – autor al proiectului de lege privind protejarea patrimoniului arheologic.

Specialist principal, Agenția pentru Inspectarea și Restaurarea Monumentelor, Ministerul Culturii și Turismului al Republicii Moldova.

Autor a peste 20 de articole și materiale în domeniul protecției patrimoniului cultural. Autor al proiectelor de lege privind ratificarea de către Republica Moldova a 6 convenții UNESCO și a 4 convenții ale Consiliului Europei în domeniul ocrotirii patrimoniului cultural. Membru al Comitetului Patrimoniului Cultural al Consiliului Europei, membru al Grupului coordonatorilor naționali al Proiectului Comun al Consiliului Europei și Uniunii Europene „Zilele patrimoniului european”. Membru al Consiliului Național de Expertiză pentru Protecția Monumentelor. Secretarul Comisiei Naționale de Arheologie.

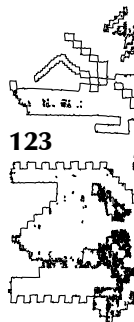
ЧЕБОТАРЬ Сильвия – автор проекта Закона об охране археологического наследия.

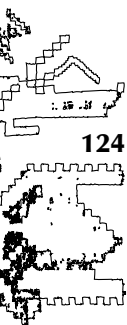
Главный специалист Агентства по инспектированию и реставрации памятников Министерства культуры и туризма Республики Молдова.

Автор более 20 статей и материалов в области охраны культурного наследия. Автор проектов законов по ратификации Республикой Молдова 6 конвенций ЮНЕСКО и 4 конвенций Совета Европы в области охраны культурного наследия. Член Комитета по культурному наследию Совета Европы, член Группы национальных координаторов совместного проекта Совета Европы и Европейского Союза «Дни европейского наследия». Член Национального экспертного совета по охране памятников. Секретарь Национальной археологической комиссии.

Silvia CEBOTARI – author of the draft law on the protection of the archaeological heritage, Senior Specialist, Agency for Restoration of Monuments and Inspection, Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Moldova.

Author of over 20 articles and materials in the field of cultural heritage. Author of the draft law on ratification by the Republic of Moldova of 6 UNESCO conventions and 4 conventions of the Council of Europe on cultural heritage protection. Member of the Cultural Heritage Committee of the Council of Europe, member of the National Coordinators Group of the Joint Project of the Council of Europe and the European Union “European Heritage Days”. Member of the National Expertise Council for the Protection of Monuments. Secretary of the Commission of National Archaeology.

124

Tatiana NICOLĂESCU – autor al proiectului de lege privind protejarea patrimoniului cultural național mobil. Specialist principal al Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor (2007). Absolventă a Facultății de Istorie, Universitatea de Stat din Moldova (1972). Stagii în principalele centre ale muzeografiei din ex-Uniunea Sovietică, România, Bulgaria și altele. Deține titlul de onoare „Om Emerit”.

НИКОЛЭЕСКУ Татьяна – автор проекта Закона об охране движимых памятников национального культурного наследия. Главный специалист Агентства по инспектированию и реставрации памятников (с 2007 г.). Окончила исторический факультет Кишиневского государственного университета (1972). Автор Закона о музеях (2002) и более 20 нормативных актов в области музееведения. Стажировки в музеях СССР, Румынии, Болгарии и др. Имеет почетное звание «Om emerit».

Tatiana NICOLĂESCU - author of the draft law on the protecting of the national cultural mobile heritage, senior specialist at the Agency of Inspection and Restoration of Monuments (2007). Graduate of the Faculty of History, State University of Moldova (1972), has worked in the system of museums of the republic and the Ministry of Culture for more than 30 years; senior specialist in the field of museography. Internships in the main centre of museography of ex-Soviet Union, Romania, Bulgaria and other countries. Holds honorary title “Om Emeritus”.

Ludmila CODREANU – autor al proiectului de lege privind monumentele de for public.

Consultant principal, Direcția Patrimoniul Cultural și Resurse Turistice (1993). Absolventa Universității Tehnice din Moldova (1983).

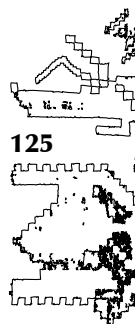
Secretar al Consiliului de Experți în Protecția Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Culturii și Turismului (2007).

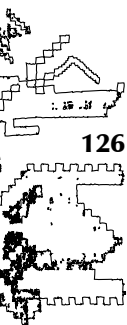
КОДРЯНУ Людмила – автор проекта Закона о памятниках публичного назначения.

Главный консультант Управления культурного наследия и туристических ресурсов (1993). Окончила Кишиневский технический университет (1983).

Секретарь Национального совета экспертов охраны исторических памятников при Министерстве культуры и туризма (2007).

Ludmila CODREANU – author of the draft law for public monuments, principal consultant, Department of Cultural Heritage, Tourism and Resources (1993). Graduate from the Technical University of Moldova (1983). Since 1993 has been working at the Ministry of Culture and Tourism. Secretary of the Council of Experts on Protection of Historical Monuments of the Ministry of Culture and Tourism (2007).

Varvara BUZILĂ – coautor al proiectului de lege privind protejarea patrimoniului cultural național mobil. Doctor, conferențiar universitar în arte vizuale (istoria culturii și civilizației).

Director adjunct științific al Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală, secretar științific.

Licențiată în jurnalism, specialitatea redactor literar.

Autor a peste 50 de lucrări științifice privind cultura tradițională și protecția patrimoniului cultural. Activează în sfera muzeală din 1984.

Președintele Societății de Etnologie din Republica Moldova, redactor științific al revistei de profil a Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală, fascicula Etnografie și Muzeologie.

A elaborat și administrat mai multe proiecte privind documentarea și interpretarea patrimoniului cultural.

БУЗИЛЭ Варвара – соавтор проекта Закона об охране движимых памятников национального культурного наследия, доктор наук, доцент.

Заместитель директора по научной работе Национального музея этнографии и естественной истории. Окончила факультет журналистики Молдавского государственного университета.

Автор более 50 научных публикаций по обычаям, обрядам, семиотике традиционной культуры.

Председатель Общества этнологии Молдовы.

Разработала и осуществила ряд проектов по документированию и интерпретации культурного наследия.

Varvara BUZILĂ – co-author of the draft law on the national cultural mobile heritage protection, doctor, university lecturer in visual arts (history of culture and civilization), deputy scientific director of the National Museum of Ethnography and Natural History, Scientific Secretary. Degree in journalism, literary editor specialty. Author of over 50 scientific papers on traditional culture and cultural heritage protection. Has been working in the museum area since 1984. President of the Society of Ethnology of the Republic of Moldova, scientific editor of the magazine of specialty of the National Museum of Ethnography and Natural History, Ethnography and Museology Fascicule. She developed and managed several projects on the documentation and interpretation of cultural heritage.

Mihai URSU – coautor al proiectului de lege privind protejarea patrimoniului cultural național mobil.

Director general, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, lucrează în domeniul managementului muzeal de peste 25 de ani.

Licențiat în istorie, Universitatea de Stat din Moldova.

Autor a peste 40 de lucrări științifice, al mai multor expoziții, proiecte muzeale.

Are stagii în muzeele din SUA, Rusia, România, Franța. Membru al Comitetului Național ICOM, al Comisiei Naționale UNESCO, expert în Consiliul Național de Ocrotire a Monumentelor Istorice.

Coautorul legii despre muzee, redactor principal al revistei de profil a Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală – *Buletin științific. Revistă de etnografie, științele naturii și muzeologie*.

Este decorat cu ordinul „Gloria Muncii” și cu medalia „Meritul Civic”.

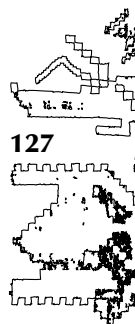
УРСУ Михай – соавтор проекта Закона об охране движимых памятников национального культурного наследия.

Генеральный директор Национального музея этнографии и естественной истории.

Окончил исторический факультет Молдавского государственного университета.

Автор более 40 публикаций. Член ICOM, член Национальной Комиссии ЮНЕСКО, эксперт Национального Совета по охране исторических памятников. Награжден орденом «Gloria muncii» и медалью «Meritul civic».

Mihai URSU – co-author of the draft law on the protecting of the mobile cultural heritage, General Director, National Museum of Ethnography and Natural History, working in the field of museum management for over 25 years. Degree in History, State University of Moldova. Author of over 40 scientific papers, several news exhibitions, museum projects. Service in museums from the U.S., Russia, Romania, France. Member of the National ICOM Committee, UNESCO National Commission, an expert at the National Council of Historical Monuments Protection. Co-author of Law on Museums, chief editor of the magazine of specialty of the National Museum of Ethnography and Natural History – *Buletin științific*. Magazine of ethnography, natural sciences and museology. Decorated with the Order of Labour Glory and the Medal of Civic Merit.

Raportul analitic pentru Conferința Națională „Convențiile UNESCO în domeniul protejării și valorificării patrimoniului cultural în corelație cu legislația națională a Republicii Moldova” este întocmit de Direcția patrimoniu și resurse turistice a Ministerului Culturii și Turismului cu susținerea Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO și cu suportul financiar al Biroului UNESCO din Moscova. Raportul cuprinde materiale elaborate de specialiști în domeniul protejării patrimoniului cultural.

Аналитический доклад подготовлен Управлением культурного наследия и туристических резервов Министерства культуры и туризма Республики Молдова при содействии Национальной комиссии Республики Молдова по делам ЮНЕСКО, при финансовой поддержке Бюро ЮНЕСКО в Москве в рамках контракта ЮНЕСКО по организации и проведению Национальной конференции «Конвенции ЮНЕСКО в области охраны и освоения культурного достояния в соотношении с национальным законодательством Республики Молдова». В основу доклада положены материалы, разработанные специалистами в области охраны памятников.

The analytical report to the National Conference “UNESCO Conventions on the protection and recovery of cultural heritage in line with national legislation of the Republic of Moldova” is prepared by the Directorate of Heritage and Tourist Resources of the Ministry of Culture and Tourism with the support of the National Commission of the Republic of Moldova for UNESCO and the financial support of UNESCO Office in Moscow. The report includes material developed by specialists in the field of cultural heritage protection.

Tipar / Печать: **Magna-Princeps S.R.L.**
magna-princeps@mail.md

300 ex.

2009